

**Møte onsdag den 5. oktober 2022 kl. 10**

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 3):

1. Trontaledebatten fortsetter
2. Innstilling fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innst. 19 S (2022–2023))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutgifter (økt stønadsgrad) (Innst. 18 L (2022–2023), jf. Prop. 144 L (2021–2022))
4. Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med ekstraordinære strømutgifter) (Innst. 20 S (2022–2023), jf. Prop. 142 S (2021–2022), kap. 1820 post 75)
5. Referat

**Presidenten [10:00:16]:** Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Vest-Agder: Aase Marthe J. *Horrigmo*

For Akershus: Liv *Gustavsen*

For Telemark: Olav *Urbø*

For Troms: Tom Einar *Karlsen*

For Sør-Trøndelag: Kristian *Torve*

For Østfold: Åse Kristina *Heien*

Representanten Mona Fagerås vil framsette et representantforslag.

**Mona Fagerås (SV) [10:00:56]:** Jeg vil på vegne av stortingsrepresentant Kirsti Bergstø og meg selv framsette et representantforslag om å stoppe oppsplitting av jernbanen og slå sammen Vy og Flytoget.

**Presidenten [10:01:11]:** Representanten Hege Bae Nyholt vil framsette to representantforslag.

**Hege Bae Nyholt (R) [10:01:19]:** På lærernes dag er det en glede på vegne av stortingsrepresentant Tobias Drevland Lund og meg selv å fremme et forslag om en skole for barnets beste, ikke politisk prestisje, samt på vegne av stortingsrepresentantene Seher Aydar og meg selv å fremme forslag om skole uten profit.

**Presidenten [10:01:55]:** Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Stortinget fortsetter behandlingen av dagsorden nr. 3 med de endringer presidenten opplyste om ved møtestart i går.

Presidenten vil gjøre oppmerksom på at sakene nr. 3 og 4 på endret dagsorden ikke har ligget ute i den reglementsmessige tid, dvs. 48 timer, jf. forretningsordenen § 46. Presidenten vil likevel forslå at sakene tas under behandling.

Ingen innvendinger er kommet mot dette, og det anses vedtatt.

Før Stortinget fortsetter trontaledebatten, vil presidenten opplyse om at dagens møte om nødvendig fortsetter utover kl. 16, og presidenten viser til debattopplegget for trontaledebatten som ble vedtatt i går.

Man fortsatte behandlingen av

sak nr. 1 [10:02:45]

*Hans Majestet Kongens tale til det 167. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring (trontaledebatt)*

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:03:02]:** Snart sju måneder etter at den russiske angrepskrigen i Ukraina startet, opplever vi den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa etter den andre verdenskrigen. Denne situasjonens politiske, økonomiske og sosiale konsekvenser preget trontalen Hans Majestet Kongen holdt i denne salen på mandag. Alvoret har også vært å spore i mange av innleggene i trontaledebatten i går. Det er viktig. Situasjonen er alvorlig, og Norge er også berørt.

Meningsbrytning og uenighet er en kvalitet i demokratiet og hører hjemme i Stortinget, men det gjør også evnen og viljen til å legge motsetninger til side og stå sammen om det viktigste når det gjelder: forsvar av landet, friheten og verdiene samfunnet er bygget på. Og nå gjelder det.

Krigen i Ukraina har tatt tusenvis av menneskeliv. Millioner er drevet på flukt. De materielle ødeleggelsene på boliger, fabrikker og sykehus er enorme. Ringvirkningene fra denne krigen, med økte matvare- og energipriser, rammer langt utenfor krigssonen og driver millioner av mennesker inn i fattigdom og matmangel. Krigen har ikke fulgt den russiske presidentens plan. Ukraina kjemper imot. De har rett til selvforsvar, og vi og andre frie land har rett til å støtte Ukraina.

President Putins annektering av fire fylker i Ukraina er ulovlig og fordømt av en hel verden som et klart brudd på folkeretten og FNs charter. Samtidig er det en alvorlig opptrapping av krigen og den sikkerhetspolitiske spenningen. Det er også urovekkende hvordan den russiske ledelsen direkte og indirekte truer med bruk av atomvåpen.

Det er tid for konsekvent å avvise og fordømme lovbruddene, krigsforbrytelsene og truslene. Det er tid for å

stå sammen med våre allierte i NATO. Det er tid for å styrke nasjonalt forsvar og beredskap. Det vi møter nå, er ikke uten risiko, men konsekvensen av ikke å handle, bøye av eller la oss skremme gjør oss ikke trygge – tvert imot.

Regjeringen har gjennomført en rekke beredskapstiltak, både sivile og militære, i nær samordning med våre allierte i NATO. Det startet allerede i desember, da Russland samlet sine styrker ved Ukrainas grenser, og har fortsatt siden invasjonen til denne dag.

Forsvaret er styrket gjennom Stortingets bevilgning på 3 mrd. kr tidligere i år. Sivil beredskap er styrket med 500 mill. kr, bl.a. til Politiets sikkerhetstjeneste. Vi har betydelig styrket evnen til å følge med og trygge sikkerheten i våre områder, til havs, i luften og i nettet, inkludert ved våre olje- og gassinstallasjoner.

På slagmarken i Ukraina vet de dette: Om Russland stanser krigen, er det slutt på krigen. Om Ukraina stanser krigen, er det slutt på Ukraina. Det forklarer en sterk ukrainsk kampmoral, i stor kontrast til de russiske troppe, som er sendt i en krig mange verken støtter eller forstår.

Midt i det dramaet som utspiller seg i denne krigen, må vi minne om denne lærdommen fra historien: Enhver konflikt, selv den mest brutale, ender før eller siden ved et forhandlingsbord. Det kan synes langt unna i dag. Det samme kan utsiktene til mer normale forbindelser med Russland, vår nabo. Da er dette viktig: Ukraina må få avgjøre når de opplever at forhandlinger er det riktige valget. Vi må ha tålmodighet og opptre konsekvent og forutsigbart i forhold til et mer autoritært Russland, i en tid da så mye av kontaktene og samarbeidet ikke kan videreføres.

Samtidig må demokratiene i Europa stå sammen om en europeisk sikkerhetsorden som kan gi land og folk trygghet, og der statene løser uenigheter politisk, ikke militært.

Russland har gått til krig mot Ukraina, men fører også en energikrig i Europa. Den startet allerede høsten i fjor. Bortfall av russisk gass har i dag alvorlige følger for land i Europa. De rekordhøye gassprisene truer europeisk industri og forklarer i stor grad de skyhøye strømpriene vi har opplevd i Norge de siste månedene.

La det være sagt klart og tydelig: Norge er ikke tjent med så høye og ustabile priser på energi i Europa. Norges viktigste bidrag er å levere så mye gass til Europa som mulig. Sabotasjen mot Nord Stream 1- og 2-ledningene har skapt økt oppmerksomhet om infrastrukturen for gass i Europa. Vi kjenner ikke til noen direkte trussel mot norsk olje- og gassinfrastruktur, men i samarbeid med selskapene og de dyktige menneskene som jobber i denne sektoren, har regjeringen skjerpet beredskapen og gjennomført tiltak på bred front: på land, på sokkelen og langs ledningene.

Norge er i dag den viktigste leverandøren av gass til Europa. Selskapene på norsk sokkel har maktet å øke sine leveranser og bidrar til energisikkerheten for vinteren som kommer. Norsk energiindustri vil spille en viktig rolle i utviklingen av de nye fornybarnæringene, enten det er innen fangst og lagring av CO<sub>2</sub>, produksjon og eksport av hydrogen eller å delta i utviklingen av et omfattende havvindnettverk rundt Nordsjøen. Det skal bidra til å nå våre felles klimamål. Det vil sikre mer fornybar kraft til Norge og Europa og store muligheter for norsk industri.

Regjeringen har en tett og tillitsfull dialog med EU-kommisjonen og mange europeiske land om energispørsmål. Det handler om tiltak som kan stabilisere energimarkedene i Europa, og det mer langsiktige arbeidet med å bygge ut mer fornybar kraft og kutte utslipp i hele økonomien. Dette er også blant temaene som vil stå på dagsordenen i Praha i morgen, når 44 demokratiske land i Europa samles som et europeisk politisk fellesskap.

Det vi opplever i Europa nå, understreker betydningen av at Norge over tid har opprettholdt et høyt og stabilt nivå for vår olje- og særlig gassproduksjon. EU har utpekt gass som en avgjørende ressurs for å sikre stabil energiforsyning i overgangen til nye fornybare energiresurser på veien mot nullutslippssamfunnet.

Også her hjemme er arbeidet med mer fornybar kraft kjernen i det grønne industriskiftet. Vi skal kutte utslipp og skape jobber. Skal vi lykkes med våre ambisjoner om å bidra til å skape lønnsomme og attraktive jobber i hele landet, øke de grønne investeringene, styrke eksporten og kutte klimagassutslipp, ja, da trenger vi mer kraft – fra vannkraft, vind på land og solenergi og ikke minst en omfattende havvindsatsing.

Samlet viser dette hvordan Norge har så mange muligheter i det som vil bli et nytt kapittel i den norske energihistorien.

På vei ut av pandemiens nedgangstid opplever nå landene rundt oss økende inflasjon og press i økonomien. Norge er ikke et unntak, og til tross for at vi nå ser tegn til at aktiviteten ser ut til å dempe seg litt, er prisveksten fortsatt høy. Mange her hjemme opplever at helt nødvendige varer og tjenester som strøm og mat er blitt dyrere. Etter mange år med økende ulikhet rammer det ekstra skjevt. Mange klarer fint å betale økte regninger. Andre kjenner hver dag på fortvilelsen av ikke å vite om de klarer neste avdrag på lånet, eller om de har råd til nye støvler for barna.

Det er urettferdig. Det er et politisk ansvar å utjevne disse forskjellene. Regjeringen tar dette ansvaret. Det er en direkte oppfølging av Hurdalsplattformen.

Små forskjeller er bra for samfunnet. Det er bra for livet vi lever sammen i lokalsamfunn, i skolen, og det er

bra for bedriftene våre. Økte forskjeller er gift for omstilling.

Trygg økonomisk styring og rettferdig fordeling er derfor så viktig og så nødvendig akkurat nå. Vi vil hindre at det utvikler seg nye forskjeller ved at barn og unge faller utenfor fellesskapet. Vi vil holde lave priser og god kvalitet i barnehage og SFO. Vi vil investere i våre felles sykehus og i en trygg fastlegeordning med tilbud til alle, og vi vil sikre mulighetene, at de er der for de mange, i hele landet, i bygd og by.

Det aller viktigste vi kan gjøre, er å få enda flere i jobb. Vi har en god mulighet akkurat nå i et arbeidsliv som så sterkt etterspør flere som kan jobbe. Altfor mange unge som skulle vært i starten av et trygt arbeidsliv, står utenfor. Vi vil ha sterkere samarbeid mellom skole, helse og arbeid for å få flere med. Vi vil innrette innsatsen i Nav på en måte som gjør veien til arbeid kortere for dem som står utenfor.

Utfordringen nå er velkjent. Vi skal dekke inn økte utgifter til strømstøtte, mottak av ukrainske flyktninger, en styrking av Forsvaret og omsorg for flere eldre. Samtidig skal vi bremse pengebruken – bruke mindre, ikke mer, oljepenger. En høy offentlig pengebruk nå vil skape nye problemer. Vi risikerer å bidra til at lønns- og prisveksten holder seg så høy i Norge at Norges Bank må øke renten raskere enn det er lagt opp til. Det er vanlige folk som må betale den høyeste prisen for det, med økte boligrenter, høyere priser og potensielt en økonomisk bråstopp som gjør at mange mister jobben.

Derfor må vi prioritere. Vi prioriterer å hegne om dem som trenger fellesskapets innsats mest, de som ikke kan kjøpe seg til grunnleggende velferd. Vi prioriterer ved at de av oss som har mest, næringer og enkeltpersoner, bidrar mer. Det er rettferdig, og det er den norske modellen i praksis. Vi vil sikre at vår felles velferdsstat har inntekter til å løse viktige oppgaver i dag, men også i årene som kommer.

Noen av forslagene fra regjeringen til inntekter er midlertidige, bl.a. knyttet til de høye strømprisene. Regjeringens forslag om grunnrenteskatt for å fordele overskuddet av naturressursene bedre er med på å sikre varige inntekter til fellesskapet, og vi vil fordele disse ressursene slik at det kommer hele landet til gode.

Kritikken fra høyresiden er velkjent, men den må følges av noe mer, for heller ikke høyrepartiene kommer unna disse økte utgiftene. Hva er alternativet? Dype kutt i velferden og omfattende privatisering? Høyere skatt for alle nordmenn? Eller det vanlige grepet: øke oljepengebruken? Ingen av delene er aktuelt for denne regjeringen.

Særlig i krevende tider må vi investere langsiktig i det som er det grunnleggende for den norske samfunnsmodellen: en velferdsstat med gode tjenester som omfatter alle, uavhengig av lommebok og adresse, og en be-

folkning med høy sysselsetting og kompetanse som ressurs for et variert og konkurransedyktig næringsliv.

Mange i vårt land føler uro, og noen er redde. Det forstår jeg. Vi skal møte uroen og den utryggheten mange kjenner på, sammen. Vi voksne skal være der for barna, forklare og svare på spørsmål. Vi skal møte usikkerheten med fasthet og med ro – fasthet ved å avvise autoritære lederes maktbruk og brudd på grunnleggende regler, fasthet ved å sikre et godt forsvar og høy beredskap, og ro ved å samle oss og handle gjennomtenkt og forstandig.

Vi må være forberedt på at månedene som kommer, blir krevende. Det kan komme overraskelser. Vi vet fra historien at kriger ofte har sin egen destruktive dynamikk, og vi vet at i dagens samfunn spenner virkemidlene i en konflikt over et bredere spekter enn det militære. Det omfatter alt fra energi og cyberangrep til innvandring, spredning av falske nyheter og sabotasje.

Fra russisk side legger man stor vekt på å svekke samholdet i Europa. Vårt svar skal være å holde sammen. Vårt svar skal være demokratiets svar: sannhet, samarbeid og vern om våre verdier i møte med totalitære krefter.

Vi går en tøff vinter i møte, men la oss ikke glemme at vi gjør det i et land med store muligheter. Vi har et godt utgangspunkt for å møte denne tiden sammen med våre allierte og nordiske naboer. Vi står sammen, vi tar godt vare på hverandre, og det skal vi fortsette med. La oss vise at vi kan følge opp kongens budskap i trontalen om at vi sammen kan gjøre ansvarsfullt arbeid til gagn for fedrelandet.

**Presidenten [10:17:13]:** Det blir replikkordskifte.

**Erna Solberg (H) [10:17:37]:** Vi er helt enig i at det som er rammen rundt det meste av det som skjer i vårt samfunn i dag, er Putins krigføring og konsekvenser av krigen, og det kommer til å prege norsk politikk fremover. Samtidig som vi må løse de krisene Norge står overfor på kort sikt, må vi også huske de langsiktige utfordringene: at vi skal nå klimamålene våre, at vi skal inkludere flere i arbeidslivet, og at vi skal bygge et næringsliv basert på grønn konkurransekraft og dermed skape fremtidens jobber og sikre velferdssamfunnet vårt, for det er arbeid og inntekt derfra som er vår viktigste verdi. Da trenger bedriftene forutsigbarhet for å gjøre investeringer som skal gjelde for mange år. Nå er situasjonen at det grønne skiftet kommer til å kreve store investeringer for bedrifter – kapital til å erstatte gamle maskiner med ny, grønn teknologi.

Jeg har et konkret spørsmål til regjeringen: Har regjeringen gjort vurderinger av kraftbehovet og kapitalbehovet i de ulike bransjer for å finansiere det grønne skiftet i Norge?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:18:46]:** Det vil kreves investeringer, det vil kreves kraft, og regjeringen har gjort grundige vurderinger av det. Vi har lagt fram en ambisiøs plan for et grønt industriløft – sju næringer i Norge som har store muligheter, stor potensiell lønnsomhet for arbeid og mer kraft. Det grunnleggende for regjeringen er å se helheten i dette. For næringslivet er det viktig at vi har folk i jobb, god utdanning, god helse, et samfunn som kan levere folk som kan jobbe, og som vil jobbe. Vi vil ha flere i jobb. 150 000 flere kommer i jobb i år sammenliknet med i fjor. Det er bra.

Så er det grunnleggende for regjeringen at vi med våre naturressurser har potensial for stor lønnsomhet i investeringene. Det har tiden vist, og det kommer den også til å vise framover. Vi vil legge til rette for det gjennom den politikken regjeringen fører, og gjennom satsingen på å kutte utslipp og skape jobber, ikke minst gjennom det vi nå gjør innenfor en omfattende fornybarsatsing knyttet til havvind. Den begynte på null, men nå er vi på vei mot et veldig høyt nivå.

**Erna Solberg (H) [10:19:48]:** Jeg kan bare forstå på svaret at man ikke har gjort vurderinger av kapitalbehovet for norsk næringsliv fremover knyttet til det grønne skiftet. Det er ikke bare de store energiprojektene som trenger penger. Hver enkelt lille bedrift i Norge skal nå investere i ny, grønn teknologi. Det er da vi får til det store skiftet vårt fremover. Utgiftene til elektriske anleggsmaskiner er betydelig større enn for maskiner som går på diesel og bensin. I snitt vil investeringskostnadene være tre til fire ganger større for elektriske maskiner enn for konvensjonelle maskiner.

Vi kan ta et eksempel: Tom Wilhelmsen AS har 33 tippbiler. Seks av disse er elektriske. Hvis de skal bytte ut resten av bilparken sin til elektriske biler i dag, vil det koste dem 108 mill. kr bare i investering. Da er mitt spørsmål igjen: Har regjeringen sett på dette store behovet? Når regjeringen med presisjon innretter skatteøkningene sine, i både årets og neste års budsjett, nettopp mot å hente ut kapital fra private bedrifter, virker det som man ikke har sett at alle trenger kapital fremover.

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:20:55]:** Jeg skulle gjerne sett hele vurderingen Høyre har gjort for kapitalbehovet i alle næringer i hele Norge. Jeg tror vi har et privat næringsliv med stor kraft til å gjøre sine vurderinger av investeringer. Norge er et land hvor det er attraktivt å drive næringsvirksomhet. Vi skårer høyt på disse statistikkene bl.a. fordi vi har et godt, trygt og stort velferdssamfunn som kan gi folk muligheter til å arbeide.

Nå kommer statsbudsjettet i morgen, og en del av de temaene representanten Solberg tar opp, blir omtalt der. Vi er opptatt av å legge til rette for at vi får investe-

ringer fra de private inn i den retningen som det grønne industriskiftet krever. Storsatsingen på et grønt industriløft som ble lagt fram før sommeren i fjor, med omfattende garantiordninger fra staten, har nettopp vist at vi får til de investeringene: batterifabrikken i Mo i Rana, batterifabrikken som kommer i Arendal. Dette er eksempler på at vi har et godt samspill mellom det offentlige og det private, noe som tiltrekker privat kapital, både norsk og internasjonal. Det er bra for Norge, det er bra for jobbene, og det tar oss nærmere det grønne skiftet.

**Erna Solberg (H) [10:21:57]:** Begge de batterifabrikene ble faktisk vedtatt gjennomført før dagens regjering tiltrådte, så jeg tror vi skal si at den gamle regjeringens rammevilkår også var bidragsyter til dette.

Nå sier altså statsministeren at hver bedrift må gjøre sine vurderinger av hva som er lønnsomme investeringer. Etter torsdagens pressekonferanse har en rekke kraftbedrifter gjort nettopp det, tatt statsministeren på ordet og vurdert lønnsomheten i de prosjektene som skal til for å levere mer kraft. Lyse skrinlegger investeringer på opptil 5 mrd. kr, Agder Energi på opptil 11 mrd. kr. Jeg kunne hatt en lang liste, det er åtte forskjellige som allerede har varslet om dette. De har altså gjort en vurdering av lønnsomheten. De kraftverkene som ryker, er de kraftverkene NVE sier vi trenger mest av alt, de kraftverkene som bidrar til mer effekt i kraftnettet vårt. Ser ikke statsministeren at når man gjør de vurderingene bedriftene har gjort, så har man gått feil vei i systemet man har foreslått?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:23:05]:** De ekstremt høye energiprisene vi har hatt det siste året, har gitt samfunnet en dobbel utfordring. Det ene er at bedrifter og husholdninger har fått høye strømpriser. Fellesskapet har stilt opp med en strømsøtøtteordning for familier, husholdninger og næringslivet. Det koster mange penger. Da har vi vært opptatt av å ta to grep. Det ene er at vi gjør en endring i grunnrenten for vannkraft, som vi mener over tid forsvarer uttak av det som er en felles naturressurs. Så har vi altså et tiltak som vi kaller en høyprisavgift, som er ment å kunne hente inn penger fra disse ekstremt høye prisene for å finansiere tiltak som kan gi lette for bedrifter og husholdninger. Det er et tiltak i en krisetid, det er et midlertidig tiltak knyttet til de veldig høye prisene.

Jeg forstår at det gir utfordringer for næringslivet, det gir utfordringer for hele samfunnet. Ingen slike grep er uten komplikasjoner, men poenget her er at vi skal dekke inn dette på en ansvarlig måte, vi skal komme gjennom dette på en måte der vi støtter husholdninger og bedrifter. Med dette gripet er vi i stand til å fordele dette på en måte som gir den hjelpen. Så får vi håpe at behovet er kortvarig, og at prisene etter hvert vil gå ned.

**Erna Solberg (H) [10:24:13]:** Vi i Høyre er enig i at vi skal hente mer inntekter fra kraftselskapene i den situasjonen som er. Vi har sagt fra dag én at vi skal bidra til å finansiere ved hjelp av dem som har stort overskudd, men det forslaget som er lagt fram, møter ikke det jeg mener er det grunnleggende kravet vi bør ha til hvordan vi håndterer krisesituasjoner, at stegene vi tar på kort sikt, går i riktig retning med hensyn til de langsiktige utfordringene.

Det er nettopp sånn at de kraftverkene som nå tas ut, er de som bidrar til vår største utfordring i kraftnettet vårt, nemlig effektkraftverkene, pumpekraftverkene, som slår inn når det er høye priser, som bidrar til at vi kan se fremover i tid uten at folk opplever at lyset faktisk går fordi vi ikke har vært gode nok på kraftbalansen vår. Er regjeringen i det hele tatt interessert i å se på endringer i dette systemet, som akkurat nå kan bidra til at vi i 2030 sitter med et for dårlig kraftnett til både bedrifter og familier gjennom kalde vintre?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:25:19]:** Jeg tror at når det gjelder situasjonen for kraftnett og kraftkapasitet i Norge, skal man også se tilbake åtte år, på hva som skjedde og ikke skjedde under forrige regjering. Denne regjeringen har nå lagt til rette for at vi får en betydelig utbygging av ny fornybar kraft, bl.a. gjennom en havvindsatsing som nå kommer, gjennom å legge til rette for vind på land, legge til rette for sol, legge til rette for bedre utnyttelse av vannkraften vår, legge til rette for mer langsiktige kontrakter for næringslivet for å tegne de kontraktene.

Det er en ekstraordinær situasjon. Regjeringen la i forrige uke fram opplegget sitt med en mer rettferdig grunnrentebeskatning og dette høyprisbidraget. Detaljene kommer i budsjettet i morgen. Så vil vi selvfølgelig følge med på hvordan dette virker. Igjen så håper jeg at denne situasjonen med de rekordhøye prisene er kortvarig. Vi ser jo mot en framtid hvor vi kan komme til å ha nok kraft i Norge og Europa, fordi fornybarsatsingen er så stor, og hvor Norge også kan spille en stor rolle i dette skiftet i Europa. Nå kommer vi gjennom dette på en god måte, og så kan Norge ha muligheter både på eksportsiden og på den norske siden.

**Erna Solberg (H) [10:26:23]:** Den forrige regjeringen ga tillatelse til 16 nye TWh, mer enn forbruksøknin-gen i utgangspunktet var i den perioden. Det er kraftverk som kommer inn. I fjor var det igangsatt større vannkraftproduksjon på nye kraftverk enn det har vært på 30 år i Norge, så det er feil å si at den forrige regjeringen ikke gjorde noe. Vi gjorde noe ganske viktig: Vi endret kraftverksbeskatningssystemet sånn at det var lønnsomt å bygge ut ny kraft. Nå endrer regjeringen kraftverksbeskatningen sånn at de viktigste kraftverkene

ikke blir lønnsomme. Det er ikke lett bare å snu på dette hvis ikke regjeringen er villig til å se på at de går i feil retning. Da er det tilbake igjen til at man i enhver krise må ha det langsiktige perspektivet. Det virker som om regjeringen ikke har hatt et langsiktig perspektiv, og det går på tvers av det Arbeiderpartiet gikk til valg på, nemlig å sørge for å gå igjennom skattesystemet for å få mer produksjon. Nå får man mindre produksjon som en konsekvens av dette. Vil regjeringen komme med endringer hvis det viser seg at alle pumpekraftverkene nå blir ulønnsomme?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:27:31]:** Jeg gjentar det jeg har sagt: Vi skal følge denne utviklingen og se om det er behov for å gjøre tilpasninger som skal nå de målene. Når det gjelder det langsiktige, har jeg lyst til å si: Hva var situasjonen for norske husholdninger i fjor høst da strømprisene steg? Stortinget hadde etterlyst hos den forrige regjeringen om det var tiltak for å avhjelpe situasjonen for husholdninger som får høye strømregninger. Det var det ikke. Denne regjeringen la fram en ordning som sikret at folk nå kommer gjennom denne tiden, får støtte, får lavere strømregninger. Det har også noe med langsiktighet å gjøre.

Denne regjeringen har tatt grep for å sikre finansieringen av vårt felles velferdssamfunn over tid. Det har alltid noen utfordringer ved seg. De som nå står opp og protesterer mot dette, har ansikter – sterke interesser – bak seg. Dem vi stiller opp for med de grepene vi nå tar, har ikke nødvendigvis de talspersonene, de kraftige interessene i ryggen. Vi skal også se dem som nå kommer i en vanskelig situasjon. Det handler også om langsiktighet for det norske samfunnet: å få flere av de mange uføre som ble uføre på representanten Solbergs vakt, inn i arbeid, gi dem som nå ønsker å arbeide, utdanning og helse til å kunne komme i jobb. Det har også med langsiktighet å gjøre.

**Sylvi Listhaug (FrP) [10:28:52]:** Statsministeren sa tidligere i uken at vi må snakke sant, og det er jeg 100 pst. enig i. Sannheten er at for hver eneste dag som går, blir staten rikere og folk flest fattigere. Det foregår en enorm inndragning av kjøpekraft fra statens side. Beregningene for i år viser at statskassen håver inn 70 mrd. kr ekstra i strøminntekter og 86 mrd. kr mer i skatt per utgangen av august, og olje- og gassinntektene kan nærme seg 2 000 mrd. kr i år.

Midt oppi dette forsøker regjeringen å innbille folk at det er magre tider, og at nå må skattene økes for både bedrifter og folk. Tror statsministeren virkelig at folk flest kjøper denne historiefortellingen, når man aldri før har hatt større inntekter til statskassen enn det Norge har nå?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:29:45]:** Jeg mener Norge har en ganske stolt historie. De fleste i denne salen – ikke inklusive representanten Listhaug når hun er i opposisjon – ser at de inntektene Norge har fra olje og gass, ikke går inn i budsjettet, de går inn i pensjonsfondet. Europeiske ledere jeg snakker med nå, sier til meg: Er det riktig at disse inntektene dere får fra de høye gassinntektene, går inn i et pensjonsfond for framtidens unge? Svaret på det er ja. De kommer ikke i budsjettet.

Denne regjeringen fører en ansvarlig politikk, og det er klart at vi har en jobb å gjøre med å forklare folk at de store inntektene Norge har, ikke kan brukes med en gang. Det har vi klart gjennom flere tiår. Vi har klart å utvikle en økonomi med store olje- og gassinntekter uten at det har gått ut over innenlandsk produksjon, vanlig næringsliv eller fastlandsindustri. Det må vi holde fast ved nå.

Oppskriften til representanten Listhaug ville ha satt dette i spill, ville ha latt prisene gå, renten gå, arbeidsplassene gå, industrien gå. Det er ikke vår vei.

Det er en ærlig uenighet. Men hvordan denne representanten skal bli enig med den representanten om å samle dette i en politikk for landet som gir oss framtid, stabilitet og trygg økonomisk styring, er en gåte for meg.

**Sylvi Listhaug (FrP) [10:30:51]:** Nå får vi se hvilke resultater denne politikken gir, med alle de bedriftene som er redd for konkurs i løpet av høsten og våren som kommer.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet lovte at alle med vanlige inntekter skulle få mindre skatt. Nå viser det seg altså at heller ikke dette løftet er verdt papiret det er skrevet på. I går kunne vi høre på NRK at hundretusenvis av nordmenn som ble lovet lavere skatt, kommer til å få en skatteøkning i løpet av perioden. Grunnen er at finansministeren ikke har noen planer om å justere grensen på 750 000 kr, selv om lønningene må øke uvanlig mye de neste årene på grunn av inflasjon. Fagsjef Rolf Lothe i Skattebetaleforeningen sier at hvis dette blir fasiten, leverer regjeringen i praksis en skatteskjerpelse til nordmenn.

Vil statsministeren si unnskyld til alle dem som ble ført bak lyset i valgkampen, som ble lovet lavere skatt, men som serveres skatteskjerpelser?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:31:49]:** Det vil statsministeren ikke. Statsministeren vil vise til Hurdalsplattformen og, for Arbeiderpartiets del, til 100-dagersplanen – vise til det vi har skrevet om at de som har 750 000 kr, skal få lavere eller lik skatt, og det har jeg tenkt å følge opp. Det står i vårt løfte at økonomien utvikler seg – det skjer – men det løftet står. At noen mennesker kommer til å få en lønnsutvikling som løfter

dem over 750 000 kr, er en god ting for dem. Men til løftet som gjelder skatteinndelingen: I motsetning til representanten Listhaug, som brukte sine åtte år med påvirkning i og utenfor regjering til systematisk å gi de store lettelsene til dem med mest, har vi en annen tilnærming. Da har vi satt 750 000 kr som et referansetall, og det holder vi fast ved.

**Sylvi Listhaug (FrP) [10:32:42]:** Jeg tror de fleste vil si det var bedre tider da Fremskrittspartiet var med og styrte.

Regjeringen har lagt fram en lite ambisiøs plan for strømsparing. Å spare fattige 10 TWh er ambisjonsnivået til regjeringen fram mot 2030. Men det som er rart, og som gjør at dette egentlig blir tafatt, er at man glatt hoppet bukk over det tiltaket som virkelig kunne bidratt. Å skrote elektrifisering av sokkelen kunne spart ytterligere 10–15 TWh årlig, et tiltak som er helt meningsløst så lenge man tar kraften fra land. Dette gir ikke kutt i globale utslipp, det koster mange titalls milliarder kroner, og til alt overmål fører det til høyere strømpriser både for folk og bedrifter på land. Elektrifiseringen bidrar også til å stanse en hel rekke industriprosjekter over hele landet fordi oljenæringen stjeler nett og kraft fra andre.

Hvorfor nekter Arbeiderpartiet å stanse elektrifiseringen av sokkelen når det ikke finnes et eneste godt argument for å fortsette dette?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:33:47]:** Veldig mange gode argumenter for det ble framført av representanten Solberg i går, som forklarte hvorfor elektrifisering er en riktig vei å gå. Dette er ikke på autopilot. Vi sier i Hurdalsplattformen at vi skal vurdere prosjekt for prosjekt, men en framtidsrettet olje- og gassnæring i Norge, som nå Europa ser til, skal være en næring som ligger helt i front i å kunne kutte utslipp, som blir valgt med å levere gass og olje til Europa. Da er elektrifisering den rette veien å gå.

Så er del to av dette at noen år fram i tid kommer jo havet, med havvind, til å levere mer kraft tilbake enn det som i første omgang går av elektrisitet fra land til disse plattformene. Jeg var og besøkte Sleipner-plattformen på lørdag og fikk en fortelling igjen om hvordan man har elektrifisert Johan Sverdrup, hvordan man jobber med de andre områdene, jobber med Sleipner. Det er en fantastisk mulighet for norsk leverandørindustri. Det setter Norge helt i front på å være fornybar, gå den fornybare veien, og på å kunne levere en olje- og gassbransje – med vår ledende posisjon innen fangst og lagring av CO<sub>2</sub> – også gjennom elektrifisering. Det er et riktig valg, og det er en kurs vi kommer til å holde fast ved.

**Audun Lysbakken (SV) [10:35:03]:** Jeg vil først takke statsministeren for viktige ord om Ukraina og vinte-

ren som kommer, og om betydningen av at vi står fast ved solidariteten med Ukraina gjennom det som kan bli en tøff vinter. En av forutsetningene, tror jeg, for at vi klarer det, er at byrdene i vårt eget land fordeles rettferdig. Det var statsministeren også, prisverdig, inne på, og derfor vil jeg utfordre på en konkret ting, for det er jo ikke alle i landet vårt som ser ut til å ha den innstillingen. Det er, tvert imot, noen som ønsker å presse og true flertallet i denne sal ved å vise sin flyttelyst til Sveits og andre land for å komme unna økte skatter for de rikeste. Det må vi ikke bøye oss for. Det er i denne situasjonen av veldig stor viktighet både at folk oppfatter at byrdene fordeles rettferdig, og at det faktisk frigjøres midler som gjør at vi kan hjelpe dem som trenger det mest gjennom vinteren.

Vil regjeringen nå vurdere å få på plass en exit-skatt for å stoppe skatteflukt?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:36:08]:** Jeg tror at mange av de som flytter – og jeg mener at folk må få lov til å velge selv hvor de vil bo – anerkjenner at Norge er et bra land å bo i, kanskje det beste. Hvis jeg så riktig, var det 2 pst. av dem som var i den kategorien, med de aller høyeste formuene og inntektene, som har valgt den veien. Det er ikke en vei vi ønsker, og jeg er enig i at spleiselaget sier at hvis man har tjent store verdier i Norge – fordi Norge er et samfunn som legger til rette for høy verdiskaping: et utdannet folk, et dyktig arbeidsliv, små forskjeller, som er en stor mulighet for næringslivet – bør de være med hele veien.

Dette forslaget har SV fremmet. Vi har merket oss det. Det arbeider nå et skatteutvalg som ser på skattesystemet litt i helhet, og dette er en sak vi vil komme tilbake til når vi får den innstillingen, men det er absolutt grunn til å se på om det er behov for å gjøre slike grep.

**Audun Lysbakken (SV) [10:36:57]:** Det er jeg glad for å høre. En av dem som nå har flyttet til Sveits, er som kjent Kjell Inge Røkke. Han er også en av dem som viste seg å tjene mest – hvis ikke den som viste seg å tjene aller mest – på oljeskattepakken som ble vedtatt i forrige periode. Nå ser vi at den passer svært dårlig til den økonomiske situasjonen landet står i. Den er i praksis en slags koronastøtte til en næring som nå har skyhøy inntjening. Den bidrar til høye renter, den bidrar til å utsette grønn omstilling, og den bidrar til helt urimelige gevinster for aksjonærene og eierne i olje- og gassektoren.

Er tiden nå inne for statsministeren til å erkjenne at oljeskattepakken er dårlig tilpasset den situasjonen landet nå står i, og å vurdere endringer?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:37:53]:** Statsbudsjettet kommer i morgen, og jeg går ikke inn i detaljer på det. Men jeg er ikke enig i premisset. Man kan

ikke stå i oktober 2022 og si: Ville du vedtatt det som skjedde i juni 2020, nå? Det var en situasjon som var preget av korona, lave priser, fare for at norsk leverandørindustri og norske verft ville gå over ende. Jeg var med på at vi vedtok den pakken da.

Så er det deler av oppfølgingen til representanten Lysbakken jeg heller ikke er enig i. Jeg mener at noe av det som gjør at vi nå er ledende – og de har tillit til oss i Europa på leveranse av gass – er at denne industrien kunne fortsette, kunne utbygge og kan utbygge videre. Det er ikke riktig at dette ikke kan brukes i forhold til det grønne skiftet, for det lå klare føringer i den pakken om at man skal satse på det grønne skiftet, de nye næringene, kutte utslipp – med veldig klare mål for det. Så det har bidratt, og da blir det egentlig hypotetisk. Vi ville ikke hatt en diskusjon om en slik pakke i denne sal i dag. Vi hadde det da, og det har gjort at vi har en næring som er sterk, og som kan møte også den framtiden som ligger foran oss.

**Bjørnar Moxnes (R) [10:39:07]:** Ifølge målingene er det grunn til å frykte en høyrebølge, men vi ser også at Rødts framgang kan demme opp for det, heldigvis. Derfor vil jeg komme med en invitasjon til et tettere samarbeid. Stortingsvalget ga 100 mandater bak et skifte. Tas disse i bruk, kan det gi den nye kursen som folk stemte fram i fjor.

Regjeringen sier at mye av det som står i plattformen, må vente, men samtidig lar mye seg gjennomføre, også om budsjettene er stramme – som lederlønskutt, storrengjøring i arbeidslivet, utfasing av kommersielle i barnevernet og en klimasatsing som er rettferdig, for å nevne noe. Jeg forstår det også som at regjeringen stadig jobber med unntak fra EUs fjerde jernbanepakke, som det står i plattformen. Er regjeringen fortsatt innstilt på å stå fast og sikre den norske jernbanen mot anbud og oppsplitting, i tråd med det som står i plattformen?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:40:06]:** Til det siste: Ja, her har regjeringen tatt store grep som endrer norsk jernbanepolitikk og samler og bruker ressursene på en bedre måte.

Vi er opptatt av tettere samarbeid for å få gjennomført vår politikk. En opprydding i arbeidslivet er i gang. Arbeidsministeren la fram en stor og ambisiøs plan mot sosial dumping forleden dag, og det er et veldig godt grunnlag for å jobbe videre med det.

Klimasatsing – ja, men her må jeg si: Vi samarbeider hvis vi er enige om målene vi skal nå. Men det er vanskelig å samarbeide med Rødt for en klimasatsing når partiet er mot havvind, når partiet ikke er villig til å se de krevene valgene vi er nødt til å ta for å gå videre. Men invitasjonen fra oss er åpen til å samarbeide på punkt etter punkt vi kan være enig i.

Det er også noe grunnleggende i den tiden vi står i. Jeg har lyst til å bemerke innlegget til representanten Moxnes i går, om at vi må være solidariske med Ukraina og støtte deres kamp, og at det vi skal støtte med, er hjelmer og sambandsutstyr. Det er ikke solidarisk, og det er en komplikasjon, om man skal se på varig samarbeid for å ta vare på Norges sikkerhet og Europas sikkerhet.

**Guri Melby (V) [10:41:22]:** I gårsdagens replikkrunde fikk Arbeiderpartiets parlamentariske leder, Rigmor Aasrud, spørsmål fra Sveinung Rotevatn. Han spurte hva Arbeiderpartiet ville framheve som de viktigste klimagrepene regjeringen har tatt. Det hun svarte, var punkt én, at regjeringen har forsterket klimamålet. For det første er det feil, og for det andre kutter man ikke utslipp ved å forsterke et mål.

Punkt to var at regjeringen har lagt fram et grønt industriløft. Men det eneste som jeg og denne salen har sett, er et ark med noen kulepunkter uten konkrete tiltak, og det er heller ikke kommet noen vedtak eller sak til Stortinget som kutter utslipp i industrien.

Punkt tre var at Arbeiderpartiet satser på kollektiv i byene. Men i revidert nasjonalbudsjett var det et kutt på 284 mill. kr til kollektiv, og regjeringen har også nylig avlyst løftet om 70 pst. finansiering av Bybanen.

Siden jeg ikke er fornøyd med Aasruds svar, lar jeg statsminister Støre få en mulighet til å uttype: Hva mener Arbeiderpartiet er de viktigste tiltakene regjeringen faktisk har gjort for å kutte klimagassutslipp i Norge?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:42:25]:** Igjen: Nå kommer statsbudsjettet i morgen. Der kommer vi med en full gjennomgang av hvordan vi skal kunne nå våre mål, med klimabudsjett. Vi skal telle tonn, på samme måte som vi vurderer kroner. Det mener jeg er en stor, viktig nyvinning.

Prisen på å slippe ut CO<sub>2</sub> må opp. Det er et langsiktig mål vi setter oss, og som vi er nødt til å ha krefter til å holde fast ved. Det virker på hele økonomien. Når jeg besøker bedrifter i Norge, sier de at de har forstått at dette er veien det går, og de ser på muligheten for å bytte ut bruken av gass i industriproduksjonen med hydrogen. Dette er en veldig spennende utvikling og kan gi store kutt.

Den grønne industrisatsingen er reell. Den har betydning. I sju næringer satser vi. De som jobber i de næringene, ser at de får en aktiv stat med på laget. Det kommer til å kutte utslipp.

Så har vi havvindsatsingen. Den kommer til å levere. Utlysningene kommer om noen måneder. Da begynner vi i Sørlege Nordsjø og kommer til å gå videre. Vi skal kunne levere 30 GW innen 2040. På veien dit kommer vi til å ha et betydelig innslag av fornybar kraft, og det er viktig for klimaet.

**Une Bastholm (MDG) [10:43:39]:** Vi lever i en tid da vi ikke lenger har den luksus å løse bare én krise av gangen – vi må løse mange samtidig. Vi må klare å bygge ut mye fornybar energi uten å gjøre det på en måte som forverrer naturkrisen, og vi må klare å spare energi raskt uten å forsterke en økende ulikhetskrise. Og vi står i en verden hvor vi nå kan mangle mat på alvor, for første gang i historien. Ikke bare er fordelingen av mat feil, men vi mangler mat til å fø verdens befolkning.

Regjeringen har nettopp varslet nye skatter på naturressurser, på vann, vind og laks. Men det mest forbløffende ved det var at man unnlot å gjøre noen endringer for olje- og gassnæringen. Bare i første halvår i år tok Equinor ut overskudd på 174 mrd. kr, og de økte overskuddet til aksjonærene med 20 mrd. kr, og det i en tid da Europa står overfor rasjonering av energi og stadig flere i Norge er nødt til å gå sultne til sengs fordi man har økte utgifter. Mener regjeringen det er riktig å skjerme olje- og gassnæringen og olje- og gassformuene på den måten?

**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:44:48]:** Jeg gjen- tar igjen: Statsbudsjettet kommer i morgen. Da får vi diskutere detaljene som står der, men jeg mener at det viktigste Equinor gjør nå, er å være en troverdig og pålitelig leverandør av gass. I mine samtaler med europeiske ledere peker de på at de norske selskapene er det. De har klart å øke eksporten av gass med 10 pst. til Europa dette året ved å gjøre omstillinger. Det er selskapene som produserer og selger, i samarbeid med myndighetene, som legger til rette. 10 pst. økning utgjør 100 TWh. Det går inn i den europeiske kraftbalansen. Det gjør at man kan fylle opp gasslagrene. Det er utrolig viktig. At Equinor går med overskudd, er jo ikke penger som kommer inn i budsjettet, men det kommer inn i vårt felles pensjonsfond.

Jeg sa i mitt innlegg at Norge er ikke tjent med høye priser som nå over tid. Det går ut over våre strømpriser. Det går ut over våre allierte som har industri i krise. Derfor jobber vi aktivt med Europa for å stabilisere og få disse prisene og dette markedet ned på et mer forstandig nivå.

**Olaug Vervik Bollestad (KrF) [10:46:02]:** Situasjonen er ekstraordinær i nesten hele verden. Statsministeren sa selv at flere millioner vil være på flukt på grunn av matmangel. Inflasjonen er høy i veldig mange land. Budsjettunderskuddet øker i mange land, og alle strever med å få budsjettene sine til å gå opp. Samtidig håver Norge inn på sine bankkontoer av ekstraordinære olje- og gassinntekter. Hvis Norge ikke kan prioritere én prosent i solidaritet med verden, hvem skal da kunne ha råd til det? Og hva synes statsministeren om signalet som Norge sender verden, om å være seg selv nok, hvis vi reduserer én-prosenten?



**Statsminister Jonas Gahr Støre [10:46:54]:** At Norge «håver» inn, får være et språk som Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet har felles. Det er inntekter som går inn i vårt pensjonsfond, et pensjonsfond som for øvrig har falt i verdi på grunn av annen utvikling i andre finansmarkeder. Budsjettet kommer i morgen. Da får vi se detaljene i det.

Det jeg kan si, er at Norge skal forbli et land med høy bistand, med solidaritet med fattige land, og jobbe med de krisene som er. Utviklingsministeren har vært i front internasjonalt på å løfte matvaresikkerhet, vise vei fra Norge der. At Norge har et høyt bistandsbudsjett per innbygger, er viktig, men i den store sammenhengen er vår evne til å få med flere og mobilisere mer penger til de riktige satsingene – enten det er fornybar energi eller som nå, mat – det viktige. Det prioriterer vi, og det kommer vi til å prioritere opp i det bistandsbudsjettet som kommer i morgen.

**Presidenten [10:47:46]:** Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

**Ingjerd Schou (H) [10:48:14]:** Det store bildet, krigen i Ukraina, er synlig her hjemme. Utenrikspolitikk er lokalpolitikk. Vi er urolige, strømprisene øker, det regner for lite, arbeidsplasser er usikre. Vi bistår humanitært ute og tar imot ukrainske flyktninger her hjemme. Vi produserer våpen og forplikter oss til å bistå Ukraina.

Vårt NATO koordinerer medlemsland og hjelp. Nyhetsbildet når oss alle – på skjerm, i tekst, i sosiale medier – uavlatelig. Krig er igjen en del av barns begrepsverden. Det er en tid da verden trues der ute og påvirker oss her hjemme. Det er behov for bredt samarbeid, og vi er villige og klare til å arbeide sammen og finne løsninger til vårt lands beste. Da må folkevalgte i Stortinget involveres.

Vi i Høyre er og vil være konstruktive. Å komme med egne løsninger har vi vist før at vi kan. Handling må ikke komme for sent. Å la saker skure er ødeleggende for alle. Både på kort og lang sikt må handling komme i førersetet, og Norge støtter opp om Ukrainas kamp for frihet og selvstendighet. Høyre har støttet vår tilslutning til EUs sanksjoner mot Putins regime og bistand og våpenhjelp gitt til Ukraina. Vi må bidra til europeisk samhold, fred og gjenoppbygging i Europa. Norges sikkerhet bygger på et troverdig forsvar, NATO-alliansen og et nært samarbeid med våre europeiske allierte.

I regjering igangsatte vi oppbygging av Forsvaret og snudde årevis med nedgang om til vekst og styrket kampkraft. Vi styrket Hæren med nytt artilleri, kampluftvern og flere kampvogner. Vi vedtok også anskaffelse av nye stridsvogner og ytterligere en manøverbataljon i Brigade Nord, og vi styrket Forsvaret lengst nord i Norge ved å

gjenopprette Finnmark landforsvar, som i dag teller ca. 3 000 soldater og blir til 3 500. Vi moderniserte luftforsvaret kraftig ved å gjennomføre store deler av F-35-anskaffelsen, og vi bestilte også nye P-8 marine overvåkingsfly til 11 mrd. kr og faset inn nye helikoptre.

Høyre var også tidlig ute med å gi økt støtte til Ukraina og våpenbidrag etter invasjonen og med å revurdere norske ordninger som bl.a. havneforbudet. Norge må følge EU i spørsmål om sanksjoner mot Putins regime og må ikke være en frihavn for Russland. Vi tok også tidlig til orde for en bred deltakelse i å gi helsehjelp til skadde ukrainske soldater og internasjonal innsats for å kartlegge forsvunne personer. Massegravene er flere, og regjeringen har vist liten eller ingen vilje til å støtte arbeidet for å finne dem.

**Cato Brunvand Ellingsen (SV) [10:51:35]:** Er de mennesker, de der utviklingshemmede? Er de virkelig mennesker? Det høres kanskje ut som et dumt spørsmål. Selvsagt er de det. «Idil» får riktignok ikke bestemme hvor hun skal bo. «Ask» får ikke psykisk helsehjelp, og «Kadija» må slå andre for å få det som hun vil. De er mennesker, men de er ikke vanlige mennesker. De er uvanlige mennesker som ønsker å leve et helt vanlig liv – et liv i tråd med egne ønsker og verdier, akkurat som deg og meg.

Politikere i denne salen er veldig glad i å snakke om vanlige folk. Vi snakker om vanlige folk helt uten å reflektere over at dette bidrar til å marginalisere dem som ikke opplever seg som vanlige – de som ikke er vanlige. Vi må slutte å kategorisere folk som vanlige og uvanlige. Vi må inkludere liv utenfor normalen i den politiske samtalen. Vi må lage politikk for de mange.

For seks år siden kom NOU 2016: 17, som dokumenterte at utviklingshemmede ikke lever liv på lik linje med andre, at deres menneskerettigheter blir brutt på livsområde etter livsområde. Menneskerettighetene blir brutt hver dag her i Norge. Etter 2016 har en lang rekke rapporter vist at situasjonen ikke er bedre enn før. Helsetilsynet, autismentvalget, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Sivilombudet, Riksrevisjonen og landets fremste forskere – alle har dokumentert at utviklingshemmedes liv ikke er på lik linje med livet til oss andre.

Altfor mange opplever kampen for å få hjelp som det mest belastende. Inngangen til velferden, som jeg synes er så fantastisk, er for vanskelig. Ansatte i systemet er blitt portvoktere i stedet for døråpnere.

Etter at NOU-en kom, har regjering og storting knapt gjort noen ting for å sikre menneskerettighetene til utviklingshemmede. Inkorporering av CRPD i norsk lov er aktivt blitt motarbeidet, og den borgerlige regjeringen maktet ikke å legge fram stortingsmeldingen som Stortinget ba om. Vi snakker og snakker om vanlige folk,

og så går vi – en etter en. Pressen følger etter. Og så står de alene igjen – de uvanlige.

Jeg har store forventninger til denne regjeringen i høst. Funksjonsevnekonvensjonen skal inkorporeres i norsk lov. Hvis ikke det blir i menneskerettsloven, viser regjeringen med all mulig tydelighet at funksjonsnedsatte er annenrangs borgere. Kanskje de ikke er mennesker likevel?

Regjeringen skal også komme med en stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter. Det er på tide at denne sal får mulighet til å sikre at utviklingshemmede ikke bare har rett, men også får rett. Politikken har sviktet utviklingshemmede gang på gang. Regjeringen og dette stortinget kan ikke gjøre det på nytt.

I høst skal vi lage politikk for de mange.

**Margret Hagerup (H) [10:54:43]:** I Norge er vi heldige. Vi har et velfungerende demokrati med høy grad av tillit.

Det er imidlertid ikke noe vi kan ta for gitt. Da regjeringen Støre valgte å legge fram en regjeringsplattform for vanlige folk, valgte de samtidig å bygge opp motsetningsforhold mellom «vanlige folk» og noen andre.

Verdier skapes i samspillet mellom bedrifter og ansatte. Høyre mener at folk skal få beholde mer av egne penger, samtidig som vi legger til rette for arbeid og jobbskaping.

Den største utfordringen i norsk arbeidsliv er mangelen på arbeidskraft. Samtidig som vi mangler 70 000 arbeidstakere, står minst 250 000 arbeidsføre nordmenn utenfor arbeidslivet. I tillegg mangler nesten 600 000 voksne i alderen fra 25 til 66 år fullført videregående.

En av de viktigste oppgavene i årene som kommer, blir å spleise de som står utenfor arbeidslivet, med de ledige jobbene og sørge for at alle kan fylle på med nødvendig kompetanse. Derfor la regjeringen Solberg fram reformen «Lære hele livet», som gjør det lettere å kombinere arbeid og utdanning, slik at arbeidslivet får den kompetansen det trenger, og at ingen går ut på dato i arbeidslivet.

Lånekassen ble bedre tilpasset voksnes behov. Flere bransjeprogram ble etablert, og flere utdanningstilbud ble gjort mer fleksible. Det ble også enklere å kombinere ledighet og permittering med utdanning.

Dessverre gjør regjeringen veien inn til arbeidslivet smalere. De strammer inn på midlertidige ansettelser, selv om regjeringen har innrømmet at dette hjalp flere inn i arbeid. Videre har regjeringen varslet dramatiske innstramminger på innleie gjennom bemanningsbyråer, selv om vi vet at 40 pst. av de som ansettes i et byrå,

kommer fra ledighet, og at 40 pst. av dem som blir leid ut, er i fast jobb etter et år.

Konsekvensene av regjeringens prioriteringer kommer til å koste for vanlige folk. Velferden blir dårligere og valgfriheten mindre av venstresidens kamp mot private tilbud.

Vi har nå en regjering som mangler en tydelig og klar retning. De er enige om å reversere, men de har glemt å stake ut en felles kurs. Det er sosialismen som styrer nå. Det er et tankekors at Senterpartiet er med på dette.

Norge trenger mer enn noen gang stødig styring. Nå som tidene er mer urolige enn på lenge, bør en kunne forvente at regjeringen bruker kreftene på å løse de store oppgavene og ikke på å peke ut hvem som skal få være med på å løse samfunnsutfordringene.

De store oppgavene må vi løse sammen. Da må ideologien legges til side, og vi må stå sammen i arbeidet for å trygge Norge for framtiden.

**Siri Gåsemyr Staalesen (A) [10:57:49]:** Et rettferdig samfunn med små forskjeller og sterkere fellesskap er selve målet for Arbeiderpartiet. I fjor gikk vi til valg på å bekjempe økende ulikhet, styrke fellesskapsløsningene og flytte makt og ressurser.

Det målet står også når vi nå går inn i tøffere tider. I morgen legger regjeringen fram et budsjett som skal bidra til å få kontroll på den kraftige prisveksten, skape trygghet rundt folks økonomi og arbeidsplasser og utjevne sosiale og geografiske forskjeller.

Mye er snudd på hodet det siste året. Krigen i Ukraina, en europeisk energikrise og kraftig prisvekst er helt nytt for oss. Vi står i en skjebnetid, og aldri har jeg følt på et større ansvar for jobben som nå skal gjøres.

I åtte år førte Høyre-regjeringen en politikk som førte til økt ulikhet, privatisering, oppsplitting og et mer utrygt arbeidsliv. De store pengene gikk til folk med allerede tykke lommebøker, mens regningen ble sendt til fellesskapet. Sårbare mottakere av ytelser ble kastet ut i usikkerhet og fattigdom. Barnefattigdommen økte. I noen byområder har vi fått en tredobling av familier med varig lav inntekt. Segregeringen øker i byene, særlig mellom dem som har mest, og dem som har minst i lommeboka. Dette har skjedd på Høyres vakt.

Ved å delta i arbeidslivet vil de fleste kunne forsørge seg selv og sin familie og dermed unngå å havne i fattigdom. Derfor er det å få flere i arbeid så viktig for denne regjeringen. Nå er vi i gang med en storstilt opprydning i arbeidslivet. Vi styrker retten til heltid, vi vil at faste ansettelser skal være hovedregelen i arbeidslivet, og vi vil begrense innleie. Vi har redusert barnehageprisene. Det er den første reduksjonen på åtte år. Vi gir også – gratis –

tolv timer i SFO for førsteklassinger i hele landet. Dette betyr noe for dem som sliter mest.

Jeg er stolt av å representere Oslo Arbeiderparti på Stortinget. Vi vedtok i 2014 å innføre klimabudsjett i Oslo kommune dersom vi vant valget i 2015. Klimabudsjett er et avgjørende styringsverktøy dersom vi skal få til det grønne skiftet.

I vår tid må ansvarlige partier kunne vise hvordan Norge skal kutte nok utslipp for å nå klimamålene våre – på samme måte som partiene viser hvordan de vil hente inn og fordele inntektene til fellesskapet. Derfor er jeg stolt over at vi i morgen legger fram den grønne boken – et detaljert regnskap over hvor mye klimagasser Norge slipper ut. Klima- og naturkrisen kan ikke settes på vent. Derfor er vi i gang med å lage verktøy som lar oss telle utslipp slik vi teller penger.

**Erlend Svardal Bøe (H) [11:00:47]:** Det store framtidsbildet i eldrepolitikken kjenner vi godt. Vi lever lenger, og vi blir flere eldre. Det forteller først og fremst at vi har god helse, men også at det er en utvikling som vil påvirke hele samfunnet. Det krever nye løsninger og endringer på en rekke områder.

I trontalen til regjeringen var det ingenting om hva regjeringen skal gjøre for å skape et mer aldersvennlig samfunn. Det er skuffende, men det er ikke overraskende, for det siste året har vi sett en regjering med Arbeiderpartiet og Senterpartiet som er lite opptatt av eldrepolitikk, selv om Norge har passert én million alderspensjonister. Det vi har sett av eldrepolitikk, har vært svekkelser og ikke styrkinger, for regjeringen har bl.a. gitt eldre mindre mulighet til å bestemme selv i egen hverdag ved å fjerne fritt brukervalg-ordningen, satt i gang avvikling av Eldreombudet som det viktigste tale-røret for eldre, skrotet forslaget om at eldre som vil og kan, skal få stå lenger i jobb i staten, kuttet midler for at eldre skal mestre den digitale utviklingen bedre, og fjernet tilskuddsordninger for å bygge flere tilrettelagte boliger for eldre i distriktene. Alt dette er dårlig eldrepolitikk, og det skjønner til og med en ung stortingsrepresentant på 29 år.

En av Høyres viktigste saker er å skape et mer aldersvennlig samfunn. For Høyre handler det om hva vi som samfunn kan gjøre for at hver enkelt skal kunne bruke ressursene sine i møte med alderdommens utfordringer og muligheter. 480 000 mennesker over 60 år regnes som ikke-digitale. Høyre mener at flere må bli inkludert i det digitale fellesskapet, og Høyre vil gi eldre bedre tilgang til opplæring og støtte til å mestre digitale verktøy, bl.a. ved at alle kommuner skal tilby eldre digital assistanse.

Ensomhet kan være skadelig for helsen, og fire av ti eldre over 80 år føler seg ensomme. Høyre mener det må

gjøres mer for å forebygge og redusere ensomhet, og vi er glade for at vi i mai, mot regjeringspartienes stemmer, fikk gjennomslag for en nasjonal handlingsplan for å motvirke ensomhet. Alle eldre skal ha rett til et godt og meningsfullt liv, og Høyre vil at eldre på sykehjem skal få tilbud om minst én time med aktivitet hver dag på eller utenfor sykehjemmet, og at det legges bedre til rette for at eldre kan være i fysisk aktivitet.

Samfunnet må tilpasses eldre på en bedre måte, slik at det blir mer aldersvennlig. For Høyre er det viktig at ingen eldre opplever ikke å få delta og bidra til samfunnet.

**Tom Kalsås (A) [11:03:50]:** Ved stortingsvalget for ganske nøyaktig ett år siden fikk Arbeiderpartiet og Senterpartiet et tydelig mandat fra det norske folk om å ta kampen for mer trygghet, sterkere fellesskap og små forskjeller og å stoppe høyreregjeringens politikk, som førte til ulikhet, privatisering og oppsplitting og et mer utrygt arbeidsliv.

Mye har skjedd på dette året. Vi står oppe i en krevende tid med krig i Ukraina, energikrise i Europa og kraftig prisvekst. Den siste ukens hendelse i Østersjøen, med det som ser ut som sabotasje på viktig gassinfrastruktur som skal sikre Europas energibehov, gjør at mange i min generasjon for første gang kjenner på stor utrygghet og usikkerhet for de kommende ukene og månedene. Vil det komme flere sånne hendelser? Er det fare for angrep mot norske olje- og gassinstallasjoner, kraftverk eller annen viktig infrastruktur? Hvorfor er det registrert økt droneaktivitet i nærheten av flere plattformer i Nordsjøen og landanlegg? Dette er spørsmål mange stiller seg, særlig de som jobber i disse bransjene.

Jeg er glad for at vi har en statsminister som tar disse bekymringene på alvor, og som brukte lørdagen til å ta turen ut til Sleipner-plattformen i Nordsjøen for å lytte til bekymringene de ansatte på plattformen kjenner på, og fortelle om hvilke tiltak en har satt inn for å beskytte ansatte og infrastruktur, bl.a. med økt tilstedeværelse fra Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Heimevernet.

I det som kommer til å bli et stramt budsjett, der utgiftene skal betales og oljepengebruken skal ned, er jeg glad for at regjeringen likevel gjør noen tydelige prioriteringer for å sikre sterkere fellesskap og små forskjeller.

En av disse handler om å legge til rette for at alle barn og unge skal få delta i samfunnet og ha mulighet til å være med på fritidsaktiviteter. Ungene våre har nå lagt bak seg en tid med pandemi, og vi vet at flere har falt ut av idrett og mistet tilknytningen til fritidsaktiviteter. Derfor er det bra at regjeringen i statsbudsjettet for 2023 har varslet at den vil øke bevilgningene til ordningen for inkludering av barn og unge med 96 mill. kr., sånn at en neste år kan bruke nærmere 700 mill. kr på målrettede

tiltak. Av styrkingen skal 20 mill. kr gå til utstyrssentra-ler, som Frilager i Rogaland, som bidrar til at flest mulig kommer seg ut og får oppleve friluftsliv. Resten av mid-lene skal gå til ulike aktiviteter for barn og unge, bl.a. til gratis eller rimeligere ferie- og fritidsaktiviteter. Det er en viktig prioritering, for da Folkehallene på Nord-Jæ-ren i sommerferien åpnet sine anlegg for gratis aktivitet, med 130 000 barn og voksne, bidro det til mer trygghet, sterkere fellesskap og små forskjeller.

**Grete Wold (SV) [11:07:10]:** Det mangler ikke på bekymringer for hvordan denne vinteren kommer til å bli, og vi bør være bekymret. Vi står i en tid som i historiebøkene vil bli beskrevet som en brytningstid – en tid med store forandringer.

Våre barn blir trolig den første generasjonen som ikke opplever vekst, økt velferd eller utømmelige mulig-heter i en fri verden. Vi må ta en ny retning. Vi kan ikke fortsette med vekst og et forbruk som skader kloden vår, og som fører til menneskeskapte naturkatastrofer, og vi kan ikke la individuell suksess og økte forskjeller være det som står igjen etter oss. Vi kan ikke være den genera-sjonen som gjorde verden og Norge til et dårligere sted enn da vi selv vokste opp.

Våre barn har allerede begynt å kjenne på usikker-heten for framtiden. De har kjent på pandemi, trolig ikke den siste, miljøforandringer, som medfører ødeleg-gelser og flyktningstrømmer, og økonomiske utfordrin-ger i sin egen og i venners hverdag. Stadig flere vil aldri kunne eie sin egen bolig. Stadig flere må jobbe helger og netter for å kunne ha råd til å studere, og stadig flere vil oppleve store hull i sikkerhetsnettet som vi alle har vent oss til er der.

Hvordan møter vi denne tiden? Vi har valg. Vi kan velge å ikke gjøre noe, fortsette som før og håpe at det ordner seg. Vi kan velge å la dem som sliter, fortsette å slite – da gir vi Darwin et poeng og lar de sterkeste over-leve, mens de andre ikke gjør det – eller vi kan ta oppga-ven med å skape et samfunn som verdsetter andre verdi-er, fellesskapet og en skikkelig omfordeling av rikdom-men, slik at ulikheten ikke får feste seg. Det betyr at vi må fokusere på dem som trenger oss mest, og bruke fel-lesskapets midler for å sikre et samfunn som tar vare på alle. For å gjøre det må vi ta mer fra dem som har mer enn nok.

Nei, sosialisme er ikke å bruke andres penger, som det har blitt påstått i denne debatten. Sosialisme er å gi alle muligheter for å skape, og det gjør vi med å omfor-dele og gi muligheter, men også trygghet. Det handler om å gi hver generasjon en fair sjanse, ikke la rikdom og ulikhet i makt føre til avmakt og utenforskap. Det er det ingen som er tjent med.

Konkret må vi prioritere tiltak som sikrer at alle er med. Vi må slutte å la dem nederst ved bordet betale reg-ningen for dem som har spist seg så altfor, altfor mette. Det betyr en trygd det er mulig å leve av, en sosialhjelps-sats som holder til det nødvendige, en stønad i flykt-ningmottakene som forhindrer at mennesker må legge seg sultne, et bistands- og utviklingsbudsjett som bidrar til en hel verden, en flyktning- og innvandringspolitikk som ser enkeltmennesket, og miljøtiltak som tar alvoret inn over seg. Og nei, verden trenger ikke mer norsk olje. Det er sårt at pengemaskinen må bremses opp, men det er ikke veien å gå.

SV er klare for å fortsette kampen for et samfunn hvor egen vekst, økt forbruk og ulikhet ikke er målestokken, men et samfunn for de mange, ikke for de få på toppen.

**Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:10:31]:** Vi må snakke om vatn, som er så enormt viktig for oss. I sommar tør-ka store europeiske elvar ut, i haust ramma ein ekstrem storm kysten av USA, og store delar av Pakistan har stått under vatn. Dei enorme vassmengdene i varm luft frå Europa har ført til dobbelt så mykje nedbør som normalt heime på Sunnmøre i sommar. Det har skapt store problem for bøndene med å få henta avlinga og få ut gjødsel i rett tid. Vatnet går i kretsløp, og alt av miljø-gifter ein slepper ut frå industri, landbruk og hushald, hamnar før eller seinare i elvar og hav.

Store nedbørsmengder aukar faren for flaum, ras og forureining. Og alt dette skal lokalsamfunna og kommu-nane våre takle – praktisk og økonomisk. Det må rett og slett eit taktskifte til i klimatilpassinga. Det er viktigare enn å sluse kinesiske investorar inn i norsk natur.

Klimatilpassing som følge av klimaendringane er ei tikkande økonomisk bombe i Noreg – alt for å sikre trygg mat og trygt drikkevatt til innbyggjarane i tørke- og flaumperiodar og for å takle auka rasfare, overflateav-renning og forureining. Avløpsleidningane er rett og slett ikkje dimensjonerte for klimaendringane i dag og i framtida, med aukande urbanisering. Gebyr er relaterte til forbruk av drikkevatt, mens det ikkje er teke nok høgde for ei handtering av overflatevatt. Styrtregn fører til at overvatt frå vegar og andre urbane flater i større grad vaskar med seg miljøgifter og næringsstoff, som fosfor og nitrogen. I ekstreme vørsituasjonar kan vatnet trengje inn i hus gjennom avløp og sluk.

Overvassutvalet leverte rapporten sin til førre regje-ring for sju år sidan, og saka er enno ikkje blitt følgt opp av Klima- og miljødepartementet. Høgre tok dermed ikkje ansvar. No håpar eg inderleg at denne regjeringa er seg sitt ansvar meir bevisst når det gjeld desse grunnleg-gjande utfordringane som er knytte til klimaendringar.

Det trengst ansvarsavklaringar, endringar i lovver-ket og planar for finansiering av nye tiltak for klimatil-

passing og sikring av vasskvaliteten. Kommunane må få nok ressursar til både å planleggje og gjennomføre førebyggjande tiltak for å unngå flaumskade og takle ekstreme vørsituasjonar og forureining. No må vi få eit takt-skifte i klimatilpassinga.

**Ove Trellevik (H) [11:13:26]:** Det er ikkje tvil om at me har fått nye utfordringar i landet vårt som kjem av krigen Russland fører i Ukraina. Med Høgre i regjering vart landet styrt godt gjennom tre store kriser: oljepris-krisa, flyktningkrisa og pandemien. Det norske samfunnet kom godt ut av det. Dagens utfordringar er annleis. Situasjonen er meir alvorleg reint sikkerheitspolitisk. Men Støre-regjeringa er veldig bakpå med handteringa av straumpriskrisa og energiforsyningsikkerheita.

Både enkeltpersonar og bedrifter slit meir og meir med stigande rente og høgare energiprisar, i tillegg til ein generell prisvekst. Tida me er i, er definitivt ikkje rett for å auka dei samla skattane og avgiftene slik at utfordringane me ser i samfunnet, vert forsterka – men budsjettlekkasjane så langt kan tyda på det. Spørsmålet er om dei klarer å prioritera nok i budsjettet – svara får me i morgon. Men også her er signala urovekkjande:

- Ein skal avlyse avbyråkratiserings- og effektiviseringsreforma.
- Me ser rekommunalisering og statleggjering av tenester, noko som igjen vil auka kostnadane.
- Ein skal ha fleire fylke, og nye kommunar skal sjå dagens lys.
- Ein skal ha nye lensmannskontor – var det «kvar kommune, sitt lensmannskontor» som var mantraet til Senterpartiet?

Det offentlege kan fort veksa utan at velferda nødvendigvis aukar.

Me kjenner ikkje innhaldet i budsjettet, men det er feil å reversera nødvendige reformer og innføra nye skattar som stoppar heilt nødvendige investeringar for å vareta velferdssamfunnet vårt i framtida.

Statsminister Støre sa i innlegget sitt i stad at den nye ressursrenta skulle gje varige inntekter til fellesskapet. Men det samla skattetrykket i kraftbransjen og havbruksnæringa kan no koma over 100 pst. – eit skatte-trykk på over 100 pst.! Eg er ikkje så oppteken av dei offentleg eigde kraftselskapa, men dei private selskapa kan umogleg klara å levera noko varig overskot til staten med ein skatt på over 100 pst. Dei vil gå dukken.

Havbruksnæringa har vorte viktigare og viktigare for norsk økonomi, sysselsetjing og vekst, og politikken til regjeringa vil definitivt svekkja næringa. Bransjen sys-selset over 50 000 menneske, som no er undrande til kva som skal skje. Næringa er lønsam, og ein har – stein for stein – bygd ei næring som inntil i førre veke hadde eit grunnlag for vekst og utvikling. No ser me at tildelte lak-

sekonsesjonar vert returnerte til staten, og i både kraftbransjen og havbruksnæringa vert det meldt om at investeringsprosjekt vert terminerte.

Det spørst om dei nye skattane frå regjeringa vil verka meir hemjande enn fremjande på ønskt utvikling i samfunnet.

**Mona Fagerås (SV) [11:16:34]:** Det var noen som sa til meg at skulle man sitte i samferdselskomiteen, måtte man like lukten av asfalt, diesel og testosteron. Det stemmer ikke, for samferdsel handler om så mye mer enn firefelts motorvei, 110 km/t og asfalt over verdifull matjord og viktig natur. Det handler om myke trafikanter, sykkelveier, ladestasjoner og ferje og tog på elektrisitet. Det handler om trygge hverdagsveier, grønn jernbane og kollektivtransport. Men da må man være villig til å prioritere det.

Transportsektoren står for om lag en tredjedel av alle klimagassutslippene i Norge, og disse skal halveres innen 2030. Vi har dårlig tid – forferdelig dårlig tid. Det er nødvendig å vri de store summene fra klimafiendtlige motorveier til jernbane og andre kollektivløsninger, og til gang- og sykkelveier.

Nye motorveier skaper mer privatbilisme og økte klimagassutslipp. De er arealkrevende og svindyre. Vi er nødt til å nedskalere unødvendige motorveiprojekter, utbedre eksisterende veier og ha trafikk-sikring av riks- og fylkesveier i distriktene, og vi må prioritere kollektivtransport i hele landet.

SV har fått gjennomslag for at motorveiene skal nedskaleres, men så langt er det kun foreslått noen små justeringer. Vi reagerer på at Statens vegvesen ikke vil re-vurdere motorveiplanene som vil øke biltrafikken inn til byene våre. Jeg mener at regjeringen må forholde seg til vedtatte miljømål, og at trafikkveksten i byene skal tas gjennom kollektiv, sykkel og gange. Regjeringen kan ikke begynne å bygge gigantiske veier som vil føre til at trafikken inn til byene vil øke når Stortinget og lokalpoli-tikere har vedtatt det motsatte, nemlig at trafikk-veksten skal tas gjennom kollektiv, sykkel og gange.

Nå må vi nedskalere så det faktisk monner. Vi har hørt både finansministeren og statsministeren være tydelige på at flere samferdselsprosjekter vil bli skjøvet på, på grunn av den tiden vi nå er en del av, alle sammen. Da kan vi ikke frede de dyreste veiprojektene. Vi kan ikke fortsette med motorveiplanene som vil torpedere lokale miljømål.

Sånn som verden er nå, er vi nødt til å ta inn over oss at store veiprojekter ødelegger verdifull matjord. Vi kan ikke legge asfalt over verdifull matjord.

**Liv Kari Eskeland (H) [11:19:49]:** Trontalen hadde eit tydeleg budskap: Me bevegar oss i krevjande tider. Uro, krig og usikkerheit pregar nyheitsbildet. Kva er vår

viktigaste rolle som politikarar i slike tider? Jo, det er nettopp å bidra til tryggleik, føreseielegheit, tillit og samarbeid.

Me har dei to siste åra vore gjennom ein pandemi. Også då var det viktig å skapa den opne og tillitsfulle dialogen mellom folk og dei som styrte – tryggleik for at staten stilte opp når det uventa skjedde, tryggleik for jobb, for helse og for enkeltpersonar.

No er det krig i Europa. Me står i ei energikrise, ei krise som smittar over på oss her heime. På same måten som under pandemien er det no viktig at me stiller opp og bidreg til at både privatpersonar og næringsliv kan vera trygge.

Men folk kjenner dessverre ikkje på den tryggleiken og føreseielegheita me burde streva etter no. Dei kjenner tvert imot på uro og utryggleik og veit lite om kva morgondagen vil bringa. Og sjølv om ein kan skilta med ei historisk låg arbeidsløyse, opplever me at bedriftene slit. Med svært høge straumprisar kvar månad greier eit hardt prøvt næringsliv ikkje meir.

Så spørsmålet er: Kor lenge varer den låge arbeidsløysa? Næringslivet skur no på alle varsellamper, fleire varslar permitteringar, og konkursar vert varsla. Nær 20 pst. av bedriftene melder om oppseiingar eller permitteringar dei neste tre månadene. Er det då rett av regjeringa å prioritera å jobba med nedlegging av private velferdstenester, kostnadskrevjande reversering av fylkeskommunar og ytterlegare skattlegging av bedrifter og næringsliv som har potensial til å veksa og til å skapa nye arbeidsplassar og skaffa oss eksportinntekter?

Varsla reduksjon i investeringar i infrastruktur uroar oss, for sjølv i trange tider må me byggja landet. Me må byggja for framtida og leggja til rette for norsk næringsliv, for det er dei som skal skaffa oss arbeidsplassar og skatteinntekter.

Prioriteringane regjeringa no gjer på kort sikt, med auka skattar på fornybar energi og eksportretta havbruk, struper investeringane. Kortsiktige behov for pengar må ikkje øydeleggja for dei langsiktige politiske prioriteringane våre. Ein et ikkje såkornet. Det har aldri vore smart om ein ønskjer å hausta.

**Benjamin Jakobsen (A) [11:22:56]:** I den dramatiske tiden vi nå lever i, kan det være lett å glemme at politikk først og fremst handler om de nære tingene i et menneskes liv – det at ungene har det bra i barnehagen og på skolen, at vi har trygghet for og i jobb, og at vi har et helsevesen som stiller opp når vi eller noen vi er glad i, blir syke.

Vi i Arbeiderpartiet mener at det beste verktøyet for å styre Norge trygt ut av krisen er å styrke og videreutvikle velferdsstaten på prinsipper som fellesskap og rettferdig fordeling.

Selv om Norge regnes som et av verdens beste land å bo i, er det mange som står utenfor fellesskapet. Ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå fra 2020 vokser 115 000 barn opp i husholdninger med vedvarende lav inntekt. Dette er barn som ikke kan delta på fritidsaktiviteter, barn som ikke får delta på SFO og i barnehage.

Gjennom sine åtte år ved makten viste høyre regjeringen liten vilje til å løfte barn ut av fattigdom og gi dem muligheter. Tvert imot førte Høyre klassisk høyrepolitikk. De økte barnehageprisene, de tok vekk brillerstøtten til barn, og de fjernet feriepenger på dagpenger – alt for å kunne kutte i skattene til dem med aller mest fra før.

Årene med høyre regjering var ikke fattigdomsbekjempelse. Det var fattigdomsproduksjon. Med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering har barnefattigdom heldigvis havnet høyt på den politiske agendaen igjen. Allerede i år leverte regjeringen 12 timer gratis kjernetid i SFO for elever på 1. trinn. Dette sparer barnefamilier for opp mot 20 000 kr i året. Slike tiltak gjør at størrelsen på foreldrenes lommebok ikke er til hinder for det enkelte barns mulighet til å ta del i fellesskapet. Det er viktige prioriteringer selv i en stram økonomi.

I det kommende budsjettet forsetter regjeringen kampen for å redusere barnefattigdommen. Regjeringen har varslet at den kommer til å styrke tilskuddsordningen for inkludering av barn og unge. I dette ligger bl.a. økt støtte til BUA. Det betyr at flere barn kan delta på fritidsaktiviteter. Dette er et stort løft for frivilligheten og med det et løft for den sivile beredskapen i samfunnet vårt.

For oss i Arbeiderpartiet finnes det ingen bedre investering enn den som gir våre barn og unge muligheter.

**Even A. Røed (A) [11:26:06]:** Vi står i en alvorlig situasjon: krig i Europa, økt inflasjon, økt rente og energikrise. Vår oppgave som politikere er nå å bygge en trygg vei ut av krisen.

Jeg har i likhet med mange andre i denne salen møtt mange mennesker det siste året, mennesker som har store utfordringer med angst, spiseforstyrrelser og annen psykisk uhelse. Det vi har lært gjennom pandemien, er at kriser og utfordringer vi møter, påvirker folks psykiske helse. Det kan være utfordringer vi som samfunn møter, eller som vi møter som individer.

Jeg snakket tidligere i år med Silje Løkeng, som skal gå over Grønland for å sette brystkreft i fokus. Hun fortalte meg hvor stor psykisk belastning en kreftdiagnose gir, og hvor lite hun opplevde at det hadde vært fokusert på det. Det er en personlig krise, der kreften selvsagt skal bekjempes, men vi må også sikre den psykiske helsen på veien.

Vi går nå inn i nye, utfordrende tider, krisetider med krig, inflasjon og usikkerhet – en annen situasjon enn

pandemien. Men vi har ikke råd til ikke å ta dette på alvor og også kunne se at det kan påvirke vår psykiske helse.

Vi kunne nå stått og pratet om at vi har en regjering som bidrar til å akselerere økte forskjeller, men det gjør vi ikke. Vi har endelig en regjering som sikrer at de med de aller største overskuddene og formuene også bidrar mer gjennom grunnrenteskatt og formuesskatt. Det er den praktiske gjennomføringen av at vi vil ha velferd framfor skatteuttak til dem som har mest fra før. Vi har en regjering som prioriterer velferd og beskytter folk mot høye renteøkninger. Imens ser vi høyreorienterte regjeringer i Europa som varsler velferdskutt kombinert med skattelette, en linje som her til lands i åtte år under den forrige regjeringen økte sosiale forskjeller og gjorde de rike enda rikere. Vi har en regjering som prioriterer psykisk helse i en tid da vi ser en illevarslende utvikling blant barn og unge. Situasjonen vi er i, er særlig krevende for barn som lever i familier som har minst fra før, de samme barna som løper høyere risiko for psykiske lidelser.

Skal vi redusere sosiale forskjeller, må vi også redusere de sosiale helseforskjellene. Det neste året vil vi ta mange solide grep til beste for det psykiske helsetilbudet i vår felles helsetjeneste. Vi skal lansere en opptrapningsplan som kommer til å bidra til at vi tar mange solide steg innenfor forebygging, lavterskeltilbud og behandling. Vi skal sikre behandling til dem som trenger det, når de trenger det, og vi er nødt til å rette fokuset sånn at vi sikrer at vi vedlikeholder den psykiske helsen på en sånn måte at flere opplever en solid psykisk helse. Det betyr at god fordelingspolitikk også er god politikk for psykisk helse. Å bidra til at folk opplever trygghet og fellesskap, er grunnleggende viktig for folk. Derfor er det viktig at vi sikrer vår felles velferd i den situasjonen vi står i.

Det handler om å prioritere. Vi skal prioritere velferd, trygghet og fellesskap. Det er derfor viktig og riktig at de som har mest fra før, også skal bidra mer.

**Turid Kristensen (H) [11:29:21]:** Arbeiderpartiets Rigmor Aasrud startet det aller første innlegget her i salen i går med at de store oppgavene løser vi sammen. Det er jeg helt enig med henne i, men jeg tror nok at vi har en litt ulik oppfatning av hva det innebærer å løse disse oppgavene sammen.

For meg og Høyre betyr det bl.a. at vi skal la frivilligheten få lov til å blomstre, og at vi må gjøre vårt for å legge forholdene til rette for at den kan gjøre nettopp det. Det gjør ikke dagens regjering, snarere tvert imot.

I Hurdalsplattformen skriver regjeringen at den ønsker seg en sterkere frivillighet, som kan stå på egne ben. I perspektivmeldingen vises det til at vi i framtiden må være flinkere til å legge til rette for egenfinansiering.

Regjeringen legger faktisk opp til det motsatte. Den er i ferd med å gjøre frivilligheten mer avhengig av offentlige tilskudd. Regjeringens politikk henger faktisk ikke sammen. Noe av det første dagens regjering gjorde, var å reversere flere gode ordninger som var viktige bidrag til frivillighetens inntektsarbeid.

Gaveforsterkningsordningen skal skrotes. Den innbrakte over 800 mill. kr til kultur og frivillighet i 2020. Skattefradrag for gaver er halvert, noe organisasjonene selv har beregnet kan medføre et inntektsstap på over 400 mill. kr. Og på toppen av dette har regjeringen i sitt forslag til ny forskrift for pengespill foreslått endringer for de store lotteriene våre. Postkodelotteriet innbrakte i 2018 alene over 200 mill. kr til SOS-barnebyer og WWF. Dette er inntekter de nå står i fare for å miste. Disse organisasjonene ønsker faktisk heller at flere lisensinnehavere, som f.eks. UNICEF, skal kunne få slå sine lisenser sammen, sånn at flere kan hente gode inntekter på disse lotteriene.

Dette foreslo også Høyre da vi vedtok en ny pengespillov, men det sørget regjeringspartiene her på Stortinget for at ikke fikk flertall. Det innebærer f.eks. at UNICEF som med et forsiktig anslag forventer å kunne få 20 mill. kr av dette lotteriet, vil bli forhindret fra å vaksinere ytterligere 13 millioner barn med livsnødvendige vaksiner.

Som om ikke det er nok, foreslår også regjeringen å stramme inn for bingovirksomheten. Beregninger viser at det vil kunne medføre mellom 72 og 123 mill. kr mindre til mange lag og organisasjoner.

For en regjering som sier at den ønsker seg en sterkere frivillighet som står på egne ben, framstår dette som helt uforståelig. Jeg har selv vært med på utallige dugnader, lagd hundrevis av liter med vaffelrøre og deltatt på mange arrangementer hjemme i Lørenskog, men det er faktisk en grense for hvor mange dugnader man kan motivere dem til, hvor mange vafler man kan lage røre til, og hvor mange pølser som kan selges. Jeg håper derfor at regjeringen tenker seg om en gang til og sørger for at humanitære organisasjoner, miljøorganisasjoner og lag og andre organisasjoner i lokalsamfunn i hele Norge får det de trenger. Den inntekten fortjener de, og det trenger de hvis vi skal løse de store oppgavene sammen.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

**Mona Nilsen (A) [11:32:46]:** Ekte forskjeller, privatisering, oppsplitting av velferdstjenester og et mer utrygt arbeidsliv – det er faktisk arven etter åtte år med høyreregjeringen. Nå er det heldigvis slutt på den tiden da det ble brukt 50 mrd. kr bare på å kutte i formuesskatten til de rikeste, mens vi andre fikk økte egenandeler, dyrere barnehager og SFO og økte avgifter. Hel-

digvis er det også slutt på tiden med smålige og usosiale velferdsuttak for dem som trenger det mest.

Vi vil ikke glemme at vi hadde en høyreregjering som kuttet i fysioterapi til brannskadde og til folk som hadde fått amputert en arm eller fot, som kuttet i tannregulering til barn med skjeve tenner og i brillestøtte til ungdomene med dårligst syn, som kuttet i både barnetillegget for uføre og deres inntekter om de kunne jobbe litt ekstra. Listen over usosiale kutt er så ond som bare åtte år med høyrepolitikk kan skape.

Arbeiderpartiet gikk til valg på å bekjempe økende ulikhet, styrke fellesskapet, flytte makt og ressurser – kort sagt sette vanlige folks interesser først. Den nye kursen pekte regjeringen ut i Hurdalsplattformen, og den kursen holder vi – også når vi går inn i tøffere tider.

Når regjeringen legger fram statsbudsjettet på torsdag, vil det nettopp være et budsjett som skal bidra til å få kontroll på den kraftige prisveksten, skape trygghet rundt folks økonomi og arbeidsplasser, og utjevne sosiale og geografiske forskjeller.

I lang tid har svaret på de fleste utfordringene i Norge vært økt oljepengebruk. Den tiden er forbi. Å bruke mer penger nå vil skape flere problemer enn det vil løse – drive priser og renten raskere og ytterligere opp enn hva Norges Bank allerede har varslet.

Det er vanlige familier som blir sittende igjen med regningen om vi ikke er ansvarlige. Derfor er det ekstremt viktig at vi nå fører en ansvarlig sosialdemokratisk politikk som styrker fellesskapet, og som bidrar til at folk beholder jobben og har råd til å betale regningene. For de store oppgavene løser vi best sammen – også i krevende tider: trygghet for folks økonomi, gode velferdstjenester nær der folk bor, arbeid til alle og en god beredskap for hele landet.

**Mímir Kristjánsson (R) [11:35:52]:** Stortinget samles denne høsten i en skjebnetid. Putins krig i Europa og den priskrisen som følger i kjølvannet av den, er i ferd med å knuse økonomien til trygdede, pensjonister, barnefamilier og lavtlønte i Norge. Når jeg har fulgt denne debatten, har jeg spurt meg selv flere ganger om alle i denne salen virkelig har tatt inn over seg alvoret i situasjonen vi står overfor.

Vi lever i et land hvor matkøene det siste året har doblet seg, ja mangedoblet seg i lengde. Jeg ber salen tenke litt over det at vårt land, det rikeste landet på jorden, i den rikeste tiårige historien, er et land hvor stadig flere får så utilstrekkelig hjelp av velferdsstaten at de må gå til frivillige organisasjoner og tigge om gratis mat. Nylig kom en rapport som fortalte at 200 000 familier i Norge må hoppe over ett eller flere måltider hver dag fordi de ikke har råd til å spise når de vil. Fra skolene kommer det rapporter om at stadig flere barn møter opp sultne om

morgenen fordi foreldrene ikke har råd til å fø dem. Det er hjerteskjærende at en organisasjon som heter Dyrehjelpen, og som er ment for å dele ut mat til familier med dyr, nå har sett seg nødt til å bidra til å dele ut mat til mennesker i stedet, fordi køene har blitt så lange.

Så ille er det faktisk at til og med inkassobransjen har slått alarm. Det er ikke ofte vi i Rødt viser til dem, men Geir Grindland i Inkassopartner sier dette om situasjonen:

«Det er en giftig cocktail, der renteøkningene er blandet med skyhøye strømmregninger, høye matpriser, og høye bensinpriser. Jeg tror ikke politikerne skjønner alvoret i hvor mange familier som er på vei utfor stupet nå.»

Det er akkurat det spørsmålet jeg også er nødt til å stille meg, etter snart to dager med trontaledebatt, for fra partiene på høyre fløy har vi fått en enorm mengde bekymringsmeldinger – ikke på vegne av dem som har minst, men på vegne av dem som har mest. Bekymringene har ikke vært for matkøene, men for køen på immigrasjonskontoret i Sveits, dit milliardærene i landet vårt nå er på vei. Omsorgen har ikke vært stor for dem som har det dårligst blant oss, men for dem som eier store oppdrettsselskap, og hvordan de skal klare seg i den vanskelige tiden vi er inne i. Den danske artisten Kim Larsen har egentlig sagt det veldig bra. Han sier: Jeg kan ikke forstå hva som er hensikten med politikere hvis de ikke er der for å hjelpe de svake. De sterke skal nok alltid greie seg.

I Norge er fattigdom forbundet med skam for mange, men fattige folk bør ikke skamme seg. Det bør derimot de politikerne som ikke gjør noe for å rydde opp i fattigdommen.

**Karianne B. Bråthen (A) [11:39:12]:** For over 500 år siden var mitt Vesterålen i Nordland preget av stor fattigdom og nød. Heldigvis forbarmet en rik dame seg over oss. Hun testamenterte i 1521 hele 500 riksdaler til Domkirken i Bergen mot at de skulle sende mel til de nødtørftige i Vesterålen i det evinnelige.

Melet kommer den dag i dag til Øksnes, og hvorfor gjør det det? Jo, fordi vi fortsatt har de som lever under, på og litt over fattigdomsgrensen: alenemoren som bare har en deltidsstilling, den uføre 50-åringen som ble skadet på jobb. Det er de som får det tøffest når konsekvensene av krigen i Europa rammer oss, med energikrise, prisvekst og økte renter.

Jeg er glad for legatet som fremdeles leverer mel til de fattige i Øksnes, men tiden hvor vi i nord var avhengige av almisser fra rike fruer i Bergen, er heldigvis forbi. For vårt sosialdemokratiske fellesskap skal gi et samfunn med trygghet for alle. Det er ikke minst viktig når vi går krevende tider i møte. Da må vi ha en regjering som



bidrar til trygg økonomisk styring, som omfordeler fra dem som har mest, til dem som har minst. Og vi må gjøre det vi kan for å skjerme vanlige folk fra krisene som blåser rundt oss.

Dessverre ser vi fremdeles fattigdom i samfunnet rundt oss. På 1500-tallet var kanskje hungersnøden størst i nord, men i dag ser vi rekordlange matkøer i Oslo. Skal vi kunne hjelpe disse menneskene, trenger vi økte inntekter til fellesskapet, for om vi skal levere på løftet om trygg økonomisk styring, kan vi ikke øke olje-engebruken. Alternativet er at vanlige folk kan få flere tusen kroner i økte renter.

Da må også de som tjener de store pengene på fellesskapet, være beredt til å bidra mer. Derfor la regjeringen i forrige uke fram flere forslag om økt skatt på bruk av våre felles naturressurser, deriblant havbruksnæringen. Det står respekt av det arbeidet regjeringen har gjort til nå. Det er et arbeid som ser den tiden vi lever i, og som gir svar som trygger vanlige folk.

Mye har skjedd i året som ligger bak oss, og jeg er glad for at det er Arbeiderpartiet som har sittet i regjering gjennom denne krevende tiden. Det er

- en regjering som prioriterer trygghet foran uansvarlige utspill og lettvinte løsninger
- en regjering som prioriterer vanlige folk foran de som har mye fra før
- en regjering som prioriterer fellesskapet når det gjelder som mest

Min oppfordring til salen her, til næringslivet og til folk for øvrig er at nå må vi stå solidarisk sammen for å løse det som står foran oss. Det krever medmenneskelighet, tålmodighet, utholdenhet og stayerevne, og som vi pleier å si i nord: Vi står han av!

**Hans Inge Myrvold (Sp) [11:42:26]:** Med det alvorlege bakteppet i Hans Majestet Kongens trontale til Stortinget på mandag og påfølgjande oppfølging frå statsministeren her i salen i dag, er det all grunn til at ein no må ta inn over seg alvoret for nasjonen. Covid-19-situasjonen må framleis handterast. Det er no fare for at det går inn i kategorien «den gløymde krisa».

Framleis står alle landets kommunar og helsevesen totalt sett midt i kampen om å motverka alvorleg sjukdom blant våre innbyggjarar. Dagleg vert mange av oss vidare vaksinerte, og framleis er det diverre mange som får alvorleg sjukdom, som igjen fører til død. Og med den alvorlege krigshorisonten i Ukraina og den urolege sikkerheitspolitiske situasjonen på kontinentet er det nye helsetruslar som slår mot oss. Faren for atomulykker, gjennom alvorlege truslar frå Russland, er overhengande og farleg.

No gjeld det å halda fram det kraftfulle arbeidet regjeringa varsla rundt nasjonens helseberedskap. Alle

som oppheld seg i nasjonen, skal framleis kjenna på tryggleik og nærleik til gode offentlege helsetenester: at ambulansen kjem når det står mellom liv og død, at sjukehusa har tilstrekkeleg kapasitet og bemanning til å handtera viktige oppgåver, og at kommunal legevakt og allmennlegeteneste vert styrkt. Grunnleggjande nasjonal helseberedskap, uavhengig av trusselsituasjonen og utfordringsbildet, vert avgjerande no – òg for framtida. Difor er eg trygg på at landet med ny regjering har tydelege føringar for korleis ein skal vareta dette i heile landet, der folk bur og lever sitt liv.

Gjennom ein grunnleggjande helseberedskap i Norge er me som nasjon også rusta for å bidra i solidaritet med det ukrainske folk og dei lidingane dei vert påførte gjennom den grufulle krigen frå vår felles nabo i aust.

**Truls Vasvik (A) [11:45:32]:** Helsekomiteen var nylig i Sør-Korea på studiereise. Det var særleg interessant å høre sjefen for National Medical Center, det offentlege sykehuset som ble bygd av Norge, Sverige og Danmark etter Koreakrigen, fortelle at helsesystemet i Sør-Korea har utviklet seg i svært feil retning når de private markedene nå har overtatt 95 pst. av helsevesenet, og at de offentlige sykehusene tappes for penger til drift og investering.

Privatisering av helsevesenet starter et sted – og går gradvis framover, i takt med en politikk som ønsker privatisering. Det går gradvis ved at offentlige sykehus tappes for økonomi, fagfolk og pasienter, og det går gradvis ved at de private sykehusene, ofte eid av store multinasjonale selskaper, bruker både offentlige og private midler for å komme i en forretningsmessig posisjon til å kunne utkonkurrere vårt felles offentlige helsevesen. Effekten til slutt er et helsevesen som overbehandler, og som overfakturerer. Det gir ikke trygghet for befolkningen, ei heller mer rettferdig fordeling av velferdstjenestene. Derimot gir det svært god avkastning for de private aktørene. Det ble hevdet fra representanten Wilhelm Trøen her i går at Hagen-utvalget konkluderte med at det ikke er superprofitt i velferden i Norge. Jeg skulle ønske at vi forholder oss til offentlige utredninger på en etterrettelig måte. Jeg tror debatten blir best da. På side 27 står følgende:

«Flertallet utelukker ikke at det realiseres meravkastning utover normalavkastning, såkalt superprofitt, i de ulike velferdssektorene, men mener at det ikke er mulig å anslå størrelsen på denne pre-sist nok.»

Mindretallet i utvalget er tydelig i sin konklusjon: Det er superprofitt også i helsesektoren i Norge.

Ofte kan privatiseringsdiskusjoner her i salen oppleves som en akademisk og teoretisk øvelse. For dem som jobber i helsevesenet, og for dem som trenger

helsevesenet, er dette alvor. Sykehuset i Telemark ligger an til å bli tappet for 60 mill. kr i år, en økning på 25 pst. mer enn i 2021. Direktøren ved sykehuset forteller meg at den utarmingene sykehuset opplever på grunn av fritt behandlingsvalg, hindrer nødvendig prioritering og ikke minst helhetlige pasientforløp. Det skaper utrygghet for pasienter og ansatte.

På torsdag besøkte jeg Lovisenberg sykehus her i byen. Fritt behandlingsvalg tappet det sykehuset for over 30 mill. kr i 2021. 30 mill. kr høres kanskje ikke så mye ut, men klinikkisjef Hallvard Fanebust sier at de kunne ha driftet to ruspoliklinikker, som kan behandle opp mot 1 000 ruspasienter hvert år, eller en psykiatrisk sengepost for de sykeste pasientene med opp mot 150 akuttpsykiatriske forløp årlig. Fanebust sier:

«Det er underlig at en ordning som gir så stor forskjellsbehandling, får fortsette, når vi vet hvor knappe ressursene er.»

I Norge har heldigvis ikke privatiseringen av helsevesenet kommet langt, men høyresidens fritt behandlingsvalg er en urovekkende start. Derfor er jeg stolt av at vi kan trygge direktøren i Telemark og klinikkisjefen på Lovisenberg: Vi skal utvikle fritt behandlingsvalg, og vi har allerede styrket og skal fortsette med å styrke grunnfinansieringen til sykehusene våre.

**Siv Mossleth (Sp) [11:49:00]:** Den høytidelige åpningen av det 167. storting var fin, men alvorlig. Da kongen hilste folkets representanter velkommen til ansvarsfullt arbeid til gagn for fedrelandet, kjente jeg på et stort alvor for det vi har framfor oss. Vi som er folkets representanter, må ha mot og vilje til å prioritere i vanskelige tider. Regjeringspartiene kommer nå med et tydelig budskap om at de som har mest, må bidra mer. En grunnrenteskatt også på havbruk og vindkraft blir innført. Jeg ser det sann at nyanser og rettferdige tilpasninger må på plass etter høringen.

De som kritiserer at de som har mest, må bidra mer, vet at det finnes alternativ. Alternativ nummer én er økt skatt for folk flest, dvs. 7 000 kr mer for hjelpepleierne, lærerne, renholderne, bøndene og oss alle. Nummer to er kritiske kutt i tjenestetilbudet til folk. Det vil være en katastrofe for sårbare grupper, som syke unge i utenforskap – en fordobling av unge uføre er jo arven etter Erna. Nummer tre er økt oljepengebruk, som er et forlokkende alternativ som mange vil peke på. Men økt oljepengebruk vil føre til høyere kostnadsvekst og høyere rente. Det er et dårlig alternativ for dem som har lånt penger til hus og hjem, for næringsliv og for kommende generasjoner.

Senterpartiet prioriterer skattelettelser for folk med inntekt under 750 000 kr. Vi vil ha bedre sosial og geografisk fordeling. Vi vil ha et anstendig arbeidsliv og

trygghet for inntekt. Vi vil satse på primærnæringene. Vi vil ha norsk mat og en bedre rovviltpolitikk. Vi vil satse på industri og annet næringsliv, og vi ser hvor viktig olje- og gassnæringen er. Vi vil satse på helse, skole og trygge hverdager. Vi trenger energi til hus, hjem og industri, og vi vil ha økt nasjonal kontroll over naturressursene. Ny kraft skal bygges med lokalsamfunnenes aksept. Vi skal ta vare på norsk natur og finne en god balanse og klok forvaltning.

I går kom budsjettlekken om at det kommer en dieselmilliard. Finansministeren vil redusere grunnavgiften med 80 pst., det utgjør ca. 50 øre prisreduksjon på anleggspumpene. Også i forrige budsjett ble drivstoffavgiftene satt ned. Signalet fra Senterpartiet i regjering er tydelig: Anleggsnæringen er viktig for å bygge landet.

Det er godt at Senterpartiet er i regjering i vanskelige tider. Vi ser hele landet.

**Rasmus Hansson (MDG) [11:52:15]:** Etter murens fall har vi trodd at hele Europa skjønner hvor fornuftig demokrati og fred er. Men i et Russland som aldri har tatt oppgjøret med undertrykkelse og imperialism, er undertrykkelse og imperialism fortsatt det naturlige valget for ledere som bare er interessert i egen makt.

Vladimir Putin har vekket oss til erkennelsen av at frihet krever varig innsats, til og med vilje til å ofre noe når vi må forsvare friheten. Det beste som har kommet ut av katastrofen i Ukraina, er erkennelsen av at ett lands kamp for frihet og fred er alles kamp. Jeg er glad for at et nesten samlet storting stiller seg fullt og helt bak støtten til Ukrainas folk. Den støtten må fortsette helt til Putin-regimets vanvittige imperialism er stoppet. Vi må fortsette den humanitære støtten og den økonomiske kampen, og vi må – dessverre – gi ukrainerne de våpnene de trenger for ikke å bli utslettet. Og partiet Rødt bør ta seg en prat med ukrainske flyktninger i Norge og fortelle dem hvorfor de ikke skal få de samme våpnene til å forsvare sin frihet med, som Rødt mener at vi i Norge skal forsvare vår frihet med.

Russlands krigføring blir mer og mer ekstrem. Vi er nødt til å følge opp, ikke minst økonomisk. Russlands evne til å føre krig blir stadig mer avhengig av økonomi. Land og bedrifter i hele verden bidrar til de stadig mer hardtrammende økonomiske straffetiltakene som skal svekke Russlands krigsmaskin.

I denne situasjonen er det problematisk at Norge på ett felt gjør det motsatte. Russiske båter leverer fortsatt mye fisk i norske havner, og vi øker handelen med Russland når det gjelder fôr, matvarer og fisk. Norge importerte råvarer til fiskefôr for 256 mill. kr fra januar til juli i år, og det er 50 pst. mer enn i fjor. Norge er en global stormakt i fiskefôr. Skretting er verdens største fiskefôrprodusent og har sin største fabrikk i Norge. Norge og

norsk næringsliv tjener altså store penger på handel med den aggressive imperialisten Russland, og russisk næringsliv tjener på den samme handelen. Det er penger som i siste omgang styrker Putins evne til å føre krig.

Regjeringens forklaring er at landbruksvarer formelt ikke er omfattet av EUs sanksjonsregime, men Norge kan og må ta ansvar selv, og ikke profitere på å gjemme seg bak et behagelig unntak.

Miljøpartiet De Grønne la i går fram representantforslag om å stanse handelen med mat og forråvarer med Russland og om å utvide havneforbudet for russiske fiskefartøy. Det håper jeg alle på Stortinget kan støtte, og regjeringen kan selvfølgelig være velkommen til å gjennomføre dette selv og komme oss i forkjøpet.

**Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:55:30]:** Kristelig Folkeparti vil bare gi beskjed om at vi trekker forslag nr. 30, til fordel for forslag nr. 9, og at vi trekker forslag nr. 33.

**Anne Kristine Linnestad (H) [11:56:06]:** I 2030, altså om bare åtte år, vil det for første gang være flere eldre enn barn og unge i Norge, og i løpet av de neste 30 årene vil antallet innbyggere over 70 år doubles. Vi skal være glad for at vi lever lenger og holder oss friske enn generasjonene før oss, men vi kan ikke underslå det faktum at det vil kreve stadig mer av kommunenes helse- og omsorgstjenester. Jeg har hørt tall som sier at i 2040 vil hver femte arbeidstaker i Norge jobbe innenfor helse og omsorg dersom vi skal kunne gi det samme tjenestetilbudet til våre innbyggere som vi gir i dag, uten å gjøre endringer.

Dette er grunnen til at Høyre mener at kommunene må ta i bruk ny teknologi, kunstig intelligens og digitalisere flere tjenester. De ansatte i hjemmetjenesten og hjemmesykepleien gjør en uvurderlig innsats hver eneste dag, og jeg mener ikke at de skal løpe fortere, eller at vi skal si opp noen – snarere tvert imot. Vi trenger dem alle sammen. Men kommunene må tenke nytt.

Midt-Telemark kommune tenker utenfor boksen. De har brukere spredt over hele kommunen, og tidligere hadde de flere ansatte som hver dag laget kjøreruter manuelt for både hjemmetjenesten og hjemmesykepleien. De av oss som har benyttet slike tjenester, vet at det er et stort puslespill som må legges for at alle skal få den hjelpen de trenger, når de trenger den. Det kommer stadig nye brukere. Noen legges inn på sykehus og trenger ikke tjenesten fra i dag. Noen får en sykehjemsplass for kortere eller lengre tid, og enkelte, slike som meg, skal bare ha medisinerings fire ganger i døgnet, samtidig som vi går på jobb. Det er ikke to dager som er like.

Midt-Telemark kommune valgte å bruke kunstig intelligens for å utarbeide og effektivisere kjørerutene. Det har gitt hver ansatt ute i tjenesten én time mer hver dag

til brukerne, uten at de ansatte må løpe fortere eller redusere tiden de er hos brukerne. Dette er bare ett eksempel på hvordan digitalisering kan brukes for å spare tid og ressurser, uten at det går på bekostning av kvaliteten på tjenesten.

Dersom kommunene framover skal klare å gi gode tjenester til innbyggerne, må de motiveres til å tenke nytt, til å ta i bruk ny teknologi og kunstig intelligens og digitalisere repetitive oppgaver som teknologien gjør mer effektivt enn vi klarer å gjøre selv. Det fordrer selvsagt også at kommunene investerer i sine ansatte, at de får god opplæring – for trygge ansatte gir trygge tjenester og trygge brukere.

**Linda Monsen Merkesdal (A) [11:58:58]:** Hadde nokon fortalt meg for eitt år sidan om dagens situasjon, hadde eg reagert med sjokk og vantru. Me har fått krig i Ukraina og energikrise, der Putin er den skuldige. I tillegg har me menneskeskapte klimaavtrykk som fører til at båtar ikkje får frakta varer på grunn av at elvene tørkar inn. Industrien i Noreg må venta på råstoff.

Klimaendringane og Putins krig er faktorar som er med på å gje kraftig prisvekst på straum, varer og tenester i heile Europa. Årsakene er godt dokumenterte, men likevel tek representantar til orde for å slutta med klimatililtak på grunn av auka straumprisar. Det vil vera veldig dumt og ikkje minst ansvarslaust.

No må heile det politiske Noreg sjå alvoret i situasjonen og bli med på den store dugnaden som me er heilt avhengige av om me skal klara å nå forpliktingane våre i Parisavtalen. Me har sett mykje uro ute i Europa, men det er òg mykje uro her i Noreg. Me skal ta det på alvor når menneske kjenner på uro og redsel for endringane me står overfor. Difor har regjeringa innført ei av dei beste straumstøtteordningane i verda for hushalda og, saman med LO og NHO, fått på plass tiltak for næringsliv og bedrifter for å handtera dei høge straumprisane, og sett dei i verk.

Samtidig som me skal løysa utfordringane av i dag, har me ei forplikting inn mot dei neste generasjonane. Ja, det er eit enormt arbeid som me må gjera for å oppnå klimamåla våre. Noreg skal kutta 55 pst. innan 2030. Klimakrisa er den største utfordringa i vår tid.

I mitt – vårt, president – eige fylke ser me ein auke i ras, flaum, tørke og ekstremvær. Det er skremmande. Denne regjeringa har varsla at dei skal gjennomføra dei største klimatililtaka i noregshistoria for å kutta utslepp og skapa arbeidsplassar. Klima og natur skal vera rammane rundt all politikken vår. Noregs ambisiøse klimamål forpliktar heile regjeringa og alle delar av samfunnet.

Me har fått tillit som folkevalde til å løysa den vanskelegaste utfordringa i vår tid. Å stoppa klimaendringa-

ne kjem til å bli vanskeleg, det kjem til å krevja omstilling, og det kjem til å bli upopulære avgjerder – men det blir avgjerder som står seg for framtida. Og oppskrifta er kjend: Hurdalsplattforma skal visa veg. Det krev ny grøn industri, det krev investering i fornybar kraft, det krev rettferdig fordeling, og det krev sosialdemokratiske løysingar.

Oppgåva vår er den same som Gerhardsens: Med heile folket i arbeid skal me oppnå dei felles klimamåla våre.

**Ivar B. Prestbakmo (Sp) [12:02:11]:** Dyrtid og en svært alvorlig sikkerhetssituasjon er rammene rundt oss alle. Da er det viktigere enn noen gang å se hele bildet, både de store og de små sammenhengene. Det handler om trygghet i hverdagen, de valgene vi gjør for å sikre det, den totale beredskapen i samfunnet og vår prioritering av politiet som en viktig del av det. Noe av den tydeligste arven fra den forrige regjeringen var et mislykket prosjekt med sentralisering av politiet. I åtte år var det viktigere å sentralisere ressurser, oppgaver og folk enn å sikre tilstedeværelse og trygghet i hele landet. Med dårligere politiberedskap, økt byråkrati, lange avstander og sentraliserte tjenester skapte forrige regjering små og store problemer for folk i deres hverdag, enten det handlet om pass eller om våpensøknader.

Norsk politi- og lensmannsetat har 900 år med historie som innebærer nærhet, lokalkunnskap og tilstedeværelse. Det så Høyre og Fremskrittspartiet bort fra da man først og fremst ville forandre – framfor å forbedre.

Når vi bygger opp politiberedskapen, handler det om å skape trygghet for folk. Folk i hele Norge skal føle seg trygge på at politiet kommer når det trengs, at politiet kjenner utfordringene folk møter i sin hverdag, og har verktøyene for å løse det – uansett hvor man bor. Senterpartiet mener at et synlig lokalt og tilstedeværende politi er grunnleggende for folks trygghet og for gode lokalsamfunn i hele landet. Derfor er jeg selvfølgelig glad for at Senterpartiet og Arbeiderpartiet, eksempelvis gjennom politibudsjettet for 2022, styrket den lokale politiberedskapen med 200 mill. kr. Regjeringen pekte på den måten ut en tydelig retning for landets politi, der alle har krav på lik rett til beredskap og skal kunne oppleve trygghet i hverdagen – flere politifolk i gatene, mer synlig politi nær folk – uavhengig av hvor du bor. I den alvorlige situasjonen vi står i i dag, er det kanskje viktigere enn noen gang at vi styrker politiberedskapen vår.

Uansett hvor mye Fremskrittspartiet ignorerer tallenes tale – tallenes klare tale – er det opp til oss å vise måtehold og fornuft. Vi kan ikke bruke uendelig med milliarder; vi må faktisk husholdere klokt og være bedre på prioriteringene. Det gjelder også i politiet. Regjeringen har derfor igangsatt et arbeid med gjennomgang av

Politidirektoratets oppgaver. Det handler også om tillit – tillit til at ansatte i politiet i hele landet er folk som kan jobben, og at de ikke skal bli overbyråkratisert og umyndiggjort. I motsetning til forrige regjering prioriterer vi blålys og tillit framfor byråkrati.

**Seher Aydar (R) [12:05:17]:** Etter åtte år med høyre-regjering har vi fått økende forskjeller, som har gjort hverdagen tyngre for mange. Arven etter høyre-regjeringen er ikke lystig, heller ikke når det gjelder forsvar og beredskap.

I går offentliggjorde Riksrevisjonen en rapport som de kaller en av de mest alvorlige rapportene de har lagt fram noen gang. De sier at bakgrunnen for den sterke kritikken er at svakhetene de avdekker, kan få store konsekvenser for rikets sikkerhet. I en tid da et av våre nærmeste naboland har blitt utsatt for sabotasje, er det urovekkende at Riksrevisjonen finner at sårbarheter i Forsvarets informasjonssystemer kan gjøre det vanskeligere å håndtere et angrep mot norske mål. Jeg forventer at den nye regjeringen vår tar tak i dette, og at det finnes en offentlig versjon av rapporten som vi kan diskutere offentlig. Det er viktig.

De siste årene har en viktig undersøkelse fra Riksrevisjonen om objektsikring av sentrale terrormål og kampflyvåpenets operative evne blitt holdt hemmelig for offentligheten. I forbindelse med Rødts forslag om å offentliggjøre deler av kampflyrapporten vedtok Stortinget at Harberg-utvalget skulle komme med forslag som muliggjør offentlig innsyn og debatt rundt Riksrevisjonens undersøkelser. Det gjorde de, og i februar i år stadfestet en samlet kontrollkomité at i den grad en rapport ikke kan offentliggjøres i sin helhet, skal Riksrevisjonen utarbeide en versjon uten graderte opplysninger, som ellers er så fullstendig som mulig. I går så vi effektene av det. Dette er viktig for både åpenheten og demokratiet, og jeg håper at den åpne debatten nå kan føre til endringer som styrker forsvarsevnen vår.

Etter åtte år med høyre-regjering og større forskjeller er det også flere som har vansker med å betale regningene sine, og en regning som mange sliter med å betale – uansett regjering – er tannlegeregningen. Når tennene ikke behandles som en del av kroppen, legges det i praksis opp til at forskjellene som finnes i samfunnet vårt, kommer til uttrykk i befolkningens tenner. Når det koster flere tusen kroner å bore, er konsekvensen helt klart at de som har dårlig råd, ikke får dekket helsebehovet sitt. Et flertall stemte for et retningsskifte. Det er gjennom å styrke velferdsordningene at folk kan få en lettere regningsbunke. Vi hadde tidligere en regjering som ikke ville behandle tennene som en del av kroppen. Nå har vi en regjering som sier at de vil behandle tennene som en del av kroppen. Det er bra. Det som gjenstår, er faktisk å sette i gang

med det, ikke bare med små skritt, men med ordentlige tiltak for å tette hullene i velferden. Det er på høy tid med offensive velferdsreformer, og det er på høy tid at det er velferdsreformer som treffer folk flest. Jeg håper at vi i morgen ser et ordentlig tak for å levere på det folk forventer, nemlig en tannhelsereform for folk flest.

**Ragnhild Male Hartviksen (A) [12:08:34]:** Et nytt stortingsår har begynt. Bakteppet er et Europa i krise. Min egen datter studerer i Europa, kun ti mil fra Ukraina, på et studieprogram sammen med mange andre norske studenter. Der er det ingen strømpakke, og studentene har fått beskjed om at universitetet kanskje stenger.

Dette viser oss to utfordringer. Den ene er at unge risikerer – igjen – å sendes hjem fra skoler i Europa etter år med hjemmestudier på grunn av pandemi. Den andre er at strømpakker er dyrt og er ingen selvfølge på vårt eget kontinent, men det viser også viktigheten av strømpakker. Regjeringen i Norge har derfor innført en av de dyreste og beste strømpakkene i Europa, fordi skoler ikke skal stenge, fordi folk ikke skal fryse, og fordi folk skal være trygge på at de har Norge i ryggen i krisetider.

I krisetider må samfunnet også fungere. Barn og unge trenger tryggheten de får av sine fritidsaktiviteter og rutiner, ikke bare for glede og lek, men for sosial, emosjonell og fysisk utvikling, for ikke å utvikle primær- og sekundærvansker og ikke minst for å gi de voksne et rom der voksne kan være voksne.

Ikke alle familier i Norge kan med letthet sende barn på fritidsaktiviteter. Vår regjering har derfor valgt å satse på tiltak som gir barn og unge en bedre hverdag, først ved å styrke tilskuddsordningen for inkludering av barn og unge med rundt 146 mill. kr, videre med en økt satsing på fritidsklubber, gratis ferietilbud, utstyrssentraler og kommunale fritidskasser som dekker deltakeravgifter for barn som vil drive med fritidsaktiviteter – alle områder også barn og unge i min hjemkommune Asker vil ha glede av.

Regjeringen vil videre prioritere et sterkt barnevern. I et begrenset budsjett er det viktig at pengene vi faktisk bruker på barna som sliter mest, går til barna, og ikke til utbytte hos private eiere. Dette står i motsetning til høy-reregjeringen, som valgte et barnevern bygd på privatisering, kommersialisering og stykkpris. Ethvert barn er unikt. Derfor er barnevernet uegnet for slik politikk.

Vi går en mørk høst i møte, og selv om man ikke alltid blir populær av å styre trygt i utrygge tider, er jeg glad for å være på regjeringens lag når kampen er som viktigst, fordi jeg vet hvem og hva jeg kjemper for. Arbeiderpartiet vil styre så trygt og rettferdig som mulig for å gjøre de mørke høstmånedene så lyse som mulig for så mange som mulig.

**Else Marie Rødby (Sp) [12:11:51]:** Mye uvirkelig har skjedd siden forrige trontaledebatt her i salen. I fjor var vi glade for å være på vei ut av en pandemi, i år er det krig i våre nærområder. Vi opplever et økt fokus på det grunnleggende i samfunnet, og vi snakker mye om trygghet og beredskap. Det å føle seg trygg er et grunnleggende behov for oss mennesker, og det siste året har vist oss at det ikke er en selvfølge, heller ikke i vårt hjørne av verden.

Samtidig er vi heldige som kan si at Norge fortsatt er et trygt og godt land å bo i, men trygghet kommer, som kjent, ikke av seg selv. Vi trenger ikke å se lenger enn til land ganske nær oss, hvor mange innbyggere akkurat nå føler på en stor grad av utrygghet for økonomien sin og opplever knapphet på grunnleggende ressurser, som energi. Det hviler et stort alvor over Europa nå.

Kriseforståelse og beredskap henger sammen, og det er et sammensatt bilde vi skal være rustet til å håndtere. I 2022 er det ikke nok å beskytte seg mot konvensjonelle militære angrep. En rekke andre virkemidler kan også brukes for å skape konflikt og uro i et land. Det kan være angrep på viktig infrastruktur, styrt migrasjon, angrep på datasystemer, strategiske oppkjøp eller informasjonskrig. Beredskapsarbeidet har vel neppe vært så sammensatt og komplekst noen gang. Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen har derfor det siste året styrket den sivile beredskapen kraftig, med mer enn 700 mill. kr. De siste dagene og ukene har vi sett stadig flere beredskapsverktøy i bruk på grunn av den helt spesielle sikkerhetspolitiske situasjonen vi står i.

En annen viktig del av totalberedskapen vår er faktisk distriktspolitikken. Det betyr noe i en sikkerhetspolitisk sammenheng at det er aktivitet og etablerte lokalsamfunn over hele landet, langs kysten og langs grensene. Når vi i tillegg vet at matberedskapen vår grunnleggende sett er avhengig av et levende landbruk i hele Norge, er det viktig at det var nettopp Senterpartiet og Arbeiderpartiet som styrte da det rekordstore jordbruksoppkjøret ble landet i vår.

Et annet viktig eksempel på regjeringens prioritering av beredskap er etableringen av senteret for sammensatte trusler, hvor PST og politiet samarbeider og har kontakt med E-tjenesten og NSM. Det har gitt et solid løft for muligheten til systematisk å følge med på, forebygge og avdekke ulovlig påvirknings- og etterretningsaktivitet på norsk jord, som dessverre må sies å være mer aktuelt enn på lenge.

Oppsummert er det liten tvil om at vi er bedre rustet nå, med denne regjeringen, enn vi var etter åtte år med Høyre og Fremskrittspartiet, men vi kan likevel aldri sikre oss 100 pst. mot angrep som vil utfordre vår sivile beredskap. Det siste året har vist oss at kriser kommer uten forvarsel og uten bruksanvisning, og at de setter store

krav til både myndigheter og innbyggere på kort varsel. Tiden da beredskap var noe for de spesielt interesserte, er definitivt forbi.

**Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:15:04]:** Jeg må si meg enig med forrige taler – vi er bedre rustet etter åtte år med borgerlig regjering enn etter åtte år med en sosialistisk regjering. Med Fremskrittspartiet i regjering fokuserte man på å bygge landet og skape arbeidsplasser i hele landet, med bruk av vekstfremmende skattelettelser og forenklinger i hverdagen, både for næringslivet og for den vanlige borger. Aktiviteten i norsk økonomi er høy, og aldri før har flere vært i jobb.

Norge er en stor sjømatnasjon, og eksporten av norsk sjømat økte betydelig med Fremskrittspartiet ved roret. Fiskeri og sjømat er utrolig viktige distriktsnæringer og skaper viktige arbeidsplasser langs hele kysten. Mange var oppriktig bekymret for at det ville bli en radikal endring i norsk fiskeripolitikk ved regjeringsskiftet, med betydelige endringer i rammebetingelsene. Det ble fra dagens regjeringsparti også varslet en kvotemelding 2.0. Ett år er gått, og når man ser hva regjeringen har lagt fram, er det i stor grad en videreføring av den allerede vedtatte kvotemeldingen og en avklaring av de punktene som Stortinget påpekte under behandlingen av meldingen. Det beroliger veldig mange.

Det som nå skaper bekymring i distriktene, er regjeringens skattepolitikk. Økt formuesskatt og innføring av grunnrenteskatt for havbruksnæringen vil få store negative konsekvenser for distriktene. Det er et målrettet angrep på distriktene.

Regjeringen, med en finansminister fra Senterpartiet, vil hente inn rundt 33 mrd. kr fra distriktene ved innføringen av grunnrenteskatt. Konsekvensene av det er at havbruksnæringen varsler investeringsstopp for flere titalls milliarder kroner, brønnbåtredier og leverandørnæringen stopper byggingen av nye skip hos norske verft. Den distriktsfiendtlige skattepolitikken regjeringen legger opp til, skaper stor usikkerhet for distriktsarbeidsplasser, leverandørindustrien og byggenæringen i distriktene.

Jeg skal over på et annet tema, og det gjelder fiskeriforvaltning. Alle ønsker en god fiskeriforvaltning og ressursuttak. Da må vi komme fiskerikriminalitet og ulovlig fiske til livs. Derfor valgte den forrige regjeringen å sette ned et utvalg for å se på tiltak for å forbedre kontrollen innenfor fiskerinæringen. Vi ønsket å se på forenklinger i de systemene som ble foreslått, men dagens regjering innførte det uten noen form for forenklinger. Tilbakemeldingen fra en samlet fiskerinæring er at den innførte fangst- og posisjonsrapporteringen er for omfattende, og at det krever kjøp av utstyr som ikke er nødvendig for oppgavene.

Da tar jeg opp forslagene nr. 34–36.

**Presidenten [12:18:15]:** Representanten Bengt Rune Strifeldt har teke opp dei forslaga han refererte til.

**Andreas Sjalg Unneland (SV) [12:18:26]:** Ingen skal føle seg utrygge fordi de er den de er, blir sammen med den de vil, elsker den de vil, ser ut som de vil, er funksjonshindret, har en annen hudfarge enn meg eller mener og tror det de vil.

Den 25. juni i år ble kjærligheten angrepet. To menn ble drept og over 20 ble skadd i skytingen utenfor London Pub. Det gjør vondt langt inn i hjertet at en av årets fineste måneder og dager ble angrepet. De siste årene har flere stått fram etter å ha blitt utsatt for hatkriminalitet på grunn av sin seksuelle legning. Raul Sander er åpent homofil og opplevde å bli utsatt for blind vold på vei hjem fra byen en lørdags natt på Majorstua. Det ble ropt «homse» etter ham før han ble sparket i magen og ansiktet. Edvin Eriksen skulle ta bussen hjem i fadderuken, og fordi han hadde på seg en regnbueglorie, ble han skallet ned.

Lederen av regjeringens ekstremismekommisjon og Amnesty sier at hatet mot skeive har økt betraktelig i både Norge og verden. De siste årene har det vært en økning i anmeldelser av hatkriminalitet. Det er bra at folk anmelder, og vi forventer at politiet prioriterer å følge opp disse sakene.

Ingen skal føle seg utrygge fordi de er den de er. I fjor ble minnesmerket over Benjamin Hermansen tagget ned med utsagnet «Breivik fikk rett». Dette skjedde omtrent 20 år etter at 15-åringen ble drept av nynazister og to dager før tiårsmarkeringen for terrorangrepet 22. juli.

Vi vet at hatet mot mennesker med minoritetsbakgrunn er sterkt. På fem år har antall anmeldelser av hatkriminalitet på bakgrunn av religion doblet seg, og det er ikke akseptabelt. Ingen skal føle seg utrygge fordi de er den de er. Det er ikke bare en stygg kommentar å si til en funksjonshemmet at man håper de dør i rullestolen sin, slik at man kan få matlysten tilbake. Det er hat. Når barn med nedsatt funksjonsevne i Norge blir frastjålet hjelpemidlene sine, er det hat.

Funksjonshemmede mennesker opplever hatkriminalitet dobbelt så ofte som den generelle befolkningen. Og en av de viktige grunnene for å få FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, CRPD, inn i norsk lovverk, er at artikkel 8 slår entydig fast at for å bekjempe stereotypier, fordommer og skadelig praksis knyttet til mennesker med nedsatt funksjonsevne skal det iverksettes tiltak, bl.a. offentlige bevisstgjøringskampanjer. Men det er en rekke ting vi kan gjøre, som å sikre politiet ressurser og å prioritere kampen mot hatkriminalitet.

Ingen skal føle seg utrygge fordi de er den de er. Vi kan og skal gjøre mer! Det handler om anstendighet, det handler om hvilket samfunn vi vil leve i, og det handler om å skape et samfunn der alle kan føle seg trygge.

**André N. Skjelstad (V) [12:21:47]:** Ett år etter valget har regjeringen lagt fram sin plan for Norge. De to siste årene har det vært mye pandemi, og ikke minst har det siste året vært preget av krig og energikrise. Det er derfor viktig å ha en framoverlent energitenkning framover.

Statsministeren snakket i dag om det grønne skiftet og om Norge som industrinasjon. Da blir det, for å si det litt forsiktig, merkelig med de grepene som nå tas innenfor kraftbransjen, og da særskilt innenfor vannkraft. For man velger å overføre store, store inntekter fra kommuner og fylkeskommuner til «han stat», som nordlendingene sier. Jeg kan ikke huske at det er noen regjering som har villet overføre så store verdier fra våre kommuner til staten. Det er et av de mest storstilte sentraliseringsgrep i moderne historie, det er knapt sett maken i europeisk historie. Man kan jo spørre hvilke muligheter og stimuli dette vil gi kraftbransjen til å utvikle ny kraft, til modernisering av anlegg, til å legge til rette for det grønne skiftet, som statsministeren var innom tidligere i dag, og ikke minst til å utvikle ny industri og nye arbeidsplasser i hele landet.

I grepene som tas innenfor oppdrettsnæringen, viser regjeringen samme vei. Det er godt mulig at oppdrettsnæringen kan bidra mer, men den uforutsigbarheten som regjeringen nå legger opp til, kan få store negative konsekvenser for våre kystkommuner og vil også være med på å svekke sysselsettingen langs kysten. Med det som samtidig gjøres innenfor kraftbransjen, vil dette være et stort, negativt grep som vil være svært vanskelig å reversere. Det vil også gjøre noe med oppdrettsnæringen, som har et spredt eierskap. Regjeringen legger altså opp til en storstilt strukturering innenfor oppdrettsnæringen.

Men det mest oppsiktsvekkende med dette er at Senterpartiet er med på en storstilt verdioverføring fra distriktene til sentrale strøk. Ja, det er oppsiktsvekkende, det er en storstilt tapping av distriktene. Da jeg leste dette forleden, trodde jeg ikke at det var sant, men det er jo det. De går til og med ut og sier at dette er bra. Så det er bra at vi taper distriktene enda mer, når det er det som er grunnlaget for det grønne skiftet? Det snakkes mye om at dette er på deres vakt. Det kan virke som om Senterpartiet har sovnet på vakt – og da er det vanskelig å se for seg hva som virkelig vil skje framover.

**Frode Jacobsen (A) [12:25:08]:** Nylig var jeg med finanskomiteen til USA, og i forrige uke var jeg med en gruppe representanter på et studieopphold i Brussel.

Jeg er glad for at Stortinget bruker tid på reiser og møter med myndigheter, organisasjoner og politikere, også utenfor vårt eget land. Det gir kunnskap og innsikt vi trenger.

Regjeringen og trontalen forteller sannheten når det tegnes et dystert bilde over situasjonen i Europa og i verden. Det er krig i Europa. Vår nabo, Russland, har gått til angrepskrig mot en annen av sine naboer. Russland har rigget en folkeavstemning og annektert deler av Ukraina. En gassrørledning i Østersjøen mellom våre to gode naboer, Sverige og Danmark, er sprengt. Det pågår en energikrig i Europa ledet an av Putin. Europeerne gruer seg til vinteren, både denne og neste vinter, for dette går ikke over med det første. Økte priser og økte renter er situasjonen i de fleste land i Europa. Norge slipper naturligvis ikke unna. Det som skjer rundt oss, påvirker oss og vår økonomi. Vi kan ikke unnlate å snakke ærlig om det. Det er ikke ACER eller kabler til utlandet som har skylden for økte strømpriser. Det er Putins aggressive angrepskrig og energikrig som har skylden. I landene rundt oss må folk velge mellom mat og oppvarming. Mange sliter også her hjemme. Vi ser køen ved Fattighuset her i Oslo. Det er økte priser, økte renter, økt usikkerhet om framtiden.

Det gjør inntrykk å høre fra amerikanerne at land i Vesten må ta større geopolitiske hensyn knyttet til handel og annen aktivitet. Vi må ikke være naive og gjøre oss for avhengige av f.eks. Kina. Det gjør inntrykk å høre fra våre partnere i EU og NATO at deres bønn til Norge er å produsere mest mulig gass og bidra til å gjøre denne og den neste vinteren levelig for Europa, og at vi styrker forsvaret vårt, slik regjeringen har signalisert. Norge skal være en pålitelig partner i NATO. Det vil være bra når Sverige og Finland kommer inn – bra for Norge og bra for Europa – og det gir våre gode naboer nødvendig trygghet. Norge skal være en forutsigbar energipartner for Europa. Vi må levere energi og ikke være oss selv nærmest, det kler oss dårlig. Nå trenger Europa oss, og da skal vi selvsagt være der.

Tiden vi lever i, krever mye av oss. Vi må ta tøffe valg. Et samfunn med rettferdig fordeling, små forskjeller og sterke fellesskap er grunnplanken for oss i Arbeiderpartiet. Trygghet for jobb og en aktiv klimapolitikk står sentralt. Det er dystert nå, men det kommer lysere tider – for Norge, for våre naboer i Europa og for våre venner i Ukraina.

**Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [12:28:15]:** Flere har brukt termen «alvorlig situasjon» fra denne talerstolen. Hva er det alvorlige? Det alvorlige er at vi har en krig i vårt nærområde. Det er også alvorlig at EU – lenge før krigen – har satt seg selv i en posisjon innenfor energi ved at man har stengt ned atomkraft og kullkraft og

gjort seg avhengig av noe man ikke lenger får tilgang til. Det er det som er det alvorlige. Det er alvorlig at man ser at prisene i Norge går opp på både drivstoff, strøm og mat. Det er alvorlig at norsk produktivitet kan gå ned fordi man ukritisk har eksportert strøm ut. Det er det alvorlige.

Men det er ikke slik, som noen prøver å tegne et bilde av, at AS Norge er konkurs og på tur til skifteretten. Slik er det ikke. Vi flommer over av penger. Vi har aldri tjent mer penger enn vi har gjort hittil i år. Det er derfor alvorlig at man velger å innføre en ekstra beskatning ved å øke grunnrenten til kraftselskapene, som skulle ha vært med på å bøte på den situasjonen man ser i Sør-Norge. Men mest av alt vil jeg ta tak i det jeg mener er strengt alvorlig for den landsdelen som jeg selv kommer fra – ressursrente på havbruksnæringen og økt formuesbeskatning. Jeg har verken eid en aksje eller jobbet i laksenæringen, og selv om noen prøver å insinuere at Fremskrittspartiets engasjement skyldes at vi har noen som har jobbet der, eller har aksjer, er det ikke sann. Mitt engasjement skyldes at jeg kjenner næringen ganske godt fordi jeg er fra den landsdelen og vet hva den betyr for Nordland.

Det er alvorlig når flere aktører signaliserer titalls milliarder i investeringsstopp fordi staten stikker av gårde med investeringskapitalen deres. Det blir færre arbeidsplasser for dem, men det blir også færre arbeidsplasser for rørleggeren, for kuldemontøren, etc., som skulle ha gjort disse investeringene og løst disse oppgavene for havbruksnæringen. Det er sterkt beklagelig at man ikke ser den verdiskapingen som foregår ute i de små kommunene i distriktene. Og hva vil bli de neste næringene? Er det bonden – fordi kua puster luft og spiser gras? Er det skogen? Er det reindriften? Eller er det de som knuser stein?

Dette er et faresignal til næringslivet i Norge som man må ta på høyeste alvor; det finnes ingen begrensning for den beskatning som staten er villig til å legge på dem. Sjelden har landet sett en mer distriktsfiendtlig regjering enn den vi ser nå.

**Grunde Almeland (V) [12:31:18]:** Vi har over tid blitt flinkere til å snakke om hvordan vi påvirkes av krefter vi selv ikke har kontroll over. Og der trontalen tar opp hvordan vi må kjempe for et sterkt fellesskap og bevare tilliten til hverandre, er påvirkning utenfra en av de konkrete truslene vi må bekjempe. Vi vet at andre makter bruker sosiale medier til å påvirke demokratiet. Vi vet at omfattende innsamling, sammenstilling og bruk av personopplysninger innebærer at enkelte aktører får stor innflytelse på oss. Det å sitte med kunnskapen om hva hver og en av oss tenker på og bekymrer seg over, gir disse aktørene stor makt. Derfor er det å be-

grense denne tilgangen så viktig for å beskytte hver enkelt av oss og fellesskapet.

Har vi mulighet til å kontrollere hva andre vet om oss, og har vi kunnskap om hvordan all data om oss benyttes, kan vi sikre reell frihet for hver enkelt. Derfor var jeg glad for utredningen personvernkommissjonen kom med for kort tid siden. Den setter personvern på dagsordenen og kommer med en rekke tiltak jeg håper vi kan vedta i denne salen allerede denne sesjonen.

Mange liker å prate om hvordan den teknologiske utviklingen går raskere og raskere, og om hvor mye det påvirker hverdagen vår på godt og vondt. Det er riktig at ny teknologi har skapt nye utfordringer for personvernet som det til nå er gjort for lite med, men det er ikke lenger mangel på mulige politiske svar. Det krever imidlertid handling. Derfor ser jeg fram til at vi allerede denne høsten skal behandle representantforslaget om bedre personvern på sosiale medier, som Venstre la fram i vår.

Der ny teknologi har stor innvirkning på oss voksne, har den minst like stor plass i barn og unges liv. Samtidig skremmer det meg at det ofte er barns personvern som tas lettest på. Barn er i mange tilfeller mer sårbare enn voksne på grunn av manglende erfaring, at de er mer impulsive og tenker mindre over konsekvensene. Og selv om barn og unge ofte er flinke til å bruke teknologi, innebærer ikke dette nødvendigvis kunnskap om hva som ligger bak det man ser på skjermen, hvordan personopplysninger behandles, eller hvorfor personvern er viktig. Det verste er at barn svært sjelden har noe de skulle sagt, for det innhentes, lagres, registreres og spres en stor mengde informasjon, opplysninger og bilder om og av barn og unge, oftest uten at de selv har fått uttale seg eller samtykket til det. Det kjøpes leker til barn som overvåker dem, de deler informasjon om seg selv på sosiale medier som videreselges til ukjente aktører, og det brukes gratisapper på skolen hvor de ikke har mulighet til å påvirke hva og hvor mye data som samles inn. Dette er i strid med barns helt grunnleggende rettigheter. Skal vi sikre at alle får reell frihet i hverdagen og sørge for at den tross alt gledelige teknologiske utviklingen skjer på den enkeltes og samfunnets premisser, må vi handle nå.

**Cato Brunvand Ellingsen (SV) [12:34:37]:**

«For vi hadde ingen forbilder, og politikerne brukte altfor få midler. To venner døde det var dagen jeg skjønnte. Jeg har et elsk/hat forhold til søndre.»

Det er rapperen Ezzari som synger dette i sin strålende trilogi om oppvekst på Søndre Nordstrand, og som pappa i samme bydel kjenner jeg meg så altfor godt igjen i den ambivalensen: –Jeg hører du sier at det er et flott sted, men hvordan er det egentlig å bo på Bjørndal?

Jeg lever godt med denne ambivalensen, men jeg tenker sterkt på barna mine og deres venner. Hva gjør



det med dem når politikere, som representantene fra Fremskrittspartiet her i går, snakker om dem og det området de bor i, på den måten som de gjør? Det bekymrer meg.

Som bergenser trodde jeg ikke at det gikk an å være patriot for andre steder enn Bergen, men det gjør det altså. «Bjørndal er best, ingen protest», som jentene på fotballaget jeg trente, ropte høyt før hver kamp.

– Hva koster det? Jeg kommer aldri til å glemme tiåringen som kom på fotballtreningen, og dette var det første hun spurte om. En tiåring skal ikke lure på hva fotballtreningen koster; hun skal bare spille fotball.

Livet i de levekårsutsatte delene av byene er marginalisert. Vi trenger en forsterket drabantbypolitikk, med økonomisk omfordeling som det viktigste tiltaket. Vi må bygge ned de økonomiske forskjellene. SV ber regjeringen fremme forslag om en rettferdig arveskatt i denne saken. I møte med dyrtid er det de som har minst fra før, som får det verst.

For å møte særlige utfordringer i levekårsutsatte områder må vi styrke fellesarenaene: idretten, kulturen, fritidsklubben, barnehage og skole. På Bjørndal og mange andre steder i Oslo har vi hatt stor suksess med gratis SFO. Det må vi fortsette med. Vi må styrke laget rundt eleven. Det er på tide med en opptrappingsplan for helse- og sosialfaglig kompetanse i skolen.

Altfor ofte snakker vi om vår egen utrygghet når vi snakker om disse områdene i byene, og skylder med det på menneskene som bor der. Når det er dette som er i fokus, finner vi løsninger innenfor justissektoren – politi og strenge straffer. I motsetning til før, da vi mente at arkitekturen og byplanleggingen var feil, er det visst folkene det er feil med i disse dager. Altfor sjelden snakker vi om utryggheten folkene som bor i disse områdene, opplever. Er det jeg eller den ti år gamle jenta, som ikke vet om hun har råd til å spille fotball, som har størst grunn til å føle seg utrygg?

Jeg er veldig glad for at regjeringen har lovet å komme med en sak om levekår i byer i løpet av høsten. Det er viktig langt utover Loddefjord i Bergen og Bjørndal i Oslo.

Ezzari synger også at politikere hater «the hood». Vi må lytte til Ezzari, vi må ha en politikk for hele landet – en politikk for de mange.

**Jone Blikra (A) [12:37:55]:** Det er i både innlegg og ordskiftet blitt synlig at vi i vårt parlament har en opposisjon som spriker i alle mulige retninger. Trontaledebatten er blitt kalt opposisjonens debatt, der regjeringen i stor grad skal stå til rette overfor opposisjonen. Høyre sitter stort sett stille i båten, og verken i går eller i dag har det vært mye bølgeskulp å merke her inne på land. Venstre kritiserer Fremskrittspartiet, Fremskrittspartiet

partiet kritiserer Venstre, og Kristelig Folkeparti får gjennomgå av flere.

I Stortingets tilnærming til og oppfatning av krigen i Ukraina og vårt nødvendige samhold i NATO og med våre gode naboer i Europa, er vi heldigvis stort sett enige i denne sal – og det er viktig. Når det gjelder å sikre våre innbyggere i en utfordrende og vanskelig tid, går imidlertid opposisjonspartiene ned i sine tidligere skyttergraver, som i tillegg virker dypere enn før, og gamle løsninger vekkes til live igjen. Jeg er derfor glad for at vi har en regjering som er tydelig i sine prioriteringer, og som fokuserer på å gjøre de riktige tingene i riktig rekkefølge.

For Arbeiderpartiet er målet alltid et rettferdig samfunn med små forskjeller og sterke fellesskap. Dette er også beskrevet i Hurdalsplattformen og ligger til grunn for regjeringens prioriteringer.

Regjeringen sørger for og viser sikker styring og kontroll i en utfordrende tid for landet vårt, i sterk kontrast til opposisjonen. Det er tøffe valg som må gjøres for å sikre at vi kommer oss trygt ut på den andre siden. Regjeringen må og skal beskytte folk mot for høye renteøkninger og sørge for at folk beholder jobben sin og har råd til å betale regningene sine. Ukritisk pengebruk vil bare gjøre det verre for folk, med enda høyere priser og rente.

Denne debatten har tydelig vist de politiske skillelinjene, men jeg skulle ønske at flere fra opposisjonen ga uttrykk for behovet for samhold. Nå er ikke tiden for å søke avisoverskrifter og drive overbudspolitik.

Vi har vært vant til framgang i dette landet. Nå står vi overfor motgang. Et nytt alvor har truffet oss. Står vi sammen, kan vi møte selv de største og vanskeligste prøvelser.

**Kathrine Kleveland (Sp) [12:41:10]:** Bibliotekene sprer kunnskap, samler folk, bidrar til integrering og styrker demokratiet. Bibliotekene fornyer seg stadig og fungerer for nye generasjoner på nye måter. Regjeringen har styrket skolebibliotekene i 26 kommuner ved å fordele 17 mill. kr. Larvik kommune er en av kommunene som søkte og fikk midler for bl.a. å øke leseferdighetene. Det er stadig viktigere for å inkludere alle i et samfunn med tekst overalt. Både leseferdigheter, lesemotivasjon og det å lære å bruke bibliotekene er vektlagt i tildelingen til kommunene.

Skolebibliotekene er viktige pusterom for noen, mens andre får anbefalt bøker de ikke visste de ville lese. Kampanjen Sommerles startet i Vestfold for flere år siden for å fremme leseglede hos barn. Suksessen har spredd seg over hele landet. Sommerles bidrar til at flere tusen barn har fått leseglede.

Bibliotekene er et av de viktigste lavterskel kultur- og fritidstilbudene vi har i norske kommuner. Et av lan-

dets nyeste biblioteker er Deichman Bjørvika. Foruten alle bøkene, de digitale tilbudene og de kunnskapsrike bibliotekarene er det en studieplass, en møteplass, en debattarena og et sted å gjemme seg litt i utallige kroker og innsmett. På Deichman kan man også spise nisten sin, låne rom for å se film med venner eller reparere skjorten sin på en av bibliotekets symaskiner. Det er et sted for alle – det er bærekraftig.

Når det gjelder bærekraft, har bibliotekene alltid ligget foran. Den beste gjenbruk jeg kan tenke meg, er å lese en bok mange har lest før meg. Selv er jeg glad i lydbøker og leser stadig mer med ørene. Mange vet ikke at bibliotekene også har en gratistjeneste for lydbøker.

Stadig flere bibliotek har meråpent, der vi kan låne utenom åpningstid med lånekortet vårt. Gjennom Hurdalsplattformen vil Senterpartiet styrke litteraturformidlingen, bl.a. gjennom innkjøpsordningene og ved å jobbe for flere meråpne bibliotek.

I år er det frivillighetens år. Frivillige organisasjoner bruker bibliotekene mye, f.eks. til språkopplæring, leksehjelp eller til å arrangere møter. Samspillet mellom bibliotekene og frivilligheten fungerer veldig bra. Livslang læring blir stadig viktigere. Bibliotekene spiller en viktig rolle ved å tilby gratis litteratur. Bibliotekenes desentraliserte struktur bidrar til at livslang læring er tilgjengelig der folk bor.

**Margrethe Haarr (Sp) [12:44:18]:** Det er urolige tider. Det preger samfunnet vårt i stor grad, og naturlig nok også denne debatten. Det er krig, og det er energikrise i Europa, og sammen med kostnadsøkninger som påvirker folks økonomi, skaper det økt bekymring og usikkerhet hos oss alle. Da er det vår og regjeringens hovedoppgave å sikre en god og trygg styring, med tiltak som bidrar til å skape trygghet for befolkningen.

Tiltak for å styrke beredskapen og redusere kostnadsøkningene er helt avgjørende, men vi må også huske at usikkerheten i samfunnet også når barn og unge. Pandemien har skapt en usikker hverdag for mange, og det er satt inn en rekke tiltak for å forebygge det. Men barn og unge trenger at vi fortsetter med tiltak som kan bidra til at de opplever trygghet i den urolige tiden vi er i nå. Jeg er glad for at regjeringen tar dette på alvor og har prioritert den gruppen.

Andelen barn og unge som lever i familier med lav inntekt, har de siste årene økt, og med den kostnadsøkningen vi ser nå, må vi være forberedt på at økonomien til familiene blir enda strammere. Uansett vil krisen, hvis vi ikke setter inn målrettede tiltak, ramme dem som har minst, mest.

Regjeringen har satt inn en rekke tiltak for å trygge barn som lever i familier med lav inntekt, og for å utjevne forskjeller. Dette er tiltak som f.eks. sikrer inklude-

ring og deltagelse i aktiviteter, og man har også redusert priser i barnehage og SFO, for å nevne noe. Det er også satt ned en ekspertgruppe som skal gi råd om ytterligere tiltak som kan sikre disse barna bedre levekår, og dette er et viktig arbeid.

En av budsjettlekksjene som har kommet, viser at regjeringen også framover vil prioritere tiltak rettet mot barn og unge. Det at regjeringen vil styrke tilskuddsordningen for barn og unge med 96 mill. kr, vil bidra til å sikre at flere får fritids- og aktivitetstilbud over hele landet – tilbud som er åpne for alle, uavhengig av foreldrenes økonomi, tiltak som vil bidra til å redusere utenforskap.

Min egen hjemkommune har i år fått tilskudd fra den potten for å kunne gi ulike tilbud til barn og unge. Et av tiltakene de har fått støtte til, er at de har gitt 80 ungdommer sommerjobb. 260 barn har hatt et gratis aktivitetstilbud i ferien, og med en ytterligere styrking av den ordningen betyr det at Kongsvinger, sammen med andre kommuner og organisasjoner, kan styrke sin satsing rettet mot barn og unge og gi enda flere et aktivitetstilbud, forebygge utenforskap og sikre inkludering. Dette er målrettede og tilpassede tiltak i samarbeid mellom kommunene og organisasjonene, tiltak som treffer godt og utjevner forskjeller, tiltak som er med på å gi barn og unge den tryggheten i hverdagen som de fortjener.

Ja, det er vanskelige tider, og det er usikkerhet knyttet til hva som vil skje framover. Da er det viktig at vi står sammen, og det er bra at vi har en regjering som ønsker å føre en politikk som fokuserer på å videreutvikle velferdsstaten, og en politikk som skal trygge landet vårt.

**Kari-Anne Jønnes (H) [12:47:38]:** Det er krig i Europa. NATO har aldri vært viktigere. EU har aldri vært viktigere. Norges posisjon som energinasjon har styrket seg ytterligere. Skal Europa frigjøre seg fra russisk energi, vil norsk gass og elektrisitet være helt avgjørende. Etter Sveriges og Finlands inntreden i NATO er Norge det eneste NATO-landet med grense til Russland som ikke er medlem i EU. Summen av dette bør føre til en kunnskapsbasert debatt om Norges posisjon i Europa og Norges tilknytning til EU.

Mens vi diskuterer omfanget av strømsstøtte, graver polakkene etter kull på egen hånd – en livsfarlig, men lønnsom aktivitet. Landet har ikke nok brensel, og innbyggerne har fått beskjed om at de kan brenne hva de vil. Frankrike setter seg i betydelig statsgjeld for å være i stand til å subsidiere gassprisen til sine innbyggere. De frykter konsekvensene av sosiale opprør. I Tyskland slukkes gatelysene kl. 22, og varmtvannet er stengt i alle offentlige bad. I Brussel forbereder EU-landene seg på en kald vinter, og mange må prioritere om de skal gi barna mat eller varme opp boligen.

Mens dette foregår hos våre naboer og viktigste handelspartnere, tar noen her hjemme til orde for å stenge eller sterkt begrense norsk eksport av kraft til Europa. Det vitner om fullstendig mangel på forståelse for situasjonen Europa nå befinner seg i, og det vitner om mangel på evne og vilje til å ta inn over seg Norges avhengighet av og nære tilknytning til Europa. Vi hadde ikke fått koronavaksiner om ikke våre naboer delte med oss og forhandlet på våre vegne. Da EU innførte eksportforbud av medisiner og medisinsk utstyr for å sikre egen befolkning først, var det EØS-avtalen som sørget for at Norge likevel fikk det vi trengte, levert.

Kraftutvekslingen med Europa tjener også oss i Norge godt. Det gir oss trygghet og fleksibilitet i kraftforsyningen. Samtidig som Norge tjener gode penger på eksporten av kraft, går industrien vår for fullt. Vår største handelspartner er Tyskland, som allerede har tatt store grep for å spare på strømmen. Blir vinteren kald og det ikke er nok energi, vil det ramme tysk industri, den samme industrien som er en av våre aller viktigste kunder. Må de stenge ned, vil det føre til permitteringer her hjemme.

Norge er en del av Europa, og vi er avhengige av Europa. Jeg er redd vi ikke tar inn over oss hvilken rivende utvikling det er i EU, og at EU blir en sterkere allianse også innen forsvar, sikkerhet og beredskap. Den alliansen bør vi, med vår grense mot Russland, være en del av.

**Erlend Svardal Bøe (H) [12:50:39]:** Vi står i en akutt og alvorlig situasjon. Russlands krig mot Ukraina har kraftig forverret den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa og gjør at det blir mer krevende for oss alle framover. Vi må være forberedt på knapphet i energimarkedet, økte levekostnader og utfordringer for mange bedrifter.

I den situasjonen vi står i, er en aktiv nordområdepolitikk viktigere enn noen gang. Nordområdene er strategisk, økonomisk og sikkerhetspolitisk viktige for Norge, og vi trenger en tydelig tilstedeværelse i nord.

Nordområdemeldingen som Solberg-regjeringen la fram høsten 2020, var den første nordområdemeldingen som ikke bare så på de internasjonale forholdene i Arktis, men også på samfunnsutviklingen i Nord-Norge. Det var en viktig dreining i nordområdepolitikken fordi forutsetningen for tydelig tilstedeværelse er at det bor og lever folk i nord. Men det virker som om en aktiv nordområdepolitikk lar vente på seg med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering. En av de første tingene regjeringen gjorde, var å kutte i midlene til nordområdetiltak, og så langt har oppsplitting av Troms og Finnmark og reversering av reformer som gir mindre byråkrati for folk og næringsliv, vært det viktigste for regjeringen i nord.

Regjeringen varsler også kraftige skatteøkninger for bedriftene, på flere titalls milliarder kroner. Det vil gå kraftig ut over arbeidsplasser og investeringer i Nord-Norge. Bare sist uke har investeringer for flere milliarder kroner blitt stoppet eller utsatt. Det er alvorlig, og det vitner om en regjering som kjøper seg fri fra å gjøre prioriteringer i statsbudsjettet ved å velte regningen over på bedriftene. Disse kraftige skatteøkningene vil ikke minst gå hardt ut over verdiskaping og arbeidsplasser i distriktene. Vi skal ha velferd i landet vårt, men velferd skal også betales for, og vi må ikke ødelegge fullstendig for dem som betaler for den med å skape arbeidsplasser og verdier som gir skatteinntekter. Jeg er også bekymret for at mindre kapital i bedriftene i nord vil gjøre at de trekker seg bort fra investeringsfondet som Solberg-regjeringen fikk på plass for å bidra til nordnorske oppstartsbedrifter.

Høyre i regjering gjennomførte en storstilt satsing på samferdsel. Veier, havner og flyplasser er viktige for at Nord-Norge skal henge sammen, at folk skal kunne ferdes trygt, og næringslivet komme raskt fram til markedene. Det er bekymringsverdig når regjeringen varsler at de skal i gang med å kutte i samferdselsprosjekter, og jeg er redd for at mange av de kuttene vil komme i Nord-Norge. Det vil sammen med kraftige skatteøkninger gjøre det vanskeligere for næringslivet å skape arbeidsplasser og verdier og bidra til en enda mer negativ befolkningsutvikling.

Denne krisen krever en mer aktiv nordområdepolitikk, og jeg håper at Arbeiderpartiet og Senterpartiet ikke lar den aktive nordområdepolitikken vente for lenge.

**Hårek Elvenes (H) [12:53:50]:** Krigen i Ukraina har påført det ukrainske folk ufattelige lidelser, men også satt Europa på store prøvelser. Dette merkes også globalt. Det er en grunn til at store deler av verdenssamfunnet tar avstand fra det Russland gjør i Ukraina. Hvis det blir fritt fram for hvilket som helst land å annektere et område av et naboland – ja, da har folkeretten tapt. Folkeretten er småstatenes førstelinjeforsvar for å forhindre at makt skal gå foran rett.

Det er tid for samhold. Stortinget har et tungt ansvar for å sørge for at landets sikkerhet og innbyggernes trygghet blir ivaretatt. Dette er forutsetningen for all annen politikk. Solberg-regjeringen styrket forsvarsbudsjettet med ca. 30 pst. reelt i sin regjeringsperiode. Dette er et godt grunnlag å utvikle Forsvaret videre fra når man nå er nødt til å styrke Forsvaret ytterligere sett i lys av den svært alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen.

Men motstandskraft i samfunnet handler ikke bare om å bygge det militære forsvaret. Det handler også om å ha en evne som samfunn til å stå imot propaganda og feilinformasjon. Vi ser en Putin som forsøker å splitte de

europiske landene seg imellom, og splitte befolkningen internt i landene.

Høyre framsatte et forslag i forrige sesjon om å styrke samordningen mellom de offentlige myndighetene og intensivere arbeidet mot falsk informasjon. Vi ser nå dag for dag betydningen av redaktørstyrte medier. Man kan ikke forby løgn, men man kan avsløre løgn, slik at vi som samfunn er i stand til å forholde oss til det som er riktig og sant, og ta avstand fra det som er løgn.

Jeg legger merke til at Fremskrittspartiet fremmer et forslag om å leie inn helikopter som erstatning for NH90. Intensjonen i forslaget er bra, men man leier jo allerede i dag inn helikopter som erstatning for de maritime helikoptrene. Jeg la merke til at kystvaktssjefen uttalte at nylig hadde et kystvaktsskip seilt rundt Svalbard med innleid helikopter. Men essensen i dette forslaget er at vi må sørge for snarest mulig å få erstatningshelikopter i permanent utgave på plass for NH90. Veien til dette behøver ikke å være så lang. Det finnes gode og velprøvde alternativer. Det er snakk om vilje, og det er snakk om å prioritere dette i køen, for det er ingen god situasjon at Kystvakten ikke har maritime helikopter. Vi kjenner historien alle sammen, men det er der vi er i dag. Og sett i lys av det som skjer rundt oss, bør dette på plass snarest mulig.

**Kari Mette Prestrud (Sp) [12:57:14]:** Det er i krevende tider at vi politikere kan utgjøre en forskjell. Det er også i krevende tider at samhold er viktigere enn noen gang. Heldigvis har vi i Norge tradisjon for å finne fram til konsensus om politiske løsninger i vanskelige tider. Lederskapet vårt blir særlig viktig nå, og alle vi i salen er i sum ledere av landet vårt.

I krevende tider blir «back to basic» aktualisert – nemlig å sikre det aller viktigste først. I bunnen av Maslows behovspyramide finner vi mat, vann, energi og medisiner.

Med Senterpartiet i regjering har vi fokus på særlig tre ting: trygghet, hele landet vårt og nasjonal kontroll. Et historisk godt jordbruksoppgjør har vært en forutsetning for å sikre landet vårt et av grunnbehovene våre, nemlig mat. For i vanskelige tider er det ekstra, ekstra viktig å prioritere, og ikke minst å prioritere riktig.

Også der det må kuttes, er det nå helt sentralt hvem som styrer. Fordeling er primærvisjonen til denne regjeringen. De som har det tøft fra før, merker økte priser og renter i enda større grad. Vi må innstille oss på en lengre krevende tid foran oss. Energisituasjonen har nesten altomfattende konsekvenser, og det er ingen kvikkløsnings-inger.

Dessverre har dette stortinget hatt flertall for å markedsliberalisere kraften vår. Energi er nettopp et av grunnbehovene våre som det er viktig å ha nasjonal

kontroll over. Markedskreftene har aldri tatt ansvar for verken sikkerhets- eller beredskapstiltak. Det felleseuropeiske strømmarkedet har ikke tatt høyde for en risikohåndtering som er tilpasset det norske kraftsystemet vårt med hensyn til fyllingsgrad. Jeg håper derfor at energikommisjonen vil komme med forslag som kan rette opp dette.

I Hurdalsplattformen står det nemlig:

«Regjeringen vil føre en politikk som sikrer oss at vi beholder suveren norsk kontroll over alle avgjørelser med betydning for energisikkerheten i Norge».

For Senterpartiet er nettopp suveren, nasjonal kontroll en helt nødvendig forutsetning for å sikre vår befolkning og vårt næringsliv tilgang på ren og rimelig energi, på både kort og lang sikt.

**Nils Kristen Sandtrøen (A) [13:00:28]:** Jeg er så glad for at vi har Statistisk sentralbyrå, SSB, i Norge, for det gjør at vi faktisk kan si noe objektivt, riktig og sant om hva som skjer med samfunnet vårt og utviklingen av det. Jeg tror særlig det er viktig fordi vi har en representant her på Stortinget som heter Erna Solberg, som nærmest har gjort det til en sport å kommentere samfunnsområder som om hun aldri har hatt noe ansvar for styringen av landet.

Jeg vil ta tre eksempler: Erna Solberg kommenterer viktigheten av inkludering i arbeidslivet, og det er jeg helt enig i – det er helt riktig. Problemet er bare at andelen av folket som var i arbeid under Erna Solberg, praktisk talt sto helt stille.

Punkt nummer to: Hun lovte oss en omstilling av økonomien. Problemet er bare at underskuddene i utenrikshandelen ble fordoblet på Erna Solbergs vakt, noe som man kan lese hos Statistisk sentralbyrå.

I dag hadde hun funnet seg et nytt begrep. Hun skulle utfordre landets statsminister på «kapital». Da må vi gå inn på ssb.no og se hva som skjedde med kapital og investeringer i industrien under Erna Solberg. I 2020, da Erna Solberg hadde sittet med makten i seks år, var ikke nivået på investeringene i industrien vår kommet over finanskrisetåret 2008, mens den svenske industrien passerte det for mange, mange år siden.

Sånn kunne vi ha fortsatt på punkt etter punkt, og jeg vil anbefale journalister også å bruke nettopp det nettstedet – ssb.no.

Så var det Rotevatn og Melby, som lurte på om det var noe innhold i den grønne industrisatsingen til Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen. Ja, det er det så visst. Det er mulig det er så konkret at de ikke følger med på sakene som nå gjennomføres rundt omkring i landet.

La oss ta et eksempel som vi diskuterte i hele forrige stortingsperiode: Skal Norge få et industrielt anlegg for å

gjenvinne bygningsmaterialer og trevirke, som er den største delen av søppelet vårt, og som har vært ubrukt og dermed bare blitt brent, noe som har ført til utslipp av masse CO<sub>2</sub>? Ja, mente Arbeiderpartiet og Senterpartiet, og investerte allerede i første tilleggsnummer, altså ved første anledning.

Jeg ble spurt av en lokalpolitiker fra nettopp Venstre, Rotevatn og Melbys parti, om hvordan vi fikk til dette, for det ønsket de også å få til. Jeg svarte at jeg ikke vet hva Iselin Nybø har holdt på med i alle år, men at det eneste jeg vet, er at Arbeiderpartiet og Senterpartiet har vært så engasjert i denne saken at vi har gått nøyaktig inn og sett på hva svensk og tysk industri har gjort, og vi har selvfølgelig skjönt at vi kan gjøre det samme innenfor EU-samarbeidet. Det er ingen hindring der – det handler om vilje til handling.

Det er som vi sier: Resultatene er det som teller. Det har hvert fall vi på en av våre valgkampplakater. Men jeg tror ikke Erna Solberg kan bruke den samme.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

**Helge Orten (H) [13:03:39]:** Jeg tror jeg kan betrygge representanten Sandtrøen med at Erna Solberg også kjenner til ssb.no (munterhet i salen).

Putins grusomme krig i Ukraina er et dystert bakteppe for hele denne debatten og påvirker oss alle, aller mest dem som kjemper en heltemodig innsats for både demokrati og frihet i Ukraina. Det er vår klare forpliktelse å støtte det ukrainske folk i deres frihetskamp, både militært, humanitært og i gjenoppbyggingen av landet når den tid kommer. Det står vi samlet om.

Putins krig i Ukraina har også andre ringvirkninger. Vi har en energikrise i Europa. Det er ingen raske veier ut av den situasjonen, og den må løses med utbygging av mer fornybar energi og smartere bruk av energi. I mellomtiden har Norge en viktig rolle som den største leverandøren av gass til Europa.

Det er flere forhold som påvirker folks lommebok samtidig, og som skaper en krevende privatøkonomisk situasjon for flere. Økt inflasjon, renteøkninger og høye strømpriser gjør et solid innhogg i husholdningenes økonomi. Det er viktig at folk i størst mulig grad blir satt i stand til å håndtere prisøkninger, og at de får beholde en større del av egen inntekt.

I morgen skal regjeringa legge fram sitt forslag til statsbudsjett. I denne debatten er det påfallende at representanter fra regjeringspartiene etterspør våre forslag til inndekning før de selv har lagt fram et forslag til statsbudsjett. I beste fall er det et rop om hjelp for å finne inndekning i en krevende budsjettssituasjon.

Høyre vil alltid være opptatt av å legge til rette for trygg økonomisk styring, både i gode og i mer krevende

tider. Det vil vi også gjøre når vi skal presentere vårt alternative budsjett. God økonomisk styring er helt avgjørende i den situasjonen vi nå står i, slik at vi ikke sender regningen videre i form av økte priser og renter til folk og bedrifter, samtidig som vi bruker pengene fornuftig og legger til rette for verdiskaping og at flere kommer inn i arbeidsmarkedet.

Verdiskapingen skjer i et nært samspill mellom bedriftseiere og arbeidsfolk. Det må lønne seg å investere i norske bedrifter, og det må være attraktivt å jobbe i de samme bedriftene. I løpet av ett år i regjering har Arbeiderpartiet og Senterpartiet, med god hjelp fra SV, allerede økt skattene for næringslivet med over 40 mrd. kr. Det er økt skatt på norske arbeidsplasser. Det er en utfordring når store endringer i skattesystemet kommer brått på og i et omfang vi knapt har sett tidligere, slik vi så i forrige uke. Tilbakemeldingene er at flere investeringer i økt fornybar energi innenfor havbruksnæringen er satt på vent eller avlyst.

Regjeringa har med én pressekonferanse klart å øke den politiske risikoen ved å investere i Norge. Selv om vi har en krevende budsjettssituasjon, må vi aldri glemme å legge til rette for det vi skal leve av i årene framover. Vi kan ikke skatte oss ut av krisen.

**Karianne B. Bråthen (A) [13:06:57]:** Det er snart ett år siden regjeringen Støre tiltrådte. På det året har det skjedd svært mye.

Vi er i en krevende tid, både nasjonalt og internasjonalt, som jeg snakket om i det forrige innlegget tidligere i dag. Samtidig staker denne regjeringen ut kursen for et tryggere samfunn, og vi ser framover.

Denne regjeringen har levert støtteordninger på rekordtid. Den har lansert et grønt industriløft, en batteristrategi og en eksportstrategi, og den har en mineralstrategi på gang. Regjeringen har levert et historisk jordbruksoppgjør, støtte til Mattilsynet og sørget for etablering av Bionova.

Når jeg står her på talerstolen, er det fordi Bjørnar, vår fiskeri- og havminister, og Arbeiderpartiet, også har levert til sjøs. Vi har startet opprydningen i arbeidslivet til havs, med norske lønns- og arbeidsvilkår. Vi er godt i gang med en mer rettferdig kvotemelding, og vi legger grunnlaget for sameksistens mellom interessene på havet.

Når vi er inne på fiskeri, er det betimelig å nevne at denne regjeringen har sikret at fiskerihavnene er tilbakeført til staten.

Jeg var så heldig å få delta på den første likestillingskonferansen i sjømatnæringen i forrige uke. Det er et arbeid regjeringen støtter opp under, og som vi har bevilget penger til. Arbeidet med en kulturendring er startet, og det er etablert avtaler mellom partene i næringslivet og myndighetene om forebygging. Jeg vil takke Susanne

Mortensen for å ha stått fram med sin historie, og for at hun har gått foran for å sette seksuell trakassering i fiske- og havbruksnæringen på dagsordenen.

En annen næring jeg er så heldig å få følge tett, er reiselivsnæringen. Den er full av noen store og mange små bedrifter som skaper verdier og arbeidsplasser i hele landet. Reiselivet er mangfoldig og sammensatt, men det møter mange av de samme utfordringene. Det handler om å skape helårsarbeidsplasser og sørge for at familier skal kunne bo og leve et godt liv i lokalsamfunn rundt om i hele landet.

I året som kommer, vil vi jobbe mer med å restarte reiselivet. Reiselivet vårt trenger støtte for å komme i gang igjen etter pandemien. Reiselivet trenger et fellesskap som stiller opp med en aktiv næringspolitikk. Skal Nordland lykkes, trenger vi en aktiv næringspolitikk, en politikk som spiller på lag med næringslivet, som forstår at vi trenger en næringspolitikk som treffer det store mangfoldet av bedrifter. Det har heldigvis Norge nå, for arven etter Erna var et næringsliv som skrek etter mer samarbeid, et styrket virkemiddelapparat og bedre samarbeid med våre viktigste eksportpartnere.

Mye har skjedd det siste året, og verden er grunnleggende forandret. Målet om mer trygghet for vanlige folk, likestilling i arbeidslivet og en aktiv næringspolitikk ligger likevel fast. Det er Arbeiderpartiets løfte.

**Tobias Drevland Lund (R) [13:09:51]:** Det er et skrikende behov der ute for et reelt kriminalomsorgsløft i Norge. Etter flere år med kutt, kutt og atter kutt i budsjettene – i de åtte mørkeblå årene med Erna Solberg – har vi kommet i en situasjon som er uholdbar både for de innsatte og for de ansatte. Kriminalomsorgen er underfinansiert. Bare siden 2019 har rundt 400 fengselsbetjenter sluttet i kriminalomsorgen, og en gjennomgående årsak til at så mange slutter, er bl.a. at grunnlønnen er for dårlig, og at arbeidshverdagen er for tøff. I 2021 hadde kriminalomsorgen et sykefravær på 8,9 pst.

Det er også en hel del som jobber ufrivillig deltid, og som heller ser seg om etter mulige faste stillinger andre steder, siden kompetansen deres er ettertraktet. Dersom vi ikke klarer å beholde flere av de ansatte, samtidig som det legges en strategi for rekruttering av nyansatte, vil vi om veldig kort tid ha en reell ansatt-krise i kriminalomsorgen.

Det er altfor mange stygge episoder med vold og trusler mot ansatte i kriminalomsorgen, og volden kan være både psykisk og fysisk. Det forekommer også trusler mot familiene til de ansatte i enkelte tilfeller. Likevel må vi ha helt klart for oss at det siste norske fengsler trenger, er mer isolasjon, som Fremskrittspartiet roper om. Tvert imot trenger norske fengsler flere folk på jobb i førstelinja for at de ansatte skal føle seg trygge.

Jeg ble for noen uker siden kontaktet av en fortvilet tillitsvalgt som sa at han mente at de ansatte nå sliter med muligheten til å fylle samfunnsoppdraget som de faktisk har, og hvis det ikke gjøres noe drastisk nå, vil vi om få år stå i en dypere krise enn det vi kan forestille oss. Det er hele samfunnet vårt som taper på økt tilbakefall, dårligere psykisk helse blant de innsatte, og at politikerne har forsømt kriminalomsorgen vår i så mange år.

Rødt synes derfor det er bra og helt nødvendig at regjeringen har lagt penger på bordet til kriminalomsorgen, og at man nå lover mer penger i budsjettet som kommer i morgen. Jeg venter spent på det. Det er i så fall penger som kriminalomsorgen sårt trenger, men pengene vil ikke fungere ordentlig hvis ikke regjeringen også stanser videre ABE-kutt. Man kan ikke gi med den ene hånden og ta med den andre, så derfor forventer Rødt at vi i morgen får beskjed om at ABE-kuttene i kriminalomsorgen – og i statlig sektor for øvrig – én gang for alle blir stanset. Nå må vi ha fullt fokus på folkene i førstelinja i kriminalomsorgen framover, til beste for både de innsatte og de ansatte.

**Torbjørn Vereide (A) [13:12:57]:** Om Putin sluttar å krige, er det slutt på krigen. Om Ukraina sluttar å krige, er det slutt på Ukraina. Vi må fortsette å stille opp for det ukrainske folket – med våpen, naudhjelp og hjarterom, for utan solidaritet er vi ingenting. Det vi no står framfor, har vi ikkje råd til å møte aleine. Prisane har gått i taket over heile verda, og trusselen om renta er på trappene. Då er sosialdemokratiet viktigare enn nokosinne.

Vi må prioritere hardare og omfordele meir. Det som det no handlar om, er tryggleik. Kampen for ein omfordelende skattepolitikk har alltid vore viktig. No handlar det om at folk står i fare for å miste huset. I VG for eit par dagar sidan sa Erna at vi ikkje kan skattlegge Noreg ut av krisa, men det som Høgre føreslår i praksis, er jo å leggje på ein ekstraskatt på barnehagar, ein ekstraskatt på SFO og ein ekstraskatt på dei som vel tryggleiken ved å fagorganisere seg. Det er ein politikk som smertar mest for dei familiane som har aller minst. Difor ønskjer eg å seie det krystallklart: Folk som står i fare for å miste huset, eller at barna har droppa ut av SFO eller barnehage, må oppta oss mykje meir enn dei som er rike og truar med å flytte pengebingen sin til Sveits. Folk med store formuar må vere med på spleiselaget for at tryggleiken til vanlege folk skal vere gjeldande.

I tida som kjem no, vil det bli harde prioriteringar, og det kjem òg til å smerte for oss, men alternativet her er populisme, som vil sende familiar utfor stupet. For det er heilt riktig at straumen er dyr, men om Raudt og Framstegspartiet får vilja si om «fri bar» i statsbudsjettet, og det blir ein enorm pengebruk, vil renta løpe løpsk. Berre 4 pst. ekstra på bustadlånrenta vil bli smertefullt. For ein

vanleg familie i Sogndal, på Stadt eller i Førde vil ein sann renteauke, på 4 pst., bety at ein må betale 8 000 kr meir kvar einaste månad. Det kan vi ikkje gamble med.

Det vi står framfor no, har vi ikkje råd til å møte aleine. No er det viktigare enn nokosinne at fellesskapet vårt står saman, at vi fortset å gje jernet for ein trygg og rettferdig arbeidspolitikk, og at vi fører ein politikk som beskyttar folk mot ekstreme bustadrenter – for utan solidaritet er vi ingenting.

**Lars Haltbrekken (SV) [13:16:17]:** Førstkommande tirsdag er det ett år siden Høyesterett enstemmig slo fast at vedtakene om å gi konsesjon til vindkraftverkene på Fosen var et brudd på samenes menneskerettigheter. Ett år etter dommen står fortsatt vindkraftverkene der. Regjeringen vil utrede på nytt – ikke engang en unnskyldning for menneskerettighetsbruddet, men nye utredninger. I mellomtiden er det vårt urfolk, samene på Fosen, som må betale prisen for menneskerettighetsbruddet. Det er rett og slett uakseptabelt. Den sørsamiske kulturen er under et sterkt press. Reindriften er den viktigste bæreren av deres kultur. Derfor må deres områder tas vare på og sikres.

Vi trenger mer fornybar energi for å bekjempe klimakrisen slik at vi kan kvitte oss med kull, olje og gass. Men ikke på denne måten. Vi kan ikke bryte menneskerettighetene. Det går rett og slett ikke an. Derfor må vindmøllene på Fosen bort og området tilbakeføres til naturen. Vi må også kartlegge hvilke konsekvenser Fosen-dommen må få for andre planlagte inngrep i samiske reindriftsområder. Det planlegges i dag en rekke nye inngrep – gruvedrift ved Repparfjorden, kraftlinjer og kraftverk, hyttebygging – i mange av reindriftens områder. Det haster med å få på plass en skikkelig kartlegging av Fosen-dommens konsekvenser. Vi kan ikke risikere nye menneskerettighetsbrudd. Kartleggingen må komme før de nye utbyggingene skjer.

For noen dager siden avduket stortingspresidenten et nytt kunstverk i vandrehallen her i Stortinget. Det er et viktig verk av en internasjonalt kjent samtidskunstner med samisk bakgrunn, Britta Marakatt-Labba. Hun har et stort samfunnsengasjement, både for samene og for den kloden vi bor på. I kunstverket finner man også spor av Fosen-saken. La det være en daglig påminner for oss alle om både denne kampen og de verdiene vi her snakker om. Verdiene som reindriftssamene på Fosen og andre plasser har stått i fronten for å kjempe for, er verdier som er svært viktige for storsamfunnet. Det handler om å ta vare på vår felles natur, vårt felles livsgrunnlag. De som står i front i denne kampen, samene på Fosen, fortjener en stor takk fra oss alle.

**Alfred Jens Bjørlo (V) [13:19:41]:** Verda og Noreg treng meir sunn, rein og variert mat, produsert bere-

kraftig og med låge klimautslepp. Det krev ei radikal omlegging av dagens norske landbrukspolitikk. Dagens landbrukspolitikk, med sterk vekt på volumproduksjon av kjøt og mjølk produsert delvis med importerte førråvarer, har ikkje bidrege i ønskt grad verken til auka sjølvforsyning eller til auka lønsemd for norske bønder. Det fekk vi seinast i går dokumentert gjennom rapporten til Grytten-utvalet.

Norsk landbrukspolitikk må endrast frå ein smal, kortsiktig inntektspolitikk – avgrensa til å handle om inntektene eitt år fram i tid – til å bli ein brei, langsiktig matpolitikk, der vi ser folkehelse, klima, natur, dyrking av mat og ny teknologi i samanheng. Det vil gje både betre sjølvforsyning, auka lønsemd for norske bønder, sunnare kosthald, betre folkehelse og betre dyrevelferd. Då må vi m.a. gjere produksjon av frukt og grønt meir attraktivt, ikkje minst i distriktslandbruket. Å leggje om kosthaldet vil også ha store, positive helsemessige effektar og kan samtidig styrkje verdiskapinga i landbruket dersom landbrukspolitikken følgjer etter.

Samtidig må sjølv sagt matproduksjonen tilpassast våre naturgjevne forhold. Det betyr at dei to tredjedelane av den dyrkbare marka i Noreg som berre er eigna til å produsere gras, i størst mogleg grad må brukast som beitemark i husdyrproduksjonen.

I dag står jordbruket på utsida av norsk klimapolitikk. Det var meint som ei handsrekking til norsk landbruk. Eg er redd for at det i større og større grad kjem til å bli det motsette. Det har iallfall ikkje fungert til no. I fjor gjekk klimautsleppa frå landbruket opp, ikkje ned. Landbruket må i framtida bli ein del av norsk klimapolitikk. Tida er m.a. inne for å setje eit mål om at norske gardsbruk skal vere sjølvforsynte med energi til oppvarming og drift innan 2030, og utnytte gjødsel på måtar som reduserer klimagassutslepp og sirkulerer næringsstoff. Å erstatte delar av produksjonen av raudt kjøt med grøntproduksjon, sørge for auka opptak av karbon i jord, utvikling av nye typar fôr og andre tiltak som reduserer metanproduksjonen hos dyra, er andre døme på kva vi må gjere for å kutte klimautsleppa i landbruket.

Å lage ein ny mat- og landbrukspolitikk er ikkje ei oppgåve for bøndene aleine. Eitt av dei grunnleggjande problema for norsk landbruk i dag er at ein for liten del av verdiskapinga endar opp hos bonden. Noreg må – i likskap med EU – stille langt tydelegare krav til at alle i matverdikjeda. Ikkje minst må dei styrtrike «oligarkane» i daglegvareleddet ta eit større ansvar og bidra meir til økonomisk omstilling av landbruket.

Venstre ser på landbruket som ei av dei grøne framtidsnæringane som skal bere det nye Noreg etter oljen. Då treng vi ein ny mat- og landbrukspolitikk – med eit nytt, oppdatert kunnskapsgrunnlag i botnen. Den jobben vil ikkje dagens regjering gjere. Den kampen vil Vens-

tre og andre gode krefter ta frå Stortinget i stortingsåret som no startar.

**Sverre Myrli (A) [13:23:01]:** Den som har vært på kontoret mitt, vet at jeg har tatt vare på mye, bl.a. mange dokumenter fra mange år på Stortinget. Jeg har også tatt vare på langtidsplanen for forsvarssektoren fra 2012, Et forsvar for vår tid. Nå skal jeg sitere to setninger fra den proposisjonen:

«Regjeringen legger stor vekt på at Forsvaret skal fortsette å være et relevant instrument for å forsvare norsk sikkerhet og norske interesser, selv om det ikke foreligger noen konkret trussel.»

Og videre:

«Når det gjelder Norges nærområder er det i dag få tegn som peker i retning av en dramatisk forverring av trusselsituasjonen.»

Dette var altså i 2012. Det er bare ti år siden. I innstillingen fra utenriks- og forsvarskomiteen til langtidsplanen står det:

«Naboskapet med Russland er en permanent og avgjørende faktor i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Komiteen vil understreke dagens konstruktive og gode samarbeid med Russland, men anser samtidig at et asymmetrisk naboskap i sin natur også inneholder utfordringer.»

Det konstruktive og gode samarbeidet med Russland – ja, slik var det i 2012. Vi trodde på det. Vi jobbet for det. Som medlem av NATOs parlamentarikerforsamling deltok jeg den gangen på mange møter i Russland med russiske myndigheter og russiske parlamentarikere, og russiske parlamentarikere deltok på møtene våre i NATOs parlamentarikerforsamling. Slik var det.

Så kom 2014. Vi fikk Russlands anneksejon av Krym, og så vet vi hva som har skjedd fram til der vi er i dag, med en fullskala krig. Vi har altså trontaledebatt mens det er krig i Europa, i våre nærområder.

Etter annen verdenskrig lå Europa i ruiner. Det ville en ikke oppleve igjen. Derfor ble det nordatlantiske forsvarssamarbeidet NATO etablert, North Atlantic Treaty Organization.

NATO er bærebjelken i Norges forsvars- og sikkerhetspolitikk, der vi stiller opp for hverandre. Nå stiller Tyskland, Frankrike og Storbritannia opp for oss i norsk sektor, som en følge av den aktuelle situasjonen. Det er alvor nå. Det skal vi huske når vi får spørsmål om å stille opp i operasjoner andre steder. Det er nettopp det NATO dreier seg om: å stille opp for hverandre når det trengs. Snart er forhåpentligvis Sverige og Finland også med i NATO. Det er bra for Sverige og Finland, det er bra for NATO, og det er bra for Norge, for det er alvor nå.

**Irene Ojala (PF) [13:26:08]:** For ett år siden var det to uttrykk som gikk igjen her på Stortinget. Det var «kli-

makrise» og «vanlige folk». Siden Stortinget åpnet på mandag, er repertoaret utvidet med «krig på kontinentet», «naturkrise» og «energimangel». I trontalen sa Hans Majestet bl.a.:

«Norge er ikke skjermet for det som rammer verden og Europa. Vår sikkerhetspolitiske situasjon er dramatisk endret etter Russlands invasjon av Ukraina.»

Vi i Finnmark vet hvor vi bor. Derfor vet vi at slike ord også handler om beredskap, om trygghet for liv og helse i Finnmark og i nordområdene. Finnmark er viktig av flere grunner. Statsminister Støre har sagt at det må bo folk i Finnmark av sikkerhetspolitiske årsaker. Likestillingsministeren hadde en annen innfallsvinkel i vår, da hun sa:

«Regjeringen vil at Norge skal være et foregangsland når det gjelder urfolks rettigheter.»

Jeg oppsummerer: Det må altså bo folk i Finnmark av sikkerhetspolitiske årsaker. Urfolk i Finnmark har rettigheter. Finnmark er portvokter til Arktis, og Finnmark er portvokter mot en krigersk Putin.

Det blir derfor spennende denne høsten å få svar på hvordan myndighetene legger til rette for at finnmarkingene skal finne det attraktivt å fortsatt bo i Finnmark i en krisetid, med krig, klimakrise, tørrere og våtere vær. På vegne av velgerne til Pasientfokus, dem jeg lånte fra de andre partiene sist høst, venter jeg spent på om man fant plass til de 35 mill. kr for å styrke beredskapen i Finnmark, for fødende kvinner, geriatrikiske syke eldre, samisktalende saksbehandlere hos Pasient- og brukerombudet i Hammerfest – alt til den nette sum av 35 mill. kr i nye bevilgninger.

Pasientfokus har siden 2018 hatt et program som heter Finnmark Go Green. Det vil si at Finnmark må få en akuttberedskap med bruk av teleteknologiske løsninger, slik at samtlige legevakter i hele Finnmark alltid kan sende pasientene til riktig behandlingssted uten omveien til sykehus som ikke har den riktige kompetansen på plass. På den måten vil liv og helse reddes. I tillegg vil det hardt økonomisk prøvede Finnmarkssykehuset få en økonomisk puff i riktig retning.

Pasientfokus har snakket med dem som har ansvaret for statsbudsjettet i år, både i storting og i regjering. Vi har snakket med mange statsråder, finansfraksjoner i både Arbeiderpartiet og Senterpartiet og mange andre medlemmer i finanskomiteen. Jeg og våre velgere venter spent på dagen i morgen, om statsbudsjettet tar hensyn til alle de fine ordene som har blitt sagt nå i dag, og tidligere, før vi gikk til ferie i juni.

**Rune Støstad (A) [13:29:13]:** I sommer besøkte jeg en gardbruker som heter Kari Hånsnar i Skjåk, lengst nord i Gudbrandsdalen. For hennes familie har det



vært en tøff beitesommer, der nesten 100 lam er drept av jerv. Selv om det er tøft, gir de ikke opp.

Jeg skal bruke besøket i Skjåk til å illustrere noe av det mest grunnleggende for denne regjeringen. Det handler om trygghet, rettferdig fordeling, sterke fellesskap og god velferd. For Kari representerer en gruppe som har en viktig rolle. Norsk matproduksjon har aldri vært viktigere. I motsetning til forrige regjering har vi nå en regjering som prioriterer landbruket mer rettferdig. Derfor leverte vi et historisk jordbruksoppgjør på 10,9 mrd. kr. Derfor er vi tydelige på at vi skal legge enda bedre til rette for landbruket. For som Hans Majestet Kongen sa i trontalen: «(...) landbruk gir matberedskap og viktige ringvirkninger».

I tillegg til å være matprodusent er Kari Hånsnar i Skjåk ansatt i Skjåk kommune. Slik er hun en av mange tusen dyktige kommunalt ansatte som bidrar til å skape trygghet og god velferd ute i kommunene. Norge har verdens beste kommuner. Vi er helt avhengige av dem for å styrke velferden for å komme gjennom den situasjonen vi står i nå.

Denne regjeringen har styrket kommunenes økonomi. I statsbudsjettet i morgen kommer også kommunene til å merke at det er tøffere kår. Det vi kan bidra til, er trygg økonomisk styring, slik at renten ikke går ytterligere opp og skaper problemer for folk, bedrifter og kommuner. For hvis renten går opp ett prosentpoeng, må en familie med huslån betale flere tusen kroner mer i rente. For en kommune vil en slik renteoppgang bety økte kostnader på 2,7 mrd. kr. Da blir det fort kutt i velferd.

Denne regjeringen er godt i gang med å sette en ny retning for landet vårt. Trontaledebatten viser en opposisjon som spriker i alle retninger. Da er jeg glad for at vi har en regjering med stø kurs mot et samfunn med små forskjeller, sterke fellesskap og en mer rettferdig fordeling. Da må de med sterkest rygg, både privatpersoner og næringer, bidra mer.

**Kjerstin Wøyen Funderud (Sp) [13:32:05]:** Da Hans Majestet Kongen leste opp trontalen i fjor, var hovedbudskapet at faren var over fordi koronaviruset hadde løsnet grepet om hverdagen vår. Koronapandemien var en vekker for mange av oss og ga større bevissthet om samfunnets sårbarhet for trusler av ulike slag og at det også i vårt land kan oppstå knapphet på nødvendighetsvarer som mat, smittevernutstyr og ikke minst hjernen i alle datasystemer: halvledere.

I år kjente vi på et enda større alvor da kongen leste opp trontalen. Vi ser et utfordringsbilde som er langt mer sammensatt og utfordrende enn det har vært noen gang tidligere i min levetid, en situasjon der mange naturlig nok kjenner på uro og usikkerhet for framtiden.

Å sørge for innbyggernes trygghet er statens viktigste oppgave. Styrket beredskap og økt forsvarsevne er en hovedsatsing for Senterpartiet og for regjeringen. Erfaring har vist oss at alvorlige ulykker og hendelser kan skje når som helst, og hvor som helst. Derfor er det viktig at vi har tilgang til beredskapsressurser, personell og utstyr i hele Norge.

Med en pågående krig i Europa og økt spenningsnivå mellom Vesten og Russland stilles det økte krav til vår forsvarsevne og til Forsvaret. Regjeringen har derfor sørget for økte bevilgninger for å gjøre Forsvaret bedre i stand til å reagere raskere og opprettholde aktivitet over lengre tid.

Tilgang på nok og trygg mat er en viktig del av vår totale sikkerhet. Matsikkerhet tas ofte for gitt i Norge, til tross for økt uforutsigbarhet i global matvareproduksjon. Regjeringen og Senterpartiet vil styrke matforsyningsberedskapen gjennom økt satsing på matproduksjon og nasjonal matvareforsyning. En løpende matvareproduksjon over hele landet er avgjørende for å sikre nasjonal matforsyning i et beredskapsperspektiv.

Jeg kjenner på et stort alvor og et stort ansvar ved å være stortingsrepresentant denne høsten. Det må gjennomføres tunge prioriteringer og tas viktige og krevende valg, valg for å bevare våre felles verdier, folkestyret, velferd, gode tjenester i hele Norge og et trygt arbeidsliv – valg som gjør at vi som folk kommer ut av denne perioden med et fortsatt sterkt fellesskap, der vi reduserer sosiale og geografiske forskjeller og tar vare på den høye tilliten vi har til hverandre.

Det er i vanskelige tider det er viktigst hvem som styrer landet. Denne regjeringen skal bygge en trygg vei ut av krisen. Hva den borgerlige siden ville prioritert hvis de satt ved roret, er ikke godt å vite, for er det noe denne debatten har vist, er det at det er et stort sprik i virkelighetsoppfatningen mellom Erna Solberg og Sylvi Listhaug. Det skal bli spennende å se de alternative budsjettene på borgerlig side når de legges fram utover høsten.

Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen skal sikre mer rettferdig fordeling ved å løfte hele landet og gi mer tilbake til dem som trenger det mest. Samtidig vil vi fortsette å styrke norsk beredskap og forsvarsevne i årene som kommer, slik at folk i hele landet kan få tryggheten tilbake.

**Åse Kristina Heien (SV) [13:35:36]:** SV skal bruke tiden godt framover for å styrke mulighetene barna har gjennom sterke, trygge og kompetente fellesarenaer, for da gir vi barna våre det beste utgangspunktet for å lykkes. I budsjettavtalen med regjeringen i fjor sørget SV for at det fra skolestart i år ble gratis halvdagsplass i SFO for alle førsteklasse i Norge, og vi skal selvfølgelig

lig kjempe fram gratis SFO trinn for trinn. Gratis SFO utjevner forskjeller og lar alle barna bli med på leken. I den dyrtiden vi lever i, er gratis SFO et godt bidrag til barnefamiliers økonomi.

Barnehagen er selvfølgelig også en utrolig viktig fellesarena som tar vare på barns behov for omsorg og lek, og er første skritt på veien til livslang læring. Barnehagetilskuddet finansieres av kommunens frie inntekter. En ulempe er at inntektssystemet for barnehagene favoriserer kommuner der andelen av befolkningen er høyt utdannet. SV mener det er en urettferdig løsning at kommuner med høyt utdanningsnivå får mer penger til barnehager enn andre kommuner der sosioøkonomiske utfordringer kan være langt større og barnehagetilbudet minst like viktig.

I en stadig mer presset kommuneøkonomi øker også presset for en mer effektiv drift av barnehagene våre. Vi hører om kommuner som må redusere åpningstidene i barnehagene, åpningstider som ikke er så veldig fleksible i utgangspunktet, for å kunne gjennomføre mer overlappende tid for voksne og barn. I dag anslår f.eks. Indre Østfold kommune at hele personalet får vært sammen med barna i gjennomsnitt opptil to timer hver dag. Nok kompetent personale i barnehagene som har tid til godt samspill med barna, er en forutsetning for å ha barnehager av høy kvalitet. Økt grunnbemanning er også et viktig tiltak for å øke rekrutteringen til barnehagelæreryrket.

Regjeringens mål er lett å være enig i: Alle barn skal trives, lære og utvikle seg i barnehagen, og de ansatte skal ha nok tid og riktig kompetanse. Hurdalsplattformen beskriver at regjeringen vil forbedre bemanningsnormen nasjonalt, slik at den sikrer barna nok ansatte. Det er bra, men det forplikter. SV vil sikre at regjeringen følger opp satsingen med å forbedre bemanningsnormen i barnehagene våre.

Reell tidlig innsats for barnefamilier er stabil økonomi og trygge boliger. Reell tidlig innsats er også gratis fellesarenaer som SFO, samt trygge og kompetente barnehager. Vi må sørge for at alle barna blir sett og får omsorg av ansatte de kjenner. SV vil styrke barnehagene for å sikre forsvarlig bemanning i hele åpningstiden.

**Christian Tybring-Gjedde (FrP) [13:38:50]:** Den som har mest, skal bidra mest, sa statsministeren i dag, på noe pompøst vis, det er solidaritet i praksis. Men det er jo alle enige om. Det er en selvfølge. Det skjer også i dag, med støtte fra alle partier. Det vi diskuterer, er hvor mye mer de som har mest, skal bidra med, og hvilke konsekvenser det kan få for arbeidsliv, vilje til innsats, vilje til å ta risiko, bedrifter, privat eierskap, skatteflukt, innsats og næringsliv – og ikke minst hvordan avgifter rammer folk flest. Med andre ord: Fremskrittspartiet er

enig med statsministeren. Høyre er enig med statsministeren. Senterpartiet er kanskje ikke så enig, men også de er enig. Miljøpartiet De Grønne er enig med statsministeren. Alle partiene her er enige med statsministeren, så man trenger ikke være så pompøs for å fortelle hva man faktisk mener, for alle er enige.

I forslag nr. 5 ber vi regjeringen, i påvente av mottak av nye maritime helikoptre, om å leie inn nødvendig og kritisk helikopterkapasitet. Dette er et forslag som Stortinget enstemmig burde støtte, men det kommer ikke til å skje fordi partipolitisk populisme er viktigere enn å dekke opp den kritiske mangelen på helikopterkapasitet. De som velger en slik strategi, har meldt seg ut av debatten.

Men Fremskrittspartiet ønsker å være enda mer konkret for å dekke opp behovet for maritime helikoptre. Mitt hovedansvar med dette innlegget er derfor å fremme forslag nr. 37, fra Fremskrittspartiet – det er dermed gjort. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta i bruk eksisterende fregatt- og kystvakthelikoptre (NH90) ved Maritim helikopterving (MHV) på Bardufoss og i Bergen i den ekstraordinære trusselsituasjonen Norge står.»

Regjeringen har besluttet å avslutte helikopterprogrammet NH90. Det mener Fremskrittspartiet var en klok beslutning, men det gjør at kritisk mangel på maritim helikopterkapasitet fortsetter, og vil bli forlenget. Derfor må noe gjøres, og det må gjøres nå. Det er derfor meningsløst at det står fem NH90-helikoptre klare til bruk på Bardufoss flystasjon. Disse kan leies og settes i drift og ikke sendes tilbake til produsenten før nye helikoptre er på plass. Jeg vil da minne om at det er det vi har sagt skal gjøres – de skal sendes tilbake til produsenten. Fremskrittspartiet har klare indikasjoner og signaler – og siden forsvarsministeren er til stede, kan man kanskje ta en telefon til Bardufoss og finne ut at de faktisk står der og kan brukes. Jeg ser at han smiler i skjegget, så jeg regner med at forsvarsministeren er enig i det jeg sier.

Jeg håper hele opposisjonen vil stemme for disse to forslagene, og dermed gi en marsjordre til regjeringen. Mangelen på helikoptre er prekær og altfor alvorlig til å drive med partipolitisk spill.

**Presidenten [13:41:45]:** Representanten Christian Tybring-Gjedde har tatt opp det forslaget han refererte.

**Linda Monsen Merkesdal (A) [13:42:00]:** Me lever i overforbrukets tidsalder, ein tidsalder som ikkje har ei framtid. FNs berekraftsmål viser at for å sikra gode levekår for noverande og framtidige generasjonar må kvar einskild av oss endra livsstil. Det er me som er politika-

rar i dag som har eit ansvar for å få ned overforbruket, sånn at me får kontroll på ressursane me har.

Me må ha nye næringar og omfordeling av dagens ressursar for å sikra velferda til framtidige generasjonar. Bruk og kast er dessverre framleis normalen. Me har alle verdifulle ressursar i skuffar og skap, i bygg og hos industrien. I dag blir det kasta ressursar som me må ta inn igjen i verdikjeda. La meg ta nokre eksempel:

Me kan ikkje fortsetja med den typen tekstilbransje me har i dag, der klede blir kasta og fører til forsøpling og forureining i vår felles natur. I alle heimar finst mobiltelefonar og elektroniske produkt som inneheld viktige mineral. Desse minerala må brukast om att.

Også bygningsmateriale kan brukast om att. Me byggjer nytt, men framleis blir fullt brukbart materiale kasta. Skal me i framtida gå frå eit bruk-og-kast-samfunn til eit gjenbrukssamfunn, må alt me menneske produserer og forbruker, inn i den sirkulære verdikjeda. Me må ha eit sirkulærløft og ei retning som vil føra til omstilling og arbeidsplassar. Det fanst ikkje retning frå Solberg-regjeringa. Sirkulærøkonomi har lege brakk i åtte år. Denne regjeringa må pløya ny mark. Dette er nybrottsarbeid.

Hurdalsplattforma har tydelege ambisjonar, og me meiner det er viktig at den offentlege innkjøpsmakta stiller sterkare miljøkrav og er tydelegare på produsentansvaret. Me har som prinsipp at det er forureinar som betalar, og då skal det vera rett forureinar som blir lagt til grunn for avgifta.

Det er mange der ute som kan mykje om sirkulærøkonomi. Eg har besøkt bedrifter som reparerer tøy og brukar om att plast og materiale, men også bedrifter som resirkulerer store båtmotorar. Kreativiteten og engasjementet er det ingenting å seia på. No må me leggja til rette for at desse bedriftene blir løfta og får den rolla dei fortener i den sirkulære økonomien.

Sirkulærøkonomi handlar ikkje berre om ungdom som brukar tøy om att, men om at me er nøydd til å tenkja nytt. Jorda har ikkje uavgrensa med verdifulle mineral og naturressursar, og når det er tomt, er det er tomt. For å seia det litt konkret: Har me ikkje kopar, så blir det ikkje straum.

**Maren Grøthe (Sp) [13:45:10]:** Inngangen til årets stortingsår er annerledes. Vi er inne i en krevende tid, både nasjonalt og internasjonalt. Vi har en prisvekst vi ikke har sett siden 1980-tallet, det er en energikrise rundt oss, og det er krig i Europa. Det preger verden, det preger de nasjonale prioriteringene vi gjør, men det preger også folks hverdag over hele landet. Mange kjenner på usikkerhet, særlig knyttet til stigende priser og en økende rente. Regjeringens viktigste jobb framover blir derfor å greie å få ned aktiviteten i økonomien og

begrense den offentlige pengebruken, sånn at vi klarer å holde renten nede, samtidig som vi skal styrke beredskapen for å sikre folks trygghet og gjøre det vi kan for å utjevne både sosiale og geografiske forskjeller – og dette er vi i gang med.

En god strømstøtteordning, både for husholdninger og for næringsliv, er på plass. Alle som tjener mindre enn 750 000 kr, har fått mindre i skatt. Vi har innført gratis ferge i deler av landet, og vi har senket prisen på barnehage og SFO.

Både Forsvaret, matberedskapen og den sivile beredskapen er styrket. Vi har også tatt et kraftfullt grep i saker som desentralisert og fleksibel utdanning, som skal sikre at flere kan ta utdanning der de bor, og komme seg ut i arbeidslivet, f.eks. gjennom Namdal studiesenter, som nå blir opprettet i Trøndelag, etter tilskudd fra regjeringen.

I dag lanserte vi også et krafttak for fastlegeordningen på 700 mill. kr i årets budsjett, og vi er i gang med en opptrappingsplan for psykisk helse. Sånn kunne jeg ha fortsatt.

I dette stortingsåret skal vi fortsette det arbeidet, men det vil bli krevende. Stramme tider gjør behovet for prioriteringer større, og alt vi ønsker å gjennomføre eller kompensere for, vil ikke bli mulig. De som har mer fra før, vil også måtte bidra mer. Her er det umulig ikke å presisere at i etterkant av denne debatten, men også gjennom medieoppslagene som har vært i det siste, er det vanskelig å få tak i hva som egentlig er de andre partienes prioriteringer. Hva tenker Høyre og Fremskrittspartiet? De er høye og mørke ved hvert eneste innsparringsforslag, men ønsker flere satsinger og har ikke noen egne alternativer.

Jeg er glad for at det er Senterpartiet og Arbeiderpartiet som styrer, og som er samstemte i sin prioritering framover: Beredskapen skal styrkes, hele landet skal tas i bruk, og vi skal ta vare på dem som nå trenger fellesskapet og den norske velferdsstaten aller mest.

**Kari Henriksen (A) [13:48:20]:** Den dystre rammen rundt trontaledebatten – et Europa i krig, utrygghet for framtida og et urolig folk – er det liten uenighet om i denne sal. Men debatten har allikevel fått fram de politiske skillelinjene.

Husker dere 2015? En og en halv million vanlige folk i Norge gikk ut i generalstreik 180 steder. Høyre-regjeringas arbeidslivspolitikkk skapte utrygghet for vanlige lønsmottakere, men ble vedtatt. Det var arven etter Erna. Arbeiderparti–Senterparti-regjeringa kom umiddelbart med forslag som gir arbeidsfolk økte rettigheter og trygghet for og i jobb.

Husker dere 8. mars 2014? Landet over protesterte kvinner mot innskrenkninger i reservasjonsretten. Like-

stillingsfiendtlig politikk fortsatte. I 2019 vedtok høyrepartiene endringer i abortloven og fratok kvinner retten til å ta de vanskelige valgene selv. Det var arven etter Erna. Nå er det et bredt utvalg som skal foreslå en ny og forbedret abortpolitikk som vi skal få på plass, og likestillingssentrene skal styrkes, bare for å ta noe.

Husker dere debatten om konverteringsterapi, og hvor vanskelig det var å få på plass et forbud? 2019 kom og gikk, 2020 og 2021 kom og nesten gikk. Likestillingsministeren i en Arbeiderparti–Senterparti-regjering leverte i vår et nytt lovforslag.

Husker dere 2020? Statistikken viste at 115 000 barn levde i vedvarende fattigdom. Rapporter om stadig økende forskjeller kom, og faktisk.no sjekket dette. De slo fast at «de rike får en stadig større del av kaka». Antall unge uføre doblet seg, og høyreregjeringa kuttet stort i grunnleggende velferd. Det var arven etter Erna. Støre-regjeringa tok straks grep, skattepolitikken ble omfordelende, karensåret i AAP-ordningen ble fjernet, pensjon ble opptjent fra første krone, og færre unge står nå utenfor arbeidslivet.

I en tid fylt av uro og usikkerhet kreves mot og tydelig prioritering. Det får vi nå. Folks uro må besvares med en trygghet for at staten stiller opp. Rettferdig strømsøtte, omfordelende skattepolitikk, vern om offentlige velferdsordninger, et trygt arbeidsliv, en forutsigbar grønn omstilling og en solidarisk utenrikspolitikk er Arbeiderpartiets svar.

Min svoger Einar, delvis uføretrygdet, er 65 år gammel og en helt vanlig mann. Han har jobbet hele sitt liv med sykdommen sin. Han har ikke råd til å bruke tusenvis av kroner på PR-byråer for å fremme sin sak, f.eks. for å få redusert skatten. Den store debatten Høyre har trukket opp her, er bekymringen for de aller, aller rikeste. De som ikke vil være med på spleiselaget, heies fram av Høyre.

Det har en betydning for vanlige folk hvem som styrer dette landet.

**Ola Elvestuen (V) [13:51:33]:** Det er krig i Europa. Vi må forsterke støtten til Ukraina – fortsette å støtte med våpen, annet militært utstyr og øvrig økonomisk støtte og forsterke sanksjonene. Det er virkelig på tide at regjeringen fjerner det unntaket for russiske fiskefartøy i norske havner som vi nå har. Sabotasjeaksjonen i Østersjøen understreker betydningen av dette enda mer. Vi trenger også en regjering som er tydelig på at de både oppfordrer og støtter bedrifter som vil gå lenger enn de formelle sanksjonene påkrever. Det er også et viktig signal å sende.

Vi må stå sammen med Europa og møte Russland i den energikonflikten vi står i, både med måten Russland bruker energi og gass som en del av sin konflikt på, og

som et våpen, og også i det samarbeidet vi trenger for å stoppe å bruke russisk gass. Da er det et uklokt signal å gi – som olje- og energiministeren ga i går – at regjeringen ønsker å legge begrensninger på kraftutvekslingen mellom Norge og våre naboland og ellers i Europa ved å redusere eksporten av kraft. Det er i seg selv et dårlig forslag fordi det er nettopp når vi i Norge sliter med fylingsgraden i vannmagasinene, at vi er mest avhengig av fri kraftutveksling med resten av Europa.

Fortsetter regjeringen med slike forslag, oppnår de bare å irritere våre nærmeste samarbeidspartnere samtidig som Norges posisjon i det europeiske energisamarbeidet svekkes. Vi trenger et slikt samarbeid. Vi står i en klimakrise, og vi må forsterke innsatsen for å redusere våre utslipp. Mer fornybar energi er nødvendig også for å gjøre dette.

Problemet i dag er at regjeringen snakker i veldig store ord, men gjør for lite. På havvind snakker man om 40 gigawatt i 2040, samtidig som tempoet reduseres i det vi kan gjøre de nærmeste årene. Der kan innsatsen være større. Som flere også er inne på, er det viktig at når vi nå får en ny skattepakke på fornybar energi, så må innretningen på den ikke bli sånn at vi reduserer en nødvendig utbygging av fornybar energi.

Så må vi kutte utslipp. Heldigvis fikk forrige regjering på plass en ny klimaavtale med EU. Jeg er ikke sikker på om det hadde gått med dagens storting, og slett ikke at det hadde blitt forhandlet fram med dagens regjering. I henhold til den avtalen må vi kutte utslipp innen transport, landbruk, bygg og mer, også innen industri og innenfor arealbruk. Det er konkrete utslippstall hvert år som må ned med minst 800 000 tonn. Tiltakene ligger i klimaplanen, i morgen får vi se om regjeringen har denne viljen.

**Liv Gustavsen (FrP) [13:55:00]:** Nytt statsbudsjett – og det er nå en mulighet til å ta grep. Igjen varsles det at det skal satses på psykisk helse, at unge skal få komme raskt til behandling – det er en gjenganger. Det er ikke uvanlig at det snakkes varmt om psykisk helse, men det er bare atter en festtale som holdes for åpen scene.

Det er riktig at det bevilges – og er bevilget – mye penger til psykisk helse. Det kommer vi ikke unna, det er fakta, men nå er det på tide å få opp øynene og innse hva som har gått så galt. For der ute er det en eller ei som akkurat nå trenger akutthjelp, men det vi vet, er at den akutte hjelpen kanskje er om to måneder, og da er det kanskje for sent.

Hvor går alle pengene i psykisk helse? For det bevilges og settes av en stor andel. 20 pst. av det samlede helsebudsjettet går til psykisk helse. Allikevel er det rødt kort på nærmest alle felt, og det er akutt behov for å rydde opp i tjenestetilbudet.

De siste 20 år har det gått fra å være ca. 8 000 institusjonsplasser og ned til 2 500 plasser, samtidig som behovet for hjelp har økt kraftig. Kurven går nærmest rett opp.

Vi må få på plass en trygg helsepolitikk, som gir pasienter og ansatte en trygghet. Det vil si – med rene ord – flere ansatte på jobb og nok institusjonsplasser, som dekker ordene «akutt hjelp» i sin rette forstand.

**Per-Willy Amundsen (FrP) [13:57:27]:** Fremskrittspartiet er kjent med at fregatt- og kystvakthelikoptre, NH90, som står på bakken på Bardufoss flystasjon, er i stand til å kunne settes inn relativt umiddelbart for å sikre Norge mot sabotasjeangrep mot viktig infrastruktur fra fremmede makter. Selv om regjeringen har stoppet innkjøpsavtalen av maritime helikoptre, altså NH90, og med det plassert helikoptrene på bakken, bør den helt ekstraordinære trusselsituasjonen som vurderes å eksistere mot våre installasjoner til havs, tilsi at de allikevel bør tas i bruk for å sikre norsk infrastruktur.

Dette er viktige kapasiteter som Forsvaret trenger, særlig i den tiden vi står i akkurat nå. Disse kapasitetene kan, etter Fremskrittspartiets syn, brukes frem til vi har tilsvarende kapasitet på plass, altså innkjøp av nye maritime helikoptre – som vi vet vil ta lang tid. Da har vi også et forslag, som behandles i salen i dag, om at vi i hvert fall skal leie inn alternative kapasiteter, maritime helikoptre, frem til man har fått på plass nyinnkjøpte helikoptre.

Men vi kan altså ta i bruk de helikoptrene som står på Bardufoss, og vi kan gjøre det ganske umiddelbart. Disse helikoptrene er flygedyktige. Da fremstår det helt uforståelig at Senterpartiet, av alle, som i hvert fall i opposisjon var opptatt av å sikre helikopterkapasiteten på Bardufoss flystasjon, ser ut til å være veldig bakpå. En ting, som selvfølgelig er det aller viktigste, er at vi er i stand til å utstyre Kystvakten og fregattene med helikoptre. Men på lang sikt er det en ganske faretruende utvikling dersom det viktige helikoptermiljøet som nasjonen har på Bardufoss, blir nedbygd. Og det er det som skjer. Dette miljøet forvitres nå. En ting er at det skader kapasitetene vi har på Bardufoss, men det skader også Forsvaret i stort. Den utdanningen og den kompetansen som eksisterer på Bardufoss, blir det ikke lett å hente tilbake.

Så jeg håper at flest mulig i denne salen støtter forslagene som representanten Tybring-Gjedde fremmet for bare noen få innlegg siden.

**May Britt Lagesen (A) [14:00:44]:** En god fordelingspolitikk starter alltid med å ha orden i økonomien – ganske kjedelig og sosialdemokratisk forutsigbart, ja, men viktig. Og hva betyr det egentlig? Jo, for oss i Arbeiderpartiet betyr det å gi innbyggerne våre arbeid og en

lønn å leve av, sikre gode velferdstjenester der man bor, og sørge for en rente på banklånet som gjør at man fortsatt kan beholde hus, hjem og familiebil.

Statsbudsjettet for 2022 var krevende, men 2023 vil kreve enda mer av oss. Hvorfor det? Jo, fordi det såkalte handlingsrommet innenfor norsk økonomi er begrenset som følge av pandemi, økte strømpriser, olje- og gasspriser som er «all time high», og et Europa som er i krig. Det er selvsagt fristende å bruke enda mer oljepenger eller å øke skatten for hvermannsfolk for å kunne styrke den offentlige velferden. Dessverre vil dette, slik situasjonen er i norsk og internasjonal økonomi, bare gjøre vondt verre. Derfor må vi i 2023 være ekstra forsiktig med hvordan vi bruker statens – fellesskapets – penger, og vi må omfordele slik at de som er i stand til å bære den tyngste børen, faktisk gjør det. Da snakker vi om rettferdig fordeling.

Selv om vi politikere her på Stortinget hadde vedtatt å ta fra Ida Wolden Bache og Sentralbankens styre makten over renten og bestemt oss for at vi skal holde en lav rente, samtidig som vi hadde vedtatt å øke statens utgifter med mange milliarder utover det vi bruker i 2022, ville det ikke ha ført til verken lavere strømpriser, lavere egenandeler til fastlegen, flere i arbeid, billigere mat eller bedre barnevernstjenester, for å nevne noen områder. Tvert imot ville en slik politikk for vanlige folk på Steinkjer, i Trøndelag – ja, i hele landet – ganske umiddelbart ha blitt spist opp av inflasjon, som ville ha kommet som en konsekvens av den gigantiske pengebruken.

Prisstigning eller inflasjon er også et annet ord for å si at dine og mine penger, den norske kronen, vil bli mye mindre verdt. Da vil ikke bare strømmen og maten bli dyrere, men også mobiltelefoner, møbler, klær osv. vil lide samme skjebne. For ikke å snakke om hvordan dette ville ha ført til at norske bedrifter over hele landet, fra nord til sør, som handler med utlandet, ville ha gått konkurs fordi de ikke hadde råd til å kjøpe utenlandske varer og tjenester – nettopp fordi den norske kronen ikke hadde vært verdt noen ting.

Hvem ville dette ha rammet hardest? Det er norske arbeidsfolk, helt klart. Ingenting rammer dem som har minst fra før, hardere enn prisstigning og galopperende priser.

Et stabilt, trygt og rettferdig statsbudsjett for 2023, der samhold, solidaritet og fellesskap er grunnmuren, vil være det landet vårt trenger akkurat nå.

**Aleksander Stokkebo (H) [14:04:00]:** Om Russland stopper å krige, er det slutt på krigen. Om Ukraina stopper å kjempe, er det slutt på Ukraina. Statsministeren sa det godt. Ukrainerne er heltene som nå holder skansen for frihet og for en regelstyrt verdensorden. Deres kamp er vår alles kamp, og de må ha vår ubetingede støtte.

Gass er et velkjent våpen i Putins arsenal. Han brukte det da han annekterte Krym, og i fjor, da han kuttet forsyningene til Europa med 40 pst, og han bruker det igjen nå. Takk og pris for at flertallet ikke har gått med på å stenge norsk sokkel, for da hadde avhengigheten til Russland vært sterkere og krisen dypere.

Norge skal være en stabil leverandør, og derfor er det viktigere enn noen gang at vi fortsetter å lete etter gass, samtidig som vi øker beredskapen på sokkelen. Det er bra at Norge og Storbritannia nå trapper opp tilstedeværelsen militært i Nordsjøen. Putin har undervurdert Europas vilje og evne til å stå sammen, drevet av EU som koordinerende og samlende kraft. Han har forsøkt splitt og hersk, men gjort NATO større og sterkere, og vi gir oss aldri.

Samtidig som vi stiller opp ute, må vi gjøre vårt hjemme for å hjelpe folk og arbeidsplasser gjennom vinteren. Høyre har fått gjennomslag for å øke strømstøtten for husholdningene med opptil 90 pst., men det hjelper fint lite hvis bedriftene går konkurs og man mister jobben. For mange er situasjonen nå mer dramatisk enn under korona. Verken lokalbutikken i Åna-Sira, Sandnes Bakeri eller Bryne Kro & Hotell kan med rimelighet forventes å planlegge for en så ekstrem situasjon. Derfor har Høyre siden januar etterlyst en strømstøtte, eller, som det egentlig burde hete, tilbakebetaling av ekstraordinær statlig innkreving, for det er det det er. Hadde arbeidet med en ordning startet da, hadde vi sluppet å stå her nå med stor usikkerhet idet vinteren banker på døren, med en ordning som neppe er kraftfull nok.

Under koronakrisen satte vi inn tiltak på løpende bånd. Alt var ikke perfekt, men vi handlet, og under ingen omstendighet gikk det ett år fra krisen inntraff, til en ordning var på plass. Nå er det på tide at regjeringen også våkner opp for næringslivet og arbeidsplassene. Det haster – gjør det og gjennomfør det.

**Tom Einar Karlsen (A) [14:07:06]:** Å sette vanlige folk først har definitivt blitt en langt mer krevende oppgave enn hva de fleste av oss så for oss. Det er ikke fordi Arbeiderpartiet er i tvil om hvilken retning vi skal ta nasjonen i, men fordi den ene krisen ser ut til å avløse den neste i vår tid, og da må politiske løsninger henge sammen med en ny virkelighet. Men om oppgaven krever mer av oss, er den ikke blitt mindre viktig. Skal vi komme oss igjennom energikrise, miljøkrise, inflasjon og krig på kontinentet, må vi stå sammen, og en mer rettferdig kurs er helt avgjørende for å greie å mobilisere det fellesskapet og samholdet som trengs. Heldigvis gir Hurdalsplattformen gode svar, og regjeringen er godt i gang.

Et tydelig skifte i arbeidslivspolitikken er et flott eksempel i så måte. Den forrige, borgerlige regjeringen før-

te en arbeidslivspolitikk som flyttet makt vekk fra vanlige arbeidsfolk, samtidig som man kuttet i det sosiale sikkerhetsnettet. Det skapte mer utrygghet og dårligere vilkår, spesielt for utsatte grupper på arbeidsmarkedet.

For oss i Nord-Norge har svakere rettigheter for arbeidsfolk negative konsekvenser, ikke bare for den enkelte arbeidstaker, men også for samfunnsutviklingen. Et av de største samfunnsproblemene i nord, som blir stadig mer akutt, er mangelen på folk og kvalifisert arbeidskraft. Demografien jobber imot oss, og utviklingen er rett og slett ikke bærekraftig på sikt. Vi blir stadig flere eldre, og vi blir for få i arbeidsfør alder. På mange måter har vi vært heldige de siste tiårene, for vi har fått mye hjelp til verdiskaping av villige hender fra andre deler av verden, men altfor mange har bare vært på gjennomreise i nord, og noen har også opplevd underbetaling og sosial dumping. Og under pandemien erfarte vi hvor sårbar det blir når viktige deler av arbeidsstokken blir forhindret fra å reise inn og ut av landsdelen. Skal vi lykkes framover, må vi få flere til å bli, av både tilreisende og dem som er født i nord, og da kan ikke deler av arbeidsmarkedet være bygd på utrygge jobber med dårlige lønns- og arbeidsvilkår.

Mye er allerede gjort eller i prosess: styrking av retten til heltid, innskjerping av innleieregler, begrensning av midlertidige ansettelser, gjennomføring av kollektiv søksmålsrett, pensjon fra første krone og norske lønnsvilkår i norske farvann. Listen begynner etter hvert å bli lang, men jobben er langt fra over.

Handlingsplanen mot sosial dumping må på plass og må følges opp. Det samme må en norgesmodell for offentlige anskaffelser, med krav til anstendige lønns- og arbeidsvilkår og bruk av lærlinger. Og en styrking av det organiserte arbeidslivet er kanskje det mest effektive virkemidlet vi har for å heve standarden i de deler av arbeidslivet der utviklingen har gått i feil retning.

Til tross for et langt vanskeligere utgangspunkt enn vi hadde regnet med, er vi på rett vei. Nå gjelder det å holde stø kurs og styre trygt.

**Olav Urbø (Sp) [14:10:09]:** Trass i krig i Ukraina, uro og høge priser på m.a. strøøm har vi låg arbeidsløysen i Noreg – og heldigvis for det. Faktum er at verksemdene har behov for fleire folk. Samstundes er det altfor mange som står utanfor det ordinære arbeidslivet, og mange av dei er under 30 år. Det er ikkje bra for den einskilde og ikkje bra for samfunnet. Eg er glad for at regjeringa tek dette på høgste alvor. Regjeringa føreslår m.a. ein ny og forbedra ungdomsgaranti og å gjere det enklare å kombinere jobb med trygd.

Ei heilt sentral utfordring er som sagt ungdom, utanforskap og unge uføre. Vegen frå utanforskap til uføre er òg diverre kort. Talet på unge uføre mellom 18

og 29 år vart dobla i perioden 2013–2020, frå 10 000 til 20 000. Denne doblinga skjedde på vakta til regjeringa Solberg. Ungdomen er den største ressursen vår og framtida vår, og det er viktig at så mange som råd vert sette i stand til å greie seg sjølve, få seg jobb og få ei god framtid. Dette er bra for alle, for samfunnet, og ikkje minst er dei ei sær viktig framtidig arbeidskraft. Dette er òg i høgste grad ein del av denne regjeringas største prosjekt, nemleg å redusere forskjellar mellom folk, anten dei bur i bygd eller by.

Ungdom, utanforskap og uføre er ikkje eit tema for eitt departement eller éin etat aleine. Som i så mange andre samanhengar er årsakar og problem samansette. På statleg side er Helse- og omsorgsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet heilt sentrale. Det er i dette skjeringspunktet ein må finne dei gode løysingane på ei stor samfunnsutfordring. Samfunnsgevinstane er enorme dersom ein lukkast med dette. Ein snakkar ikkje om millionar, men om titals milliardar.

Det finst allereie gode aktørar som arbeider med dette med utgangspunkt i skjeringspunktet mellom arbeid og helse. I heimfylket mitt, Vestfold og Telemark, har f.eks. Attføringscenteret i Rauland arbeidd med denne typen spørsmål lenge, og med sær gode resultat. Dei fokuserer no fullt på unge og utanforskap. Vi må utvikle denne typen verksemder vidare, anten dei ligg i Vestfold og Telemark eller i andre delar av landet.

Det finst små og store utfordringar i samfunnet. Utanforskap og unge uføre er ei av dei aller største utfordringane. Eg er sær glad for at regjeringa prioriterer dette viktige arbeidet.

**Lise Christoffersen (A) [14:13:06]:** Vi er langt ut i debatten nå. Mye er sagt, så bare noen refleksjoner helt på tampen.

Kongen startet trontalen 2022 med: «Vi samles i en urolig tid» – og alvoret sank innover oss alle, tror jeg. Folk i Norge føler utrygghet for verdenssituasjonen, for egen økonomi og for framtida til barn og barnebarn. Men som kongen sa: «Vi kan komme oss gjennom disse utfordringene, om vi står sammen, (...) og om vi tar de rette valgene.»

Vi har vært der før. Jeg er gammel nok til å huske Tramteatrets «Back to the 80's» fra 1979. De sang:

«Det er kriser, det er krig  
det er pest og inflasjon  
det er blødninger og selvmord  
masse hat og korrupsjon  
lukt til» – og så kommer et uparlamentarisk uttrykk som jeg hopper over – «går det med hele vårt miljø  
og resten går også i frø»  
Og vi er på en måte litt tilbake igjen der.

Regjeringa er heldigvis tydelig: Solidaritet over og innafør landegrenser er det som gjelder, og å yte etter evne og få etter behov. Beredskapen må styrkes, og Ukraina må få støtte og flyktninger adgang. Vi må ha strømsøtte til folk og bedrifter, og oljepengebruken må ned for å holde rente, prisstigning og ledighet så lav som mulig. Det koster.

Så langt er de fleste ganske enige, men det interessante i denne debatten er ikke bare det sagte, men også det usagte. For hvor står opposisjonen? Mitt inntrykk er at de borgerlige partiene spriker i alle retninger med tanke på spørsmålet «hvor skal pengene hentes fra». Fremskrittspartiet pøser på med oljepenger, totalt uansvarlig. Erna Solberg er ikke der akkurat nå, men hvor er Høyre? Hvor lenge skal de sitte stille i båten? For alle talere fra Høyre har altså sagt nei til regjeringas forslag om grunnrente og skatt på ekstra høye strøminntekter, men hva vil de da? Vil de fortsette å kutte i velferd? Skatteutt for de rikeste på 38 mrd. kr under Erna Solberg var nødvendig likt kutt i velferden på 38 mrd. kr for dem med minst. Er det det som fortsatt er Høyres svar?

Liz Truss fra Høyres søsterparti i England prøvde nettopp den oppskriften. Store skatteutt til de rike skulle på merkelig vis risle nedover dem med lite. Truss måtte etter kraftig kritikk fra både sentralbanken og IMF gjøre rask retrett før Englands økonomi gikk fullstendig over styr.

Skatteutt var Høyre og Fremskrittspartiets svar på finanskrisa i sin tid, på tvers av faglige råd. Heldigvis hadde vi da ei rød-grønn regjering som gjorde de rette tingene og prioriterte vanlige folk. Og jeg tror folk i Norge skal være glad for at det er ei rød-grønn regjering som også skal styre oss gjennom dagens krise.

**Aase Marthe J. Horrigmo (H) [14:16:15]:** En av de viktigste oppgavene vi har, er å beskytte innbyggere fra vold, overgrep og frykt. Trygghet er grunnleggende for å leve et godt liv. Dessverre er det for mange som opplever at de ikke har trygghet i eget hjem. De blir utsatt for vold av egen partner eller et annet nært familiemedlem.

Vold i nære relasjoner er et stort samfunnsproblem. Om lag én av ti oppgir å ha blitt utsatt for alvorlig partnervold. En fjerdedel av alle drap i Norge er partnervold. I rundt 70 pst. av disse drapene har politiet eller annet hjelpeapparat registrert partnervold i forkant av drapet. Vold i nære relasjoner er et varsel om at noe fatalt kan skje, og det betyr at vi må gjøre politiet og hjelpeapparatet bedre i stand til å kjenne igjen tegnene tidlig.

Høyre i regjering hadde et klart mål om økt innsats på forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner, og før valget i 2021 la vi fram handlingsplanen «Frihet fra vold». Effektiv beskyttelse av utsatte og straffefor-

følgelse av voldsutøvere er et viktig innsatsområde i planen.

I statsbudsjettet for 2022 foreslo Solberg-regjeringen å sette av 2 mill. kr til opprettelsen av en partnerdrapskommisjon. Det er viktig at hvert eneste av disse partnerdrapene gjennomgås grundig så vi kan bli bedre på å forhindre og forebygge partnerdrap i framtiden. Selv om jeg helst skulle sett at regjeringen hadde hatt det like travelt som oss i Høyre med dette arbeidet, er jeg glad for at partnerdrapskommisjonen kommer på plass i løpet av 2023.

Vi må styrke rettsvesenet for ofre for vold og overgrep. I mai fikk vi gjennomslag for å ta en gjennomgang av kriminalomsorgens rutiner for varsling ved løslatelse. Høyre forventer at regjeringen følger opp med forslag til innskjerpinger i regelverket, sånn at ofre og etterlatte slipper å leve i utrygghet. Høyre fikk også gjennomslag for å utvide bruken av omvendt voldsalarm til også å gjelde ved brudd på besøksforbud. Da plasserer vi ansvaret der det hører hjemme: hos gjerningspersonen.

Inntil regjeringens varslede opptrappingsplan kommer, forventer Høyre at regjeringen følger opp handlingsplanen «Frihet fra vold», som gjelder fra 2021 til 2024. Jeg håper også at Stortinget kan samle seg om Høyres representantforslag om bedre forebygging og bekjempelse av partnerdrap.

**Marian Hussein (SV) [14:19:25]:** Norsk helsepersonell er gullet i vårt helsevesen. De har stått på 24-7 under pandemien, og de har ofret ferie og fritid med familie for å holde hjulene i gang. Under høyre-regjeringen så vi ABE-kutt, vi så deltid og midlertidighet som svaret på alt – og innslipp av vikarbyråer i velferden vår. I dag har vi en regjering og et flertall i denne sal som ønsker å satse på heltid og mindre deltid.

Før sommerferien så vi at det er en varslet krise i norsk helsevesen. Vi så nyheten om at Arbeidstilsynet var varslet om Stavanger universitetssykehus, hvor det var tusenvis av udekkede vakter. Vi så nylig at Universitetssykehuset Nord-Norge kutter i velferden til de ansatte. De slutter å leie inn vikarer, og de kutter i det sosiale og i kurs de har hatt. Mens de offentlige sykehusene tar grep og kutter i velferden til de ansatte for å takle dyrtiden vi lever i, ser vi at Dr. Dropin annonserer med følgende:

«Norges beste arbeidsplass for helsepersonell. Dr. Dropin har som mål å bli Norges beste arbeidsplass for helsepersonell. Vi ønsker at våre ansatte skal oppleve at de har en morsom og variert arbeidsdag, med høy grad av fleksibilitet til å dyrke hobbyer og familieliv, (...)».

Vi kan ikke kutte i velferden til de ansatte for å takle dyrtiden vi lever i. Vi må satse mer på offentlige sykehus

og offentlig ansatte for at de skal kunne ha det lille ekstra når de faktisk er på jobb.

Vi skal gjennom et vanskelig budsjettarbeid, og da er det viktig med måtehold for å sikre helheten i norsk økonomi. Men det kan ikke være sånn at det er de ansatte som er rekruttert til å jobbe i Helse Nord og Helse Stavanger, i helsevesenet vårt, som skal betale den høyeste prisen. Det kan ikke være sånn at gaven fra oss i denne sal etter pandemien skal være at ansatte må jobbe enda mer for enda mindre penger og få færre timer sammen med familien. Vi må satse på vårt felles helsevesen, og hensynet til menneskene som skal behandle, må få større plass. Vi må også tørre å skrote helseforetaksmodellen, som i dag fører til at lederne får mer i lønn, mens de ansatte må jobbe og løpe flere timer.

**Irene Ojala (PF) [14:22:38]:** For ett år siden holdt jeg min første tale fra en politisk talerstol, det er den samme talerstolen som jeg snakker fra i dag. Da sa jeg bl.a.: «Vi i Pasientfokus har lånt velgere fra alle partiene, fra Rødt til Fremskrittspartiet.» Jeg sa også at alle kunne få sine velgere tilbake. Men dere har kort tid. Statsbudsjettet legges fram i morgen, og forhandlingene skal gå fram mot jul. Det vil vise om Pasientfokus' velgere vil tilbake til de tradisjonelle partiene, og det er jo et valg som dere må ta.

Jeg er direkte nominert av vanlige folk, vanlige velgere, folk som ønsker gode løsninger som kan gjøre at livet til det nordlige folk i hele Distrikts-Finnmark skal bli enklere å leve, løsninger med gode og framtidsrettede tjenester som vil gi klimagevinst, økonomisk utvikling og ikke minst bolyst og «enjoyment of life». Det er også viktig i en tid med krise og krig.

Jeg har altså lånt rød stol nr. 41 direkte fra folk i Finnmark. Jeg hadde aldri planlagt å bli stortingsrepresentant, men jeg ble det fordi folk ønsket det. Nå er det mange i Alta som ønsker at Pasientfokus skal stille liste ved kommune- og fylkestingsvalget til neste år. I en meningsmåling gjort av InFact for Kronstadposten for en liten måned siden, kom følgende fram: Pasientfokus ville ha fått 23,1 pst. av stemmene, og det uten at vi har sagt vi skal stille liste – og Fremskrittspartiet 22,2 pst., Arbeiderpartiet 14,2 pst., Høyre 8,5 pst., Nordkalottfolket 7,8 pst., Senterpartiet 7,2 pst., SV 7,0 pst., Rødt 5,7 pst., Kristelig Folkeparti 3,7 pst., Miljøpartiet De Grønne 2,4 pst. og Venstre 2,0 pst. Har dere lyst til at det skal stå 19 sanner som meg på Stortinget i 2025?

Etter at meningsmålingen ble kjent, har noen lokalpolitikere diskutert offentlig om et sterkt Pasientfokus vil bli vanskelig å kjempe mot i valgkampen til neste år. Det viktigste Pasientfokus gjør, er å fortsette nøyaktig som i dag. Vi kjemper for alle syke mennesker, uansett parti, etnisitet, religion eller kjønn – og uansett om det



er barn, unge eller eldre. Vi i Pasientfokus kjemper for folk, for det som gir folk livskraft. Vi vil ikke kjempe mot noen av de politiske partiene. Det er et valg dere må ta – hva dere nå gjør med statsbudsjettene for 2023.

Jeg lurer på: Hva er det nye Finnmark om ikke beredskap for framtiden skal ivaretas? Jeg håper at samtlige partier på Stortinget kan samles om svaret på mitt spørsmål, slik at vi finner gode løsninger for framtiden, og at Pasientfokus skal slippe å stille til kommune- og fylkestingsvalget i 2023. Jeg gjør det gjerne hvis jeg må, men det er deres valg.

**Presidenten [14:25:28]:** Presidenten minner representanten om at talen skal rettes gjennom presidenten, ikke i du- eller dere-form til representantene i salen.

Representanten Birgit Oline Kjerstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

**Birgit Oline Kjerstad (SV) [14:25:50]:** I kriser må det tenkjast nytt, og å overlate familiar med låge inntekter til børshaiane går ikkje bra. No trengst praktisk krisepolitikk, ikkje snever ideologisk, høg reinspirert marknadslogikk.

Det er ikkje tvil om at krigen og Putin har sendt gassprisane og dermed energiprisane til himmels i Europa. Det har forresten Noreg tent pinleg mykje på. Men tilbod og etterspørsel løyser ikkje problemet når energi tilsvarende ti gonger norsk kraftproduksjon blir borte over natta. Det har vi verken vassmagasin, fjell eller elvar til å kompensere for. Men det er ikkje Putin som har sett vassverdiane – prissystemet er politisk valt.

No snakkar EU om å dekople fornybar kraft frå gassprisen. Så kva ventar vi på då? No må vi ha ny krisepolitikk og setje folk, ikkje marknad og kapital, i sentrum.

**Kirsti Bergstø (SV) [14:27:26]:** Jeg vil takke for statsministerens innlegg ved starten av dagen, der han manet til å legge motsetninger til side og stå sammen om det viktigste når det gjelder: forsvar av landet, friheten og verdiene samfunnet er bygd på. Jeg vil si meg enig i statsministerens budskap om samhold og solidaritet i en krevende tid, men også peke på noen av de motsetningene som jeg tror også statsministeren vil være enig i ikke kan legges til side her i dag.

Når de økonomiske forskjellene øker og preger folks liv, og situasjonen for klima og natur blir stadig mer alvorlig, er det også tid for å erkjenne hvor vi kan samles, og hvor vi skiller lag. Debatten her har med all tydelighet vist det, for både i går og i dag har vi hørt innlegg fra høyresiden som trekker opp skarpe skiller i viktige veivalg for politikken når det gjelder arbeid og velferd – folks trygghet. Innlegg om å slanke offentlig sektor, som egentlig er en litt finere måte å si velferdskutt

på, står i sterk kontrast til å bygge sterkere fellesskap gjennom universell velferd som gratis SFO eller SVs mål om en tannhelsereform der det ikke skal koste mer å gå til tannlegen enn til legen.

Vi har hørt vendinger om et samfunn i revers. Men å reversere sosiale kutt som barnetillegg for uføre, feriepenger for arbeidsløse, det brutale karensåret i arbeidsavklaringspengene – ja, det er å ta samfunnet i en mer rettferdig retning igjen etter åtte mørkeblå år. Å løse opp tvangssammenslåtte fylker er å ta folk og demokrati på alvor.

Innlegg fra høyresiden om at man ikke må skille mellom hvem som utfører velferden, viser et annet veivalg. For det egentlige spørsmålet er om velferden vår skal drives av profittjag eller innrettes for å dekke menneskers behov for hjelp og trygghet. Vi velger det siste: offentlig velferd og ideelle – ikke kommersielle. Og innlegg som forsvarer midlertidighet og bemanningsbransjen, viser med all tydelighet skillet mellom oss som kjemper for et trygt og organisert arbeidsliv med mål om å endre maktforholdene i arbeidslivet til fordel for arbeidsfolk, og en høyreside som forsvarer løsarbeid og svekket vern.

Visst står vi sammen der vi kan, i solidaritet med Ukraina. Men det stopper på mange måter der. Det hører vi i diskusjonen om omfordeling, der høyresiden er glassklar på at de vil ha mer til dem som allerede har mest. I stedet må vi ha velferd og trygghet til flere. Skillet går mellom oss som er politisk røde, og de blå – vi som vil ha et samfunn for de mange, og de som forsvarer privilegiene til de få.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

**Tove Elise Madland (A) [14:30:46]:** Dette er starten på slutten for fastlegekrisa. Regjeringa held det dei lova i Hurdal. Dei gjev fastlegeordninga eit historisk løft, og dette er berre starten. Regjeringa prioriterer grunnmuren i den felles helsetenesta vår, som er fastlegen. Alle skal ha ein fastlege. Alle skal kjenne tryggleik. «Ein farfar i livet skulle alle ha», syng Odd Nordstoga. Fritt omsett: Ein fastlege i livet skal alle ha – ein fastlege å vende seg til med alt ein går rundt og lurer på.

Å ha ein fastlege er viktig. Det gjev tryggleik. Difor er det viktig for regjeringa å hindre at nokon fell utanfor, at nokon kan kjøpe seg raskare helsehjelp. I den felles helsevesenet vårt, i den felles helsetenesta vår, skal det ikkje vere klasseskilje.

Fastlegeordninga må òg vere berekraftig i framtida. Regjeringa vil gjere kvardagen til fastlegane betre og meir framtidsretta. Ein fastlege må ha moglegheit til å kunne kombinere familie og arbeid. Ein fastlege skal òg

ha ein trygg arbeidskvardag. Difor skal me sjå på alle ordningar knytte til fastlegeordninga.

At ein reduserer listelengda, gjer òg at pasientane får ei betre oppfølging utan at fastlegen tapar på det.

Ei god fastlegeordning er viktig for spesialisthelsetesta vår. Ei tett og god oppfølging frå fastlegen hindrar unødige innleggingar i sjukehus.

Fleire må òg ville bli fastlege. Me må ta grep som gjer at alle dei som dessverre står utanfor ordninga, både i Rogaland og i landet elles, får ein fastlege.

Å ha fastlege er god folkehelse. Det er å sikre at det ikkje blir sosiale helseforskjellar – og det er god sosialdemokratisk politikk.

**Solveig Vitanza (A) [14:33:13]:** Det har vært en fin debatt i forbindelse med trontalen. Det har vært naturlig at den alvorstunge tiden vi er inne i nå, har vært et sentralt og gjennomgående tema. Jeg vil allikevel ta opp et tema som har vært aktuelt lenge, og som takket være den sittende regjeringen nå blir tatt ordentlig tak i.

Tilgangen på tilstrekkelig og forutsigbar kraft har vært en av de viktigste forutsetningene for utviklingen av næringsliv og industri i Norge. I Halden, der jeg kommer fra, renner elven Tista med sine fossefall. Langs den ligger det eksisterende og tidligere treforedlingsindustri, tekstilindustri og jernverk på rekke og rad. Da industrien ble bygget ut på 1800-tallet, var det naturlig å legge det tett inntil kraftressursen, siden utbygging av kraftverk og annen infrastruktur ofte lå til næringslivet selv å påkoste. Slik er det heldigvis ikke lenger, for i dag har vi – samfunn, politikere og næringsliv – en kontrakt. Det er fellesskapets oppgave å sørge for grunnleggende infrastruktur, og næringslivet betaler tilbake til fellesskapet gjennom skatter og avgifter.

For mange bedrifter er situasjonen med høye strømpriser alvorlig, men for mange av dem er den strukturelle energimangelen et større problem. Allerede står 100 bedrifter i kø for å koble seg på strømmettet. Det får de ikke, for nettet er ikke bygget ut. De åtte årene med Høyre-styre var åtte år tapt for norsk næringsliv, for dette problemet har kommuner og næringsliv varslet om i en årrekke. Det var åtte år uten satsing på ny kraftutbygging, nye kraftlinjer, et forsterket kraftnett. Prisen for Høyres kontinuerlige handlingslammelse og kontraktsbrudd er det norske bedrifter som betaler i dag.

Heldigvis har vi nå en regjering som vil holde samfunnsløftet til bedriftene om at fellesskapet skal stille opp med tilstrekkelig og forutsigbar kraft. Det er et arbeid både olje- og energiministeren og næringsministeren er godt i gang med. Vi har store ambisjoner for ny norsk energiproduksjon. Der det under Høyre-regjeringen knapt ble satt i gang en eneste vindturbin til havs, skal Arbeiderpartiet og Senterpartiet bygge ut 30 000

MW med havvind innen 2040. Vi skal korte ned konsesjonstider for utbyggingen, og ikke minst skal Arbeiderparti-regjeringen forsterke kraftnettet, slik at de 100 bedriftene som nå står i kø, får muligheten til å skape nye arbeidsplasser.

Vi gir oss ikke der, for gjennom grønt industriløft lover regjeringen 100 tiltak for å få i gang den grønne industrialiseringen av Norge. Veikartet skal støtte næringene i å skape verdier og lønnsomme jobber i hele landet. Vi skal øke de grønne investeringene, øke eksporten fra fastlandet og kutte i klimagassutslippene. Endelig har Norge en aktiv næringspolitikk igjen. Det er et arbeid jeg ser fram til å jobbe videre med i årene som kommer.

**Presidenten [14:36:04]:** Representanten Andreas Sjalg Unneland har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

**Andreas Sjalg Unneland (SV) [14:36:13]:** Måten rusbrukere i Norge har blitt behandlet på i lang tid, er ikke annet enn skammelig. Rusbrukere har vært ofre for klassejustis. Når ungdom fra Oslo øst straffes tre ganger så mye for cannabisbruk som ungdom fra Oslo vest, selv om ungdom fra Oslo vest oppgir dobbelt så mye cannabisbruk, ser vi klassejustis. I år etter år har rusbrukere fått brutt sine grunnleggende rettigheter. Riksadvokaten har slått fast at det er begått systematiske feil og har vært mangler i politiets håndtering av rusbrukere. Hadde dette vært en annen gruppe i samfunnet, hadde varsellampene blinket for lenge siden. Da ser vi klassejussen. I tillegg har vi hatt et sammensurium av rolleblanding mellom interesseorganisasjonen NNPF, Norsk narkotikapolitiforening, og norsk politi. Dette er heldigvis noe som granskes nå.

Rusbrukere fortjener mange beklagelser og ikke minst at vi får på plass en rusreform. Det må bli slutt på de ideologiske skylappene. Vi må gi hjelp, ikke straff. Da føles det i det minste godt å stå på riktig side av historien, for dette er en kamp vi kommer til å vinne.

**Lise Selnes (A) [14:37:28]:** Alle, uansett om vi bor i by eller bygd, om vi er i arbeid eller er uføre, om vi er studenter eller skoleelever – ja, til og med ungene som går i barnehagene våre – føler på en uro. Det er krig i nærområdet, mindre økonomisk handlingsrom i familiene, i kommunene og i næringslivet, og det er en utrygghet for klimautfordringer, der oversvømmelser, vind og varme er med på å endre folks liv. Fundamentet vårt vakler, tryggheten trues, og vår drøm om ytterligere velstandsvekst føles for første gang i min levetid noe urealistisk. Med et dystert bakteppe er det krevende prioriteringer som må gjøres. Tryggheten må sikres. Det krever en rettferdig fordeling.

Som utdanningspolitiker er jeg opptatt av hvordan skolepolitikken, forskningspolitikken og ikke minst studentpolitikken bygges opp i den krevende tiden vi er i. I en tid med prisvekst er det selvsagt også ekstra krevende å være student. Stipend og lån strekker ikke alltid til med den prisveksten vi har nå. Mange studenter gjør tøffe valg for å få endene til å møtes ved å arbeide ekstra og kutte forbruk, mens noen får hjelp hjemmefra.

Lånekassens innretning har alltid vært viktig for Arbeiderpartiet, helt prinsipielt. Det er viktig at alle skal ha muligheten til å søke seg til høyere utdanning, og ikke med bakgrunn i størrelsen på lommeboka til foreldrene. Selv om vi har en av verdens beste studiefinansieringer her i Norge, er det nå utfordrende for mange, og vi må anerkjenne det utfordringsbildet som er for studentene. Noe av det viktigste vi kan gjøre, er å legge til rette for bygging av flere studentboliger. Det skal ikke være slik at det er foreldrenes økonomi som skal bestemme om man kan ta høyere utdanning. I løpet av perioden tror jeg og håper jeg sterkt at vi skal bygge minst 3 000 nye studentboliger.

Studenters bekymring rundt egen økonomi er også med på å påvirke psykisk helse. Årets SHOT-undersøkelse viser bekymringsfulle tall: Én av fem studenter svarer at de har selvmordstanker. Det ligger et alvor i disse svarene – et alvor i en krevende tid, der studentvelferden må løftes opp.

**Åsmund Aukrust (A) [14:40:42]:** I en vanlig trontaledebatt brukes det veldig mange superlativer om hvor fantastisk flott egen politikk er. I denne debatten tror jeg de mest brukte ordene har vært «uro», «alvor» og «krig».

Oppi alt er det noe fint i det, å se hva slags alvor som har nådd inn i denne salen, og hvordan det er en unison støtte til Ukrainas frihetskamp. For det går en rød tråd fra barn som selger lekene sine til inntekt for Ukraina, til den fantastiske innsatsen som norske kommuner gjør for å ta imot ukrainske flyktninger, og til den store støtten det er for å gi våpen til Ukraina. Med noen få unntak, enkeltunntak, er det en unison støtte til det – med unntak av partiet Rødt.

Jeg mener krigen i Ukraina viser Rødts sanne ansikt, for ved hver eneste korsvei gjennom hele dette året har Rødt strøket. De har snakket om USAs aggresjon som står i veien for vårt gode naboskap med Russland, de har ønsket å melde Norge ut av NATO, de har ønsket å nekte Sverige og Finland medlemskap i NATO, og de har hatt problemer med å ta avstand fra konspirasjonsteorier i eget parti. Jeg mener allikevel det mest alvorlige er at de ikke vil støtte ukrainerne med våpen. Hadde ikke ukrainerne fått vestlige våpen, hadde de ikke klart å slå tilbake. Når Bjørnar Moxnes blir utfordret på dette, svarer

han at de vil sende utstyr og hjelmer. Vel, utstyr og hjelmer vinner ingen krig. Hadde alle land tenkt som Rødt, hadde Putin vunnet fram i Ukraina. Heldigvis mener flertallet i denne sal langt fra det. Vi må fortsette å støtte ukrainernes kamp. Vi må aldri la krig bli en del av vår normalitet.

Fordi det er en alvorlig situasjon, tror jeg vi alle sammen skjønner at budsjettet kommer til å bli stramt, både fra posisjon og fra opposisjon. Jeg mener at denne debatten derfor blir veldig avslørende når det gjelder hva partiene faktisk prioriterer. Arbeiderpartiet sier at rettferdig fordeling er det viktigste. De med minst trenger fellesskapet mest. Jeg mener at det ble veldig avslørende da Sylvi Listhaug i sitt angrep på statsministeren spurte: Hvor blir det av skatteuttene til landets millionærer? Hun ville til og med ha det til at landets statsminister burde si unnskyld til dem som har over 1 mill. kr i inntekt. Det er nesten så en ikke tror det en hører. Med den alvorlige situasjonen vi er i, med alle de menneskene som sliter med å få hverdagen til å gå opp, er det altså landets millionærer Fremskrittspartiet ønsker å prioritere.

Heldigvis velger denne regjeringen annerledes. Etter åtte år med skatteutt til landets aller rikeste sier vi at nå er det vanlige folks tur. Det vil man også merke i budsjettet som kommer i morgen, hvor vi prioriterer fellesskap og rettferdighet.

**Kamzy Gunaratnam (A) [14:43:50]:** Beredskap er det blitt snakket mye om under denne debatten. For Arbeiderpartiet er den demokratiske beredskapen vel så viktig som den sivile beredskapen. Trygghet i vårt langstrakte land handler vel så mye om tryggheten vi føler, og den fysiske tryggheten vi må tilrettelegge for vanlige folk. Trygghet er å investere i vår felles skole, felles helsetjeneste, andre fellesskapsarenaer, flere veier inn i jobb og ikke minst trygghet på jobb.

Trygghet er også å styrke lokalt politi, som er der forebyggende, lenge før kriminaliteten skjer. Trygghet er også at vi for første gang har satt ned en ekstremismekommisjon, som skal få mer kunnskap om radikalisering og ekstremisme. Trygghet er at vi for første gang på 20 år har satt ned en totalberedskapskommisjon, som skal gjennomgå hele vår beredskap. Trygghet er også at vi gjennomgår hele brann- og redningstjenesten, som er en viktig del av den lokale beredskapen i Norge. Trygghet er at vi har økt opptaket til Politihøgskolen med hele 25 pst. Trygghet finnes i å ha et mangfoldig og representativt politi, fra hele landet og for hele landet. Trygghet er å gjøre rettshjelpen mer tilgjengelig for flere. Trygghet er at vi faktisk bevilger penger til det. Trygghet er at politiet har fått et historisk utstyrsloft, med nesten 400 nye kjøretøy, droner i hvert politidistrikt og utskifting av

verneutstyr. Trygghet er at kriminalomsorgen har fått mer penger til førstelinja for første gang på åtte år, og tryggere blir vi som samfunn når rehabiliteringen av de innsatte faktisk får skje.

Trygghet skapes gjennom den demokratiske beredskapen, at vi får folk i jobb, at folk er trygge på jobb, at de med sterkest rygg bærer mest, og at barna våre går i den samme fellesskolen. Trygghet skapes gjennom den sivile og militære beredskapen, at vi både gjennomgår og styrker den i vårt langstrakte land.

Det er en alvorlig tid vi lever i. Det er igjen krig i Europa. Vi må skape politikk som skaper trygghet, og vi må bruke ord som føles trygge.

**Mudassar Kapur (H) [14:46:21]:** Jeg er enig med alle dem som før meg, både i går og i dag, har pekt på alvor i den situasjonen vi er i. Det er likevel slik at en trontaledebatt også må kunne handle om de nære tingene, det som skjer i våre lokalsamfunn, og jeg vil i den forbindelse tillate meg å snakke litt om boligsituasjonen i Norge.

Vi har en sterk tradisjon for å eie egen bolig, og i den siste tiden har vi sett at det blir stadig vanskeligere for unge å komme inn i boligmarkedet, særlig i pressområdene. Derfor er det behov for nye ideer for å få byggetakten opp og en mer sosial boligpolitikk. Jeg er uenig med venstresiden, som tror at flere kommer inn i boligmarkedet gjennom økte skatter på bolig eller statlig detaljstyring av boligbyggingen. Selv om prisene skulle gå noe ned, eller stabilisere seg, som enkelte analytikere peker på, er det ingen tvil om at prisnivået i seg selv er så høyt at boligdrømmen fortsatt vil være fjern for mange.

Boligmangel bidrar til sosiale forskjeller. Forskjellene går mellom dem som er i boligmarkedet, og dem som står helt eller delvis utenfor. Skal vi løse boligmangelen, må byggetakten opp, og vi må forenkle regelverk og effektivisere byggeprosesser. Samtidig må vi også sørge for en mer sosial boligpolitikk. Det betyr å satse videre på leie-til-eie-ordninger, og at det hele tiden vurderes flere tiltak for å hjelpe lavinntektsgrupper inn i boligmarkedet.

Vi må også sørge for at bankene fortsatt skal kunne vise fleksibilitet i forbindelse med behandling av lånesøknader, men det må selvsagt ikke gå på bekostning av hensikten bak utlånsforskriften, om å unngå prispress, eller at folk kommer i gjelds- og betalingsproblemer. Det er særlig viktig i en tid da vi vet at bo- og levekostnadene til husholdningene kommer til å øke.

Som på flere andre områder er dessverre Arbeiderpartiet også bakpå i boligpolitikken, både nasjonalt og lokalt. Nylig kom regjeringens utstillingsvindu, Oslo, på jumboplass i en undersøkelse utført av Samfunnsøkonomisk analyse om byggetakten i store kommuner, og

på nasjonalt nivå, vel, der gjelder fortsatt den kjente melodien vente-og-se.

Regjeringen har varslet at de skal legge fram en strategi for boligpolitikk og boligbygging i 2024. 2024 er mot slutten av denne stortingsperioden. Det er en altfor passiv og tilbaketrukket holdning i en sak som angår veldig mange av dem som allerede befinner seg på et svakt punkt i livet, som ikke har egen bolig. Derfor tar Høyre gjerne jobben med å hjelpe regjeringen med å få litt fart på dette arbeidet, og vi ser fram til arbeidet i Stortinget i kommende sesjon.

**Rigmor Aasrud (A) [14:49:35]:** Denne debatten begynner vel å nærme seg slutten, og jeg skal bare gi noen kommentarer til noen av forslagene som er fremmet.

I forrige periode var Arbeiderpartiet med på mange gode anmodningsforslag som ble lagt fram i denne salen. Nå er vi faktisk så heldige at vi er i regjering, og da trenger vi ikke å legge fram den type forslag. Da har vi en regjering som følger opp det vi foreslo i forrige periode, og derfor føler vi heller ikke at det er naturlig å stemme for de forslagene vår regjering nå er i ferd med å jobbe fram.

Jeg har allikevel to korte merknader til noen av de forslagene som har vært debattert her i dag. Det er sånn at vi har tatt grep når det gjelder jernbane og anbud. Vi har dratt inn anbud, vi gjør mer i egenregi, og det kommer til å komme mer i egenregi. Derfor er vi veldig glade for at vi klarer å få til en helt annen politikk på jernbansesektoren enn den oppsplittingen og anbudsutsettingen som den forrige regjeringen sto for.

Så er vi også i den situasjonen at vi har satt arbeidstakere i fokus. Det betyr at vi har lagt fram lovforslag om kollektiv søksmålsrett, og vi har lagt fram lovforslag om redusert bruk av innleie og midlertidighet. Det gjør at det ikke er nødvendig med flere utredninger på det området, for nå har vi en regjering som handler på det som er viktig. Derfor synes jeg det er riktig å kommentere akkurat de to tingene, for dette er viktige saker for Arbeiderpartiet.

Når vi kommer til votering etterpå, kommer vi til å stemme for forslag nr. 2, som dreier seg om at fastleger kan avlastes av ikke-klinisk personell, og vi er veldig glad for at forslag nr. 16 er omgjort til et oversendelsesforslag. Det er viktig for at vi skal ha et Nav-kontor som møter de behovene som brukerne har.

**Statsminister Jonas Gahr Støre [14:51:44]:** Jeg skal være veldig kort. Jeg vil bare avklare et spørsmål som har kommet opp i debatten når det gjelder ukrainske soldater.

Norge har fra starten av gitt et tilbud gjennom EU-ordningen, den såkalte Medevac-ordningen, at vi tar imot og transporterer soldater og sivile, folk som er såret

og trenger helsehjelp. Det har brakt Norge til toppen i Europa, egentlig, i slike transportere. Det handler bl.a. om et høyt antall transportere til land nær Ukraina, fordi mange pasienter ønsker å bli behandlet nært. Så vi melder inn en kapasitet, og vi har større kapasitet enn dem vi har mottatt, men vi har også mottatt mange til Norge. Prinsippet er at kommer de til Norge, får de gratis sykehusbehandling, slik som det er for mennesker i en slik situasjon. Det tilbudet har vi gjort klart. Det har vært noen spørsmål fra ukrainsk side om det er slik at det er gratis behandling på sykehus. Det er det, og dermed er det slik at det nå også kommer soldater via Medevac-ordningen. Vi forventer flere framover, både sivile og soldater.

Så går ikke vi, av personvern hensyn og sikkerhets hensyn, ut og sier hvor mange av hvem og når. Det tror jeg man forstår. Men det er altså det tilbudet, slik at vi i dag kan være med på å ta vår del av det ansvaret.

**Per Martin Sandtrøen (Sp) [14:53:20]:** Vi er inne i en urolig tid. Krigen i Ukraina er en stor tragedie og den får omfattende konsekvenser – først og fremst for alle som direkte rammes av krigen, men også for resten av verden.

Vi kan aldri ta vårt eget lands sikkerhet og frihet for gitt, heller ikke nå. Senterpartiet har i mange år kjempet for å styrke vår nasjonale beredskap og kontroll. Det er regjeringen godt i gang med å følge opp. Det er flere områder der vi trenger sterkere beredskap og kontroll. Det gjelder matsikkerhet, det gjelder energi, det gjelder Forsvaret, og det gjelder eierskapet til viktige norske bedrifter og naturressurser.

Verden kan i løpet av det kommende året stå overfor en internasjonal matvarekrise. Det er ikke ett sekund for tidlig at vi styrker matsikkerheten i Norge. Regjeringen vil sikre beredskapslagring for korn. I vår sørget regjeringen for det største jordbruksoppgjøret noen gang. Det var høyst nødvendig. Uten et godt jordbruksoppgjør ville vi sett nedlagte gårdsbruk over store deler av landet. Det ville gjort alle i Norge mindre trygge, og det ville vært en tragedie for mange lokalsamfunn rundt omkring i landet.

På energifeltet vil regjeringen også styrke beredskapen. Vi vil regulere eksporten av strøm når det er nødvendig for å sikre vår egen forsyningssikkerhet. Det er avgjørende viktig – tenk bare på hva som ville vært konsekvensen om vi ikke hadde hatt nok vann i vannmagasinene i løpet av vinteren.

Senterpartiet har over mange år kjempet for å styrke det norske forsvaret. Vi var første parti i Norge som på vårt landsmøte vedtok at vi skulle jobbe for å nå NATOs 2-prosentmål. Senest i vår ga vi et økonomisk løft til Forsvaret sånn at Marinen kunne seile mer, flyene våre kun-

ne fly mer, og ikke minst at de kunne øve mer med Hæren og Heimevernet. Det gjør vi selvsagt for å styrke vår nasjonale beredskap og kontroll, ikke minst i nordområdene.

At Norge har sikret nasjonalt eierskap over våre felles naturressurser og viktige norske bedrifter, har vært en historisk suksess. Denne suksessen skal vi ta vare på. Derfor slo vi allerede i regjeringsplattformen fast at vi aktivt vil bruke statens eierskap for å sikre nasjonal kontroll, spesielt når det gjelder energi og naturressurser, viktig infrastruktur og strategisk viktige deler av norsk næringsliv.

Regjeringen slo fast under trontalen på mandag at vi kan komme oss gjennom disse utfordringene om vi står sammen. Det vil regjeringen bidra til.

**Presidenten [14:56:16]:** Representanten Irene Ojala har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

**Irene Ojala (PF) [14:56:27]:** Jeg har en kort merknad om NH90. Knappe fire måneder etter at Russland gikk til krig mot Ukraina – altså 10. juni – sa Forsvarsdepartementet opp avtalen om NH90. Målet er å levere helikoptrene tilbake, og det har jeg forståelse for. Problemet er at 60 flyteknikere i Bardufoss har hatt lite å gjøre i sommer. Noen har sagt opp jobben der, og andre er på vei til andre helikopterbaser. På den måten smuldrer miljøet i Bardufoss bort. Med det – i en tid med krig – vil jeg si at Pasientfokus støtter Fremskrittspartiets forslag nr. 5 og forslag nr. 37.

**Ola Elvestuen (V) [14:57:15]:** Det er krig i Europa. Jeg er glad for at statsministeren i sitt innlegg var så tydelig på måten vi må støtte Ukraina på, både med våpen og militært utstyr og ved å forsterke sanksjonene, både ved forbudet mot fiskefartøy, og ved at man støtter dem som vil gå lenger enn sanksjonene.

Men vi står også i en klimakrise. Testen for regjeringen blir på mange måter i morgen, når statsbudsjettet legges fram, om det er vilje til å gjøre det som er nødvendig for å få ned utslippene raskt nok. Det gjelder det som er tatt opp også i denne diskusjonen, hvor man har vist til de initiativ man har innenfor industrien. Vi venter på å se det konkrete. Men like mye er det det som er utenfor, dvs. det som er i såkalt ikke-kvotepliktig sektor.

Nå har vi en klimaavtale med EU, og det er bra. Jeg er glad for at vi fikk den på plass under forrige regjering. Jeg tror ikke dagens regjering hadde vært villig til å inngå den. Jeg tror slett ikke den hadde gått igjennom på Stortinget. Der stilles det helt konkrete mål – som er bestemt via ESA – for hvor mye vi må kutte hvert år. Vi må redusere med ca. 800 000 tonn hvert år innenfor transport, landbruk, bygg og noe industri. I tillegg er det arealbru-

ken. Vi har store utslipp i forbindelse med endring av arealbruk i Norge, ca. 1,8 millioner tonn hvert år – altså mer enn Oslos samlede utslipp. Det skal også til null fram mot 2030. Vi har gjennom avtalen tilsluttet oss EUs mål om å bli arealnøytral innen 2030. Det vil si at vi for 2021 henger litt etter. Da må vi redusere med nesten 2 millioner tonn i 2023.

Da må regjeringen være villig til å gjennomføre de tiltakene som forrige regjering la fram i forbindelse med klimaplanen. CO<sub>2</sub>-avgiften må økes, Enova-støtten må økes og være effektiv. Det må stilles krav om nullutslipp. Vi må nå målet om bare salg av nullutslippskjøretøy – altså nullutslippsbiler – i 2025, og vi må nå de andre målene som ligger i Nasjonal transportplan innenfor tungtransport og varebiler. Vi er også nødt til å ha større innblanding av biodrivstoff. Det har kommet noen signaler, men dette må komme i gang nå for at vi skal nå målet. Vi er også nødt til å føre en politikk inn mot landbruket, slik at klimaavtalen med landbruket også gjennomføres.

Til slutt skal jeg komme med en stemmeforklaring: Vi har merket oss at Fremskrittspartiet har foreslått at man i påvente av mottak av nye maritime helikoptre vil leie inn nødvendig og kritisk helikopterkapasitet. Dette er et initiativ vi er positive til, men vi ønsker en noe grundigere prosess før vi kan støtte det konkrete forslaget.

**Carl I. Hagen (FrP) [15:00:51]:** Statsminister Jonas Gahr Støre advarte i sitt innlegg i dag morges mot økt bruk av oljepenger fordi han mente det kunne skape press i økonomien, og at det derved også kanskje kunne presse renten oppover. Men det kommer jo helt an på hva økt oljepengebruk går til. Hvis det blir brukt til å redusere – eller helst fjerne – avgiftene og momsen på drivstoff, vil man jo kun senke prisstigningen og inflasjonen og gjenopprette det som var forutsetningen for drivstoffpriser i nasjonalbudsjettet, som regjeringen fremmet forslag om i fjor høst. Man ville bare gjenopprette noe, og det skaper ikke press i økonomien.

Det samme gjelder strømstøtte, som burde vært gitt til alle næringsdrivende og alle norske strømkunder. En makspris med økt strømstøtte på 50 øre ville også senket inflasjonen, som statsministeren mente ville gå opp hvis man brukte mer oljepenger, og hvis man kjøper utstyr til politiet i utlandet, skaper ikke det noe press i norsk økonomi.

Så denne teorien om at økt bruk av oljepenger til fordel for det norske folk og det norske samfunn automatisk ville bety et økt press på nasjonaløkonomien og på rentene, er feil. Jeg er enig i at hvis man bruker oljepenger på et sted hvor det er mangel på arbeidskraft og full utnyttelse, kan det ha den virkningen, men det er

mange ting vi kan bruke noe mer på, til gode for det norske folk.

Det er heller ingen grunn til det nå, når vi har en kostnadsinflasjon. De fleste priser settes av småbedrifter og mellomstore bedrifter, og de har økt sine priser fordi kostnadene har gått opp – delvis importerte kostnader i form av drivstoff og strøm, som er de to store, og enkelte andre. En økt rente vil i realiteten kun bety en enda større økning i kostnadene for norsk næringsliv. Nå er det mange små og mellomstore bedrifter som er engstelige. Jeg fikk senest i dag meldinger fra mange bedrifter i Innlandet, som sier at de økte kostnadene er det som dreper dem.

Derfor er det uklokt av Norges Bank å øke rentene. Det de i så tilfelle gjør, er å si rett ut at nå må vi få arbeidsledigheten så mye opp at vi får inflasjonen ned, fordi bedriftene da – istedenfor å selge varer og tjenester – vil permittere eller si opp sine ansatte. Så den analysen statsministeren presenterte, mener jeg er fullstendig feil.

**Une Bastholm (MDG) [15:04:11]:** Energikrigen som Putin driver nå, forsterkes av en menneskeskapt klima- og naturkrise. Etter mange tiår med økt velstand i vår del av verden står vi nå overfor mangel på energi, mat og flere essensielle råvarer og mineraler. FNs klimapanel er overtydelig på hvordan ødeleggelse av vill natur, rasering av skog og myr og et fattigere hav forsterker klimakrisen. Så når Norge nå mangler 34 TWh til det grønne skiftet, må vi altså bygge ut ny fornybar energi uten å bygge ned mer natur. I motsetning til tidligere må nå naturen legge premissene for havvindutbyggingen, oppgradering av vannkraftverk og ny vindkraft på land – på en helt annen måte enn det vi har gjort før.

I tillegg må vi spare masse energi, raskt, uten at det gjør det vanskeligere for dem som allerede har minst. Det er grunnen til Miljøpartiet De Grønnes forslag om en annerledes strømstøtte, en strømbonus, som er mer sosialt utjevne og bidrar til at man unngår luksusforbruk av strøm, og som har støtte i mange fagmiljøer.

Menneskeheten har hittil bygd sin utvikling og velferd på måter som ikke respekterer naturens tålegrenser. Direkte klimaødeleggelser som flom, tørke og ras er bare noen av konsekvensene. At fisken og flåttene reiser nordover, at reinen sulter på Finnmarksvidda, og at pollinerende insekter, fugl og villfisk minker, er andre konsekvenser.

Vi kan ikke fortsette sånn. Oppsummert er det tre ting vi bare er nødt til å endre: Vi må slutte å forbrenne fossil energi, vi må slutte å bygge ned mer natur, og vi må slutte å kaste eller brenne ressurser som vi kunne ha gjenvunnet.

I trontalen sa kongen at valgene vi tar nå, i en tid med store omveltninger, kan bestemme hvordan landet

vårt vil se ut ikke bare i år og til neste år, men i tiår framover. Men vi har altså en regjering som tyner rovdyrbestandene til randen av utryddelse, som lar den rike oppdrettsnæringen utrydde villfiskbestandene, og som planlegger nye motorveier gjennom naturreservater både i Lillehammer og langs Tyrifjorden for å spare noen minutter kjøretid. De tillater store nye hyttefelt i naturen, hogst av sjelden bøkeskog i Halden og flatehogst og skogsbilvei i Østmarka. Og ikke minst: De er i ferd med å tillate nye oljefelt i sårbare områder lenger nord enn noensinne, til og med når staten mest sannsynlig vil tape penger på det.

Alt dette kommer ikke av mangel på kunnskap, det kommer av feil bruk av den enorme makten vi har når vi mennesker går sammen i et fellesskap – en makt som regjeringen har et ansvar for å forvalte. Det må snu.

**Cecilie Myrseth (A) [15:07:21]:** Høyre var i går i ganske dårlig humør fordi vi har kalt en spade for en spade: Fritt behandlingsvalg er privatisering.

Helse-Norge har mange uløste oppgaver: fastlegekrise, kapasitetsutfordringer i sykehusene og økende behov for et bedre psykisk helsetilbud. Den forrige regjeringens favorittløsning var privatisering, men det har ikke løst et eneste av disse problemene, snarere tvert imot.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet stopper nå Høyres privatiseringsiver av helsevesenet, og regjeringen har startet et arbeid for å sikre at fellesskapets midler brukes best mulig for befolkningen. Og om det er overraskende for representanten Trøen at regjeringen vil forsikre seg om at de 65 mrd. kr som årlig utbetales til private velferdsaktører, brukes riktig – ja, da lever Arbeiderpartiet veldig godt med det.

Budsjettene i årene som kommer, vil bli trangere. Da må vi prioritere strammere, vi må prioritere riktig. Det er noe store næringsaktører bør kunne kjenne seg godt igjen i. Og det er ikke alt som skal være butikk. Vi har ingen allergi mot private, men private kan ikke drive på bekostning av vår felles helsetjeneste.

Høyres løsning for helsevesenet var å innføre en fri etableringsrett for private aktører som det offentlige skulle betale for. Sykehusene i Telemark og på Sørlandet måtte begge kutte 60 og 70 mill. kr i sitt helsetilbud på grunn av Høyres prioriteringer. Samtidig står behandlingstilbud i det offentlige ubrukt. Dette svekker vår felles helsetjeneste. Å stoppe det er ikke «radikalt» eller «sjokkerende grep», det er ansvarlig sosialdemokratisk politikk. Vi skal fremdeles bruke private aktører, men der det er behov for det, der de er et supplement til det offentlige, ikke på bekostning av de offentlige sykehusene.

En helsekrone mer til private er en mindre til det offentlige. En sykepleier mer til det private, er en sykeplei-

er mindre i det offentlige. Helsepenger og helsepersonell er en knapphetsressurs som vi skal bruke klokt, sånn at det kommer alle landets innbyggere til gode. Det er det offentlige helsevesenet som sørger for oppgaver som rekruttering, forskning, utdanning og at alle får et likt tilbud uavhengig av hvor man bor. Dette skal det ikke være konkurranse om. Det er grunnmuren i helse-tjenesten vår. Men vi prioriterer annerledes. Vi vet hvor vi skal hente pengene fra, hvem vi skjærer, og hvem vi mener er sterke nok til å bære mer. Det er riktig, det er ikke sjokkerende.

**Mahmoud Farahmand (H) [15:10:31]:** Det blir nok en del prat om skatter og avgifter i de kommende dagene, så jeg tenkte jeg skulle fokusere på noe annet.

Så å si samtlige innlegg i løpet av denne debatten har omhandlet Russlands invasjon av Ukraina, og det med rette. Russlands hensynsløse invasjon har aller størst påvirkning på livet til ukrainerne, men den har også en enorm påvirkning på stabiliteten i Europa og verden. Den påvirker energiprisene og råvareprisene og en regelbasert verdensorden. Den har påført mennesker – individer – bedrifter og land en svært krevende økonomisk situasjon. Ukrainerne kjemper heltemodig for sin selvstendighet, retten til selvbestemmelse og friheten til selv å velge sin egen framtid.

Det foregår en lignende kamp et annet sted i verden. Også i Iran, som er en av Russlands nærmeste allierte, og som leverer våpen til Russlands krig i Ukraina, foregår det en kamp for frihet. Disse demonstrasjonene som nå pågår, er utløst av et meningsløst drap på et uskyldig menneske gjennomført av det iranske moralpolitiet. Hennes eneste feilhandling var å ikke dekke seg til i henhold til det iranske hijab-påbudet, og hun har nå blitt et symbol for frihetskampen som pågår i landet. Det pågår demonstrasjoner i så å si samtlige iranske provinser, i samtlige store og mellomstore byer, selv i utkantstrøkene.

Irans islamistiske regime har ikke lagt lokk på sin motreaksjon i møte med demonstrantene, og alle midler tas i bruk, fra batong og tåregass til kuler og krutt. Iranske sikkerhetsstyrker, med Basij-militsen i spissen, har omgjort iranske universiteter og gater til en slagmark der studenter og demonstranter anses for å være fienden. Hittil har mer enn 100 menneskeliv gått tapt, tusener er skadet og flere tusener er arrestert. For dem som måtte være i tvil, er ikke iranske fengsler et sted man ønsker å være, i alle fall ikke som politisk fange.

Iranernes kamp for frihet er sammenlignbar med kampene som foregår i Ukraina. Målene er de samme. Begge folk kjemper for friheten, for retten til å velge og forme eget liv og egen framtid. Begge folk møter på en overmakt som er villig til å bruke alle midler.

Selv om dialog om menneskerettigheter og kvinners rettigheter er et viktig verktøy, holder det dessverre ikke. Det vi vet, er at islamistene som i dag styrer Iran, har brukt en betydelig andel av landets midler til å berike seg selv, sine familier og sine støttespillere. De har ervervet eiendommer og eiendeler i samtlige vestlige land. Deres barn og støttespillere, familiemedlemmer o.l. reiser flittig til Vesten.

Skal vi virkelig hjelpe til med å få en endring i Iran, må vi påføre regimet reelle konsekvenser. Skal vi virkelig vise støtte til de iranske demonstrantene, må vi gjøre mer enn å føre dialog med Iran om menneskerettigheter. Vi må følge pengene. Irans ledelse og sikkerhetsstyrker må påføres strenge, men mer målrettede sanksjoner, slik vi har gjort overfor de russiske oligarkene. En rekke vestlige land er allerede i gang med å utrede handlingsrommet. Jeg håper at også Norge kan følge etter.

**Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:13:44]:** Nokre kommentarer til debatten: Det har vore ein springande debatt i år, men om det er éin ting som kjenneteiknar han, er det at høgresida kjempar ein ganske intens omvendt klassekamp i denne salen. Framstegspartiet er heilt utilslørt: Det dei meiner skal skjermast mest i ei krisetid for folk flest, er dei aller rikaste i landet. Eg trur eg aldri før har sett eit så sterkt engasjement frå det partiet i ei enkeltsak – om grunnrenteskatt på superprofitt i oppdrettsnæringa. Ein skatt som er eit insentiv til investeringar i kystsamfunn, og som vil styrkje økonomien i kystsamfunna, vel altså det partiet å gå til kamp mot.

Vi får ulike signal frå Høgre. Representanten Trellevik hadde eit innlegg som var ganske knallhardt imot grunnrenteskatt, mens det har vore litt meir uklart kva Høgre, frå leiinga si side, sjølv ønskjer. Men skattlegginge skal ein absolutt ikkje gjere i krisetider. Ein skal ikkje omfordele når vanlege folk merker prisvekst eller renteaukar. Vi er no i ei tid med høgkonjunktur og mange i arbeid, men vi veit at i horisonten ventar lågkonjunktur og kanskje arbeidsløyse. I ein sånn situasjon skal ein ikkje skjerme dei som har mindre, eller vanlege folk, ein skal skjerme dei som har aller mest. Denne kampen som høgresida fører midt i ei krisetid, uroar meg, og eg er òg overraska over mangelen på bakkekontakt og forståing for den situasjonen folk er i.

Det finst nokre lyspunkt også på høgresida. Vi har ei lysande sol i form av representanten Bengt Rune Strifeldt frå Framstegspartiet, som har levert inn tre framifrå forslag, forslaga nr. 34, 35 og 36, som alle omhandlar viktige grep i fiskeripolitikken. Her er vi også i en situasjon der fiskeripolitikken dei seinare tiåra har sørgt for ein konsentrasjon av makt og rikdom i fiskerisamfunna, der kystsamfunn har tapt. Dette er små grep for å avhjelpe

den situasjonen vi er i. SV har også eit forslag om fiskeri, som handlar om at dei største båtane ikkje skal kunne kome inn i fjæresteinane og fiske, og dermed tømme fjordane for fisk. Det håpar eg det også kan vere tilslutning til, tilsvarende som frå Framstegspartiet og andre parti, som ser betydninga av å bevare den stolte kystkulturen vår.

**Linda Hofstad Helleland (H) [15:16:58]:** Jeg må nesten svare ut litt av representanten Knag Fylkesnes' observasjoner av debatten, om høyresidens syn på hvordan vi skal bruke skatter. Den grunnrentebeskatningen som nå er foreslått innført, såpass kort tid etter at Stortinget vedtok produksjonsavgiften, skaper stor usikkerhet og uforutsigbarhet. I Høyre har vi sagt at vi nå går i dialog med næringen for å se på hvordan havbruksnæringen kan bidra mer, men uten at det skal ramme arbeidsplasser rundt i Distrikts-Norge. Vi ønsker å se på alternativer og en innretning som gjør at vi kan bevare arbeidsplasser langs kysten vår.

Vi er ikke så opptatt av de rike. Vi er opptatt av dem som jobber for de rike, og det er de små og mellomstore bedriftene våre langs kysten ute i Distrikts-Norge, som er avhengig av de investeringene som gjøres fra havbrukets side. Det er rørleggerbedrifter, det er elektrikerbedrifter, det er betongarbeidere som er helt avhengig av de oppdragene som kommer fra havbruket, og når vi nå hører om permitteringsvarsel som er sendt ut på grunn av forslaget som regjeringen har lagt fram, og på grunn av investeringer som er lagt på is, kan ikke Høyre sitte og se på at denne ordningen blir innført uten at vi er i dialog med dem det gjelder.

Når vi nå, i tillegg, time for time får opplysninger om at det finansministeren uttalte på pressekonferansen om de bedriftene som skulle skjermes, at dette bare skulle treffe selskaper som produserer 5 000 tonn i året eller mer, ikke er gjeldende, og at også de små og mellomstore selskapene rammes av dette – ja, da gir det grunn til bekymring. Når man gjør så omfattende endringer i det norske skattesystemet, kan det ikke være hastverksarbeid. Da må vi i Stortinget kunne forvente at det er grundig utredet, og at man har tatt høyde for konsekvensene. Jeg vet ikke om det er gitt noen feil opplysninger på pressekonferansen, eller om hastverksarbeidet har gjort at man ikke har sett konsekvensene av dette forslaget, men det gir altså veldig stor grunn til bekymring når vi hører at opplysningene som nå er gitt om grunnrentebeskatningen, ikke sammenfaller med det næringen selv sier. Jeg håper (presidenten klubber) at regjeringen raskest mulig (presidenten klubber igjen) vil korrigere og opplyse Stortinget korrekt.

**Presidenten [15:20:04]:** Tida er ute.



**Ove Trellevik (H) [15:20:14]:** Eg vil adressera representanten Fylkesnes, som nettopp var oppe og sa at eg hadde talt veldig imot spesielt grunnrenteskatt i havbruk. Det eg sa i mitt innlegg, var at eg var imot at ein skulle skattleggja både kraftbransjen og havbruksbransjen, og at ein i særskilte tilfelle kan koma over 100 pst. i skatt. Eg er heilt imot det, og spesielt der det private næringslivet er ein aktør, både i kraftbransjen og i havbruksnæringa. Det er rett og slett utruleg. Viss ein skal prissikra seg på kontraktar, både i kraftbransjen og i havbruksbransjen, f.eks. når det gjeld havbruk, som Fylkesnes var oppteken av, må ein altså inngå ein kontrakt med ei kjede i Frankrike og levera fisk til ein gjeven pris. Og viss det er marknadsprisen, børsprisen, på fisk – som i tillegg ikkje reflekterer den reelle kontraktsprisen som ein inngår – kan ein hamna i ein situasjon der ein må betala skatt av eit beløp som faktisk ikkje eksisterer i rekneskapen. Akkurat sånn er det i kraftbransjen òg. Ein kan faktisk gå i minus, ein kan tapa, og ein kan risikera å betala over 100 pst. i skatt. Dette skjedde ein gong: Saga Petroleum sikra seg ein pris på 10 dollar fatet for olja. Kvar er Saga Petroleum i dag? Oljeprisen steig, staten skulle ha grunnrente etter børspris, og selskapet er vekk.

Eg synest det er merkeleg at ein kan føreslå ein sånn modell, som er så krevjande å forhalda seg til i praksis. Grunnrente er flott i teorien, men det fungerer altså ikkje i alle marknader, og spesielt ikkje i havbruk, som er ei næring som er 30-40 år gammal. Og staten har ikkje eingong tenkt å gjera opp for seg når dei skal inn der. Alt som er på land, skal dei ha gratis, dei skal berre vera med og spleisa på nota. Dette vert fullstendig feil for meg.

**Statsminister Jonas Gahr Støre [15:22:31]:** Jeg synes at dette har vært en interessant debatt å følge. Den har vært oppklarende på mange måter. La meg ta noen av elementene.

Jeg mener det er en styrke at vi står samlet bak støtten til Ukraina. Jeg hører det komme til uttrykk i ulike innlegg. Det handler om den politiske støtten, den økonomiske støtten, som er blitt ganske omfattende, og den militære støtten, som også er omfattende. Dette vet jeg blir oppfattet av Ukraina. Jeg skal delta på møtet i Praha i morgen, bl.a. sammen med president Zelenskyj, som deltar på video. Jeg snakker ofte med ham og hans regjering. Dette er mottatt, og det betyr mye for dem.

Det er verdt å nevne at det er ett unntak i denne saken, og det er Rødt. Jeg finner grunn til å trekke det fram igjen, for det er noe med begrunnelsen. Det er krevende å stå i dette. Det er ikke uten risiko, men da er det egentlig bedre å være ærlige på det og si at den tar vi ikke. For det å stå å si at vi skal støtte Ukrainas modige kamp mot Russland, og så stille opp med hjelmer og sambandsut-

styr, det blir et for stort strekk, og det er det grunn til å påpeke.

I den økonomiske politikken opplever jeg – nå kommer budsjettet i morgen, men allikevel – at det virker som det er bred enighet her om at vi skal dekke disse ekstra utgiftene som vi nå har fått: strømstøtte – det er bred støtte til det – ukrainske flyktninger, forsvar. Nå ser vi demografien og kostnadene av omsorg til flere eldre. Vi skal ikke bruke mer oljepenger, og vi skal ikke presse renten. Også her er det et unntak: Det var jo nærmest doktorgradsnivå på Carl I. Hagens innlegg her, om at det ikke spiller noen rolle hvis vi bruker pengene inn i økonomien. Dette politibil-eksempelet er også et kjent eksempel, at det ikke spiller noen rolle om vi importerer politibil fra utlandet, for det har ingen effekt i norsk økonomi. En tidligere statsminister, som skal få være anonym, pleide å holde lange innlegg om hvorfor det hadde en drivende effekt. For politibilene kommer inn, de skal tas imot av noen på kaia, de skal ha vedlikehold osv. De skal ha en oppfølging i Norge. Derfor må vi ha orden i økonomien. Det som er det interessante med denne debatten, også etter å ha hørt Fremskrittspartiets leder, er den fundamentale og diametrale motsatsen til det Høyre står og snakker om. Så hvis det er disse to partiene som skal være alternativet for trygg økonomisk styring, er det mange avklaringer å gi.

Så kommer spørsmålet om hvordan vi skal dekke inn disse utgiftene. På oppdrettssiden er dette ute på høring. Har man synspunkter på den, tror jeg næringen kommer til å bli hørt. Når det gjelder kraftinntektene, er det rimelig å ta inn en del av det. Det gjør vi, og så får vi ta den diskusjonen.

På energi er Norge avgjørende – som leverandør av gass og også som en stor aktør i den nye fornybarsatsingen: avkarboniseringen. Nå må vi spille disse rollene godt, og jeg opplever her at det har vært klar støtte til at Norge skal være framoverlent i den saken. Her er Europas framtid veldig viktig for Norges framtid, og vi skal ta våre avgjørelser på en gjennomtenkt og god måte.

**Rigmor Aasrud (A) [15:25:46]:** Som statsministeren sa, har denne debatten vært preget av den internasjonale situasjonen, som jo er veldig alvorlig, at det er krig i Europa. Derfor er det bra at vi står sammen i denne saken om det arbeidet som regjeringen gjør for å møte den situasjonen – at Forsvaret skal styrkes, at vi skal stå sammen med våre allierte, og at vi skal stille opp for Ukraina.

Men i den delen av debatten som handler om innenrikspolitiske forhold, er ikke samstemtheten like påfallende, for i trontalen ligger det et helt tydelig budskap om omfordeling, om å trygge velferden, om at arbeidsfolk skal få mer makt over egen hverdag, og om at

de som har mest fra før, skal bidra mer når vi skal holde igjen i økonomien. At høyresiden ikke er enig i det, er ingen overraskelse, men det er grunn til å reagere når det tegnes et bilde av at regjeringens omfordelende skattegrep vil føre til at lysene slukkes langs kysten, og at næringslivet nærmest blir rasert. Når denne regjeringen er opptatt av å holde igjen for å unngå at renten øker mer enn nødvendig, er jo det ikke minst av hensyn til næringslivet. Det har liksom druknet helt i denne debatten.

Derfor har det vært interessant å følge partiet Høyre i denne debatten. Representanten Asheim sa at det å stå i krevende tider er et spleiselag, for så i neste setning å være tydelig imot at vi skal gjøre noe med skattene. Den kritikken fra Høyre er velkjent, men i realiteten kommer heller ikke Høyre unna at vi skal dekke noen ekstraordinære utgifter til strømstøtte, til flyktninger, til Forsvaret og til eldre. Så hvor skal Høyre ta pengene fra? Og hva mener Høyre om Fremskrittspartiet og den leksjonen vi fikk av min fylkesfelle, Carl I. Hagen, på talerstolen her om hvordan vi skal bruke penger? Det kunne vært veldig interessant å høre mer om det, og jeg regner med at representanten Solberg, som er etter meg på talerlisten nå, kan si noe om det. Er det sånn vi kan se at høyresiden skal dekke de store utgiftene som ligger foran oss, ville det være veldig interessant.

For oss i Arbeiderpartiet er det viktig at når rammen blir strammere, må vi vise hvem vi er til for. Prioriteringene må være tydelige. Trygg økonomisk styring og rettferdig fordeling er det selvsagte svaret for oss i Arbeiderpartiet.

**Erna Solberg (H) [15:28:52]:** Trontaledebattene har alltid et preg av å være litt «mens vi venter på Godot», eller rettere sagt: mens vi venter på budsjettet. Denne debatten har vært litt annerledes på en måte, for regjeringen har jo strategisk sluppet noen tall og presentert noen budsjettinndekninger i form av noen svære skattekjerpelser, og så har de forventet at opposisjonen skal vise sine inndekningsforslag til et budsjett som ikke er levert. Mens når jeg spør statsministeren om konsekvensene av det skatteopplegget de har presentert, viser han til budsjettet og at der vil detaljene komme. Svaret på dette får vi vel i morgen, og så i debattene fremover, men jeg kan love at vi kommer til å levere et solid fundert budsjettalternativ når vi kommer så langt.

Jeg er enig i at det er viktig at vi står sammen om de store sakene. Jeg mener også at vi på innenlandsbiten burde evnet å stå sammen om noen av de store spørsmålene knyttet til kraft, knyttet til spørsmålene fremover om strømstøtte og annet. Derfor har jeg tidligere invitert regjeringen til å snakke bredere enn bare med SV. Her har vi blitt slått hånden av, og man har sagt at det er SV man foretrekker som samarbeidspartner. Fra mitt

ståsted er det da litt rart nå å høre at mange sier at det er viktig at vi står sammen, når vi har fått en smekk på fingrene eller avslag for å gjøre akkurat det samme. Men vi kommer til å legge frem forslag som bidrar til både at vi kan ta ansvar for det som skjer i dag, og ikke minst at vi tar med oss de store utfordringene vi har fremover. Vi har et generasjonsansvar for å klare den omstillingen vi står overfor, knyttet til det grønne skiftet, knyttet til at vi har bærekraft økonomisk, sosialt og på klimaområdet. Det betyr også at vi må tenke gjennom hvordan vi handler i dag i forhold til fremtiden. Det er det generasjonsansvaret vi har å sørge for.

Jeg har sittet og hørt på en del Arbeiderparti-representanter som har sagt mye rart. Jeg vil bare påpeke til Lise Christoffersen at vi ikke har gitt 28 mrd. kr i skattelettelser til de rike. Vi har gitt 38 mrd. kr totalt sett i skattelettelser. Mesteparten av de skattelettelsene har Arbeiderpartiet stemt for. Det er bl.a. å senke selskapsskatten, å fjerne arveavgiften, en rekke andre ting – og 16 000 kr i gjennomsnitt for vanlige familier.

Til Solveig Vitanza: Nei, det er ikke sånn at det ikke skjedde noen nettutbygging. Det er brukt 75 mrd. kr på nettutbygging i Norge de siste ti årene. Det er kjempe mye, og vi har alle merket det på regningen vi har betalt til nettselskapene. Det har skjedd kjempemye på nettutbygging. Det er altså gitt tillatelse for 16 nye TWh, og ny rekord for vannkraften. Det er altså betydelige områder.

Og det var ikke sånn at næringslivet kom dårlig ut (presidenten klubber) med den forrige regjeringen og åtte svarte år. Vi kom ut med den største (presidenten klubber igjen) sysselsettingsveksten som har vært på lang tid.

**Presidenten [15:32:04]:** Tida er ute.

**Marit Arnstad (Sp) [15:32:19]:** Det har vært et alvor over denne trontaledebatten som vi ikke alltid ser, og som også har vært betimelig. Jeg synes også det har vært en bredde over temaene som tas opp i trontaledebatten, og det synes jeg bestandig er en styrke ved trontaledebatten. Det er bra. Det speiler hva Stortinget samlet er opptatt av, av ulike saker.

Talere fra regjeringspartiene, også fra Senterpartiet, har framhevet trygg økonomisk styring som vårt viktigste bidrag for å bekjempe prisstigning og økende rente. For første gang på en generasjon er vi i en situasjon der alt ikke kan løses med økt oljepengebruk. I 2013, da den rød-grønne regjeringen gikk av, brukte vi 123 mrd. kr fra oljefondet. Da høyre-regjeringen gikk av i fjor, var tallet nesten 400 mrd. kr. Vi kan ikke bruke mer oljepenger. Vi er nødt til å snu på det bildet. Gjennom de skatteforslagene som regjeringen presenterte i forrige uke, viser vi nå en reell evne til prioriteringer i møte med en ny virkelighet. Vi sier at fellesskapet skal ta en rimelig andel av

en stor inntjening skapt på fellesskapets ressurser. For alternativet til det er, sier vi, enten kutt, alvorlige kutt, i velferden eller økt skatt for folk med lave inntekter.

Jeg har lagt merke til at enkelte av Høyres representanter da sier: Nei, vi har et fjerde alternativ, og det er økt produktivitet og reformer. Jeg mener at de da egentlig har snakket om økt oljepengebruk. Men vi har forsøkt. Vi har startet – i ulike sektorer – med en opprydding. Når det gjelder NTNU Campus, som er et prosjekt jeg kjenner godt og er veldig glad i, ligger vi an til å få nesten det samme for 6 mrd. kr som den forrige regjeringen tenkte å bruke 11 mrd. kr på. Så jeg synes en fra Høyres side skal gå litt forsiktig i dørene når det gjelder manglende reformer og produktivitetsutvikling, for fasit etter åtte år med Høyre er nemlig en enorm ressursbruk på strukturgrep som ikke har gitt noen gevinst. Viken er et eksempel på det – drevet fram av oljepenger og av tvang.

Denne debatten har synliggjort ikke bare uenighet mellom Høyre og Fremskrittspartiet, men en helt ulik virkelighetsforståelse. De er ikke bare uenige, de ser verden på helt forskjellig måte, og de ser helt forskjellig på de utfordringene vi står overfor. Så et interessant tankeeksperiment er: Hva ville vært alternativet dersom de satt i regjering? Det skal jeg ikke begi meg inn på, men jeg er enig med representanten Erma Solberg i at vi står overfor et generasjonsansvar og et omstillingsansvar. Da er det litt forstemmende at konklusjonen etter debatten må være at opposisjonen er fullstendig splittet i møte med den alvorlige omstillingen og generasjonsansvaret.

**Sylvi Listhaug (FrP) [15:35:39]:** Det denne debatten har slått fast, er i hvert fall at vi stort sett står samlet når det gjelder Ukraina. Jeg synes statsministeren oppsummerte det godt. Med unntak av Rødt er alle enige om det. Vi er også enige om at NATO er viktig og kommer til å være det framover, og at det å satse på Forsvaret er avgjørende. Der er det vel bare Rødt og SV som har avvikende synspunkt. De ønsker å ta oss ut av NATO. Det det handler om dypest sett, er å stå opp mot antidemokratiske krefter som vi nå ser prøver å ta seg til rette i våre nærområder.

Selv om Ukraina selvfølgelig er den altoverskyggende saken, må vi også diskutere det som skjer her hjemme. Vi kan faktisk ikke glemme det som skjer her. Fremskrittspartiet kommer til å fortsette å snakke sant. Det at staten blir rikere og alle andre blir fattigere, finner vi oss rett og slett ikke i. Alle varselklokker bør ringe når vi nå ser hvilken situasjon veldig mange bedrifter står foran, med økende strømpriser, økende drivstoffpriser – økende priser på det meste – og vi allerede ser at folk bruker mindre penger. Inntektene for mange bedrifter kommer til å gå ned, og dette er en giftig miks som kommer til å få store konsekvenser hvis man ikke våkner.

Det det handler om dypest sett, er at vi får økende forskjeller i Norge mellom folk, mellom de som ikke greier å betale regningene sine og ikke har råd til å kjøpe mat, og alle andre, de som greier seg greit. Det rammer mest de som har minst. Men vi får også økende forskjeller mellom bedrifter, mellom bedrifter i nord, som har billig strøm, og bedrifter i sør, som betaler blodpriser. Det Fremskrittspartiet er opptatt av, er at vi må komme oss fra makro og ned til mikro og begynne å snakke med folk om hvordan stoda faktisk er.

Vi får se hva som kommer i budsjettet i morgen, men det som i hvert fall så langt ser ut til å komme, er et massivt angrep på næringslivet, med økninger i skatter og avgifter. Det kan ha store konsekvenser for investeringer, arbeidsplasser og lokalsamfunn både langs kysten og også andre steder. NHO sa tidligere denne uken at det som skjer nå, er at de har blitt truffet midtskips av kostnadsøkninger. Nå ser det ut til at de blir truffet både foran og bak også av denne regjeringen, som kommer til å gjøre det den kan for å gjøre hverdagen for bedrifter i Norge vanskeligere. Grunnen til at vi er opptatt av det, er at vanlige arbeidsfolk faktisk er avhengig av å ha et sted å jobbe, og derfor er privat næringsliv viktig. Så vi får se hva som kommer i morgen. Jeg er ikke optimist.

**Audun Lysbakken (SV) [15:39:04]:** Blant inntrykkene jeg tar med meg fra denne debatten, er den voldsomme iveren og det engasjementet som er på norsk høyreside for å komme oppdrettsmilliardærer og deres lobbyister i møte. Jeg har knapt sett maken. Det vi ser nå fra noen av Norges rikeste, fra en næring som har gått svært bra, er en form for omvendt klassekamp, hvor man er ekstremt opptatt av ikke å få en mer rettferdig fordeling av byrdene. Jeg synes det er spesielt – i den situasjonen vi står i. Dette skjer samtidig som vi får rapportert at 400 000 husholdninger i landet vårt sliter med økonomien. Da er det ganske åpenbart – og jeg synes det er ganske skuffende at ikke mange av dem med mest i dette landet da ser seg selv i speilet og tenker at kanskje tiden er inne for å rekke opp hånden og si at det er fair at vi tilbyr oss å bidra mer. Det mener altså ikke Høyre og Fremskrittspartiet, og det får vi bare ta til etterretning.

Jeg synes det er bra at debatten har vist bred enighet rundt støtte til ukrainernes frihetskamp. Det er på den andre siden ikke bra at klima, miljø og natur har vært såpass borte fra denne debatten som det har vært. SV vil i høst gjøre alt vi kan for både å jobbe for en kraftigere omfordeling i det norske samfunnet og stå vakt for at vi gjør jobben med også de langvarige krisene, de som på sikt er de aller mest alvorlige, nemlig klimakrisen og tapet av natur.

En stemmeforklaring til slutt: SV kommer til å stemme for en rekke forslag og mot en rekke forslag, men det

har vært litt ekstra oppmerksomhet rundt forslaget fra Venstre knyttet til egenandeler i den kommunale helse-tjenesten og ukrainske soldater. Jeg oppfatter at hensikten med det – og i hvert fall det som var utgangspunktet for at SV vurderte å støtte det forslaget – er å sørge for at de ukrainske soldatene som har bruk for helsehjelp i Norge, faktisk kommer hit og får det. Jeg oppfatter at regjeringen i debatten har avklart at det skjer, at det ikke er sånn at norske regler er til hinder for at de ukrainerne vi kan hjelpe ved norske sykehus, kommer hit og får hjelp. Da tenker jeg det ikke er grunnlag for å innføre en form for nytt prinsipp i den kommunale helsetjenesten. Vi tar gjerne en diskusjon om egenandeler, men da får vi ta den bredt, også f.eks. for flyktninger. Så derfor vil SV stemme mot det forslaget.

**Sofie Marhaug (R) [15:42:08]:** På vegne av hele Rødts gruppe vil jeg takke for debatten. For Rødt har det vært viktig å bruke trontaledebatten til å understreke at det merkes at vi ikke lenger har en høyreregjering, heldigvis. Vi får ikke trontaler som skjønnmaler Forskjells-Norge eller regjeringserklæringer som omfavner det uorganiserte arbeidslivet, heldigvis. Milliardærene får ikke lenger alt de peker på, heldigvis. Så nå gjelder det å stå opp mot laksebaronene og lobbyistenes press.

Valgresultatet var et uttrykk for et sterkt ønske om forandring. Målingene vi ser nå, uttrykker skuffelsen som fulgte. Derfor har Rødt vært tydelig og oppfordret regjeringen: Kom til Stortinget med saker hvor vi kan ta flest mulig av de 100 mandatene vi har fått for et skifte, til et reelt samarbeid om en utfasing av velferdsprofitorer, lederlønnskutt, en klimasatsing som er rettferdig, mot sosial dumping og stå opp for nasjonale interesser mot EU.

Det er heller ikke noe rop om mer høyrepolitikk ute i befolkningen. Folk mener tvert imot at det skal være en hovedoppgave for myndighetene å få ned forskjellene. Vi har sett målinger som viser at Rødts framgang kan demme opp for høyrebølgen, heldigvis. Derfor vil vi også framover gå i spissen for mer folkestyre og mindre markedsliberalisme. Vi må ta kontroll over kraften, velferden, jernbanen, havet og klimaet.

Ja, vi må ta tilbake kontrollen over samfunnsutviklingen fra kapitalkreftene. Våre forslag nr. 22 til 26 i dag handler om nettopp det og er forslag som Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV sto sammen med Rødt om i forrige stortingsperiode. Nå mener vi at flertallet må få jobben gjort.

Tobarnsmoren Anina har tatt ekstrajobb i tillegg til full jobb og må vaske klær om natten på grunn av de høye strømprisene. Dobbelt så mange barnefamilier deltar på Røde Kors sitt høstferietilbud, flere hundre tusen sliter, og vinteren kommer. Derfor håper vi på Stortingets støtte til forslag nr. 27, om å sikre at Nav og frivil-

ligheten kan møte den økonomiske utryggheten og sikre sosiale tilbud, hjelpetilbud i julen og matutdeling der køene er rekordlange.

Så må jeg kommentere noen av påstandene som har kommet i denne oppsummerende runden. Rødt har svart ærlig og tydelig på hva vi mener med solidaritet med Ukraina, ikke bare i form av ord, men også i form av handling, i form av strengere økonomiske sanksjoner mot Russland, flyktninghjelp og sletting av u-landsgjeld. Det er ikke bare ord, det er også handling.

**Une Bastholm (MDG) [15:45:25]:** Årets trontaledebatt har vist oss at de fleste partiene er enige om hva som er de største utfordringene vi står overfor i år. Krig i Europa, høye råvare- og energipriser, autoritære krefter på frammarsj og høye klimagassutslipp går igjen i veldig mange innlegg. Så kan jeg nevne at jeg håper enda flere snakker om det enorme tapet av natur vi har i verden i neste års trontaledebatt.

Selv om mye går igjen, har vi sett et stort sprik mellom partiene om hvilke politiske løsninger vi har for disse utfordringene. Det er stor forskjell på partiene som velger samarbeid på tvers av landegrenser, og dem som tror og mener at Norge er tryggere ved at vi isolerer oss mer. I en situasjon hvor vanlige folk i Europa må velge mellom «heating or eating», vil Rødt og Fremskrittspartiet begrense kraftutvekslingen med utlandet. Miljøpartiet De Grønne mener at den eneste veien ut av energikrisen er å produsere mer fornybar kraft på en naturvennlig måte, spare energi og utveksle kraftoverskudd med hverandre. Da er frakobling fra det europeiske kraftsamarbeidet feil vei å gå.

Det er også forskjell på partiene som vil ta inn mer fra dem som kan bidra mer til fellesskapet, og de som vil gi skattelettelse og kutte i velferden. Fremskrittspartiet har argumentert imot en grunnrenteskatt for oppdrettsnæringen og laksebaronene, som har tjent seg søkkrike på ressursene i fjordene våre, og Høyre, merker jeg meg, er skeptiske. De samme partiene sto for usosiale kutt til dem som trengte det mest, da de satt i regjering.

Selv om regjeringen har rettet opp det meste av de usosiale kuttene, har de gjort altfor lite for dem med aller minst, både her hjemme og der ute. Miljøpartiet De Grønne ber om at det legges fram en krisepakke for de 400 000 med dårligst råd blant oss i Norge, og så får vi se hva som kommer i statsbudsjettet i morgen.

Det er også stor forskjell på partiene som ønsker å ta reelle grep for å ta vare på naturen og å få ned klimagassutslippene, og partiene som tror at klimapolitikk er noe som hindrer utviklingen vår, som tar oss tilbake, og gjør at vi får dårligere velferd.

Regjeringen har varslet at de skal legge fram et klimabudsjett i forbindelse med statsbudsjettet, noe som

vi i Miljøpartiet De Grønne lenge har etterspurt – nemlig et sånt klimabudsjett som vi har innført i Oslo og mange andre kommuner. Derfor følger vi veldig nøye med i morgen når regjeringen skal legge fram sitt forslag til statsbudsjett.

Vi er veldig bekymret over uttalelsene som kommer fra lederen av energi- og miljøkomiteen, fra Arbeiderpartiet, som tar til orde for å lete etter mer olje og gass i Barentshavet. Det er ikke forenlig med målet i Parisavtalen om å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader. Forverrer vi klimakrisen, river vi i samme slengen ned alt annet vi forsøker å få til.

**Presidenten [15:48:31]:** Representanten Ola Elvestuen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

**Ola Elvestuen (V) [15:48:40]:** Det er bra at det er stor enighet om å støtte opp under Ukraina. Men når jeg hører på Rødts innlegg, vil jeg si at det hjelper ikke hvor mye man sier at man støtter Ukraina. Hvis Europa hadde fulgt Rødts politikk og ikke støttet Ukraina med våpen, ville de ikke kunnet stå imot det angrepet fra Russland. Det er en kjensgjerning. Man må ta inn over seg hva som er konsekvensen av egne standpunkter.

Så håper jeg at regjeringen også vil forsterke sanksjonene mot Russland. Det unntaket for fiskefartøy er det ingen grunn til å ha, og det bør vi avslutte.

Så har vi en klimakrise. Det vil bli en test når budsjettet kommer i morgen: Er det nok tiltak for å få ned utslippene nok nå i Norge?

Jeg er også enig i at den siste krisen, naturkrisen, er lite kommentert også i denne debatten. Vi må ha bedre helhetlig forvaltning, vi må verne mer, vi må stoppe avskoging, vi må restaurere mer, vi må stoppe tap av truede arter – det er mange ting som må gjøres. Når vi ser budsjettet, vil det også være en test på om det er vilje til å ta vare på natur, med de tiltakene det er behov for.

**Erna Solberg (H) [15:50:07]:** La meg først få lov til å kommentere Marit Arnstads innlegg. Den forrige regjeringen brukte i løpet av sin periode 400 mrd. kr mindre enn det handlingsregelen tilsa at man kunne bruke i den perioden. Vi lå altså godt under, og vi senket i løpet av den perioden regelen for hvor mye man kunne ta ut. Jeg blir litt forbauset over å høre Senterpartiet forsøke å lekse opp om ansvarlig økonomisk politikk, for under budsjettbehandlingen for 2021 var Senterpartiet det eneste partiet som brukte betydelig mer penger i Stortinget, nesten 40 mrd. kr mer enn samtlige andre partier la seg på, som lå omtrent på det regjeringen hadde lagt opp til i balanse. Så det ville altså ha vært noe mindre handlingsrom hvis vi hadde fulgt Marit Arnstad for to år siden istedenfor å følge regjeringen den gangen.

I tillegg fastsatte vi prinsippet «Design-to-Cost» for NTNU. Det betyr at vi satte en øvre maksgrænse for hva vi ville bidra med, for å sørge for at man fulgte budsjettene på en annen måte. Den gangen var Senterpartiets svar å kritisere regjeringen for å kutte i prosjektet. Dagens statsråd, som har kuttet i det samme prosjektet, gikk til valg på at NTNU måtte få mer penger. Det kan være at velgerne ser dette og synes det er litt rart å se det ene Senterpartiet – og det andre Senterpartiet.

Jeg vil også minne noen som jeg nå har hørt nevne næringsnøytralitet – og jeg har sett at også næringsministeren har brukt dette om den forrige regjeringen i noen pressemeldinger – om at næringsnøytralitet er det lenge siden noen regjering har sagt har vært en målsetting. Den siste regjeringen som sa det, var regjeringen til Jens Stoltenberg, med Karl Eirik Schjøtt-Pedersen som finansminister. Han var den siste, og han gikk av for 21 år siden. Så kanskje man i forbindelse med retorikkdokumentene til Arbeiderpartiet nå bør la være å argumentere mot Karl Eirik Schjøtt-Pedersen 21 år etter at han i oktober 2001 gikk av, og næringsnøytralitet ikke lenger var noe som noen regjering støttet opp under. Vi ser bl.a. i forskningspolitikken at vi skal stimulere de sterke miljøene for å videreutvikle det norske samfunnet.

La meg da få lov til å benytte anledningen til en stemmeforklaring. Høyre skal støtte forslagene nr. 1 og 2 samt forslagene nr. 6 og 7, fra Fremskrittspartiet. Vi må innrømme at forslag nr. 6 kunne vært formulert litt mer elegant. Vi er ikke ute etter regjeringens tanker, men regjeringens handlinger, men vi er enig i intensjonen om at vi må ta grep for å ta igjen tapt læring etter pandemien og streiken, og støtter derfor det forslaget. I tillegg vil vi støtte forslag nr. 9, fra Venstre, nr. 29, fra Fremskrittspartiet, samt forslagene nr. 30 og 32, fra Kristelig Folkeparti.

**Nikolai Astrup (H) [15:53:16]:** Det er beklagelig på dette tidspunktet å forlenge debatten, men det var fristende å gjøre det.

Det er alltid interessant å høre på trontaledebatten, og på mange vis er det vel slik at vi alle er flinke til å benytte retorikk om hverandres politikk som ikke nødvendigvis samsvarer med realitetene. Der tror jeg vi har et kollektivt forbedringspotensial til neste års debatt.

La meg også si at jeg er veldig glad for at statsministeren, slik jeg tolket hans siste innlegg, åpner for å gjøre justeringer i kraftverksbeskatningen og grunnrentebe-skatningen for havbruk hvis høringsene skulle vise at det er nødvendig. For det er i detaljene at utfordringene ligger. Det er fullt mulig å være for at vi skal skattlegge kraftverkene våre hardere i den spesielle situasjonen vi står i, men samtidig mene at vi må ha et skattesystem som stimulerer til investeringer i ny kraftproduksjon og effektoppgraderinger. Det er særlig det siste bransjen

har problematisert, og som det er nødvendig å gå nær-  
mere inn i. Hadde man valgt å høre forslagene først og  
vedta dem etterpå, hadde det vært enklere for oss å gjøre  
disse avveiningene. Nå innfører man deler av dette med  
virkning fra forrige uke, og da blir det vanskeligere å gjøre  
justeringer i etterkant.

Det er også fullt mulig å mene at grunnrentebeskat-  
ning er en fornuftig måte å beskatta ulike næringer på,  
hvis det er grunnrente, men samtidig mene at det er pro-  
blematiske hvis det medfører at man må betale skatt på  
en inntekt man ikke har hatt, eller at man ikke får fra-  
drag for de største investeringene man har, men får fra-  
drag for de minste investeringene man har. Så det er alt-  
så detaljene vi må fokusere på, og jeg er glad for at stats-  
ministeren åpner for at vi kan justere hvis detaljene vi-  
ser seg å slå feil ut. Etter de svarene jeg har fått, både fra  
olje- og energiministeren og i og for seg fra statsministe-  
ren, i det vi har hørt fra ham i dag om kraftverksbeskat-  
ning, er jeg ikke betrygget på at det er gjort gode nok vur-  
deringer av hvordan dette faktisk kommer til å slå ut, i  
en tid da vi har et desperat behov for mer kraft og bedre  
kraftbalanse for ikke å fordype og forverre den ener-  
gikrisen som vi står i akkurat nå.

Til mitt første poeng, om retorikk og realiteter: Når  
det fremstilles av flere som at hvis man problematiserer  
disse tingene, er man for store velferdskutt, da er det en  
uredelig retorikk som jeg håper at vi i denne sal kan holde  
oss for gode til å holde på med – rett og slett. Det er fullt  
mulig også å mene at det er områder på statsbudsjettet  
hvor det er mulig å ta ned kostnadsbruken uten at det  
nødvendigvis hver gang handler om de grunnleggende  
velferdstjenestene til folk. Og fra budsjettlekkasjene vet  
vi allerede nå at deler av dette økte provenyet skal brukes  
til gratis barnehage i Troms og Finnmark. Det er sikkert et  
flott tiltak, men spørsmålet er: Er dette riktig timing for å  
gi gratis barnehage til et område som har de laveste  
strømprisene som noe sted i verden har hatt de siste må-  
nedene? Den typen spørsmål må være lov å stille uten at  
man skal bli stemplet som verken det ene eller det andre  
(presidenten klubber) av meningsmotstandere.

**Presidenten [15:56:18]:** No er iallfall tida ute.

**Marit Arnstad (Sp) [15:56:35]:** Det er ikke for å  
være frekk, men startet vi nå en helt ny debatt, eller fikk  
Høyre plutselig to parlamentariske ledere? Jeg ble bare  
litt i stuss.

Når det gjelder det representanten Erna Solberg si-  
er, vil jeg bare si at vi har vært veldig opptatt av å realise-  
re NTNU. Så kom vi i regjering og så at det er en rekke  
byggeprosjekter og andre prosjekter som har fått bety-  
delige overskridelser under den forrige regjeringen:  
Livsvitenskapsbygget i Oslo, regjeringskvartalet og ikke  
minst det som har skjedd i Forskningsrådet, som er en

svært uheldig budsjettpraksis fra den forrige regjering-  
ens side. Vi tok tak i det, og det viste seg at det var mulig.

Jeg tror at representanten Erna Solberg og jeg egent-  
lig er nokså enige om at det ikke bør brukes mer olje-  
penger, og at vi nå står foran noen harde tak, og at det  
må gjøres noen vanskelige prioriteringer dersom vi skal  
komme trygt i havn. Regjeringen har nå anvist noe av  
det vi mener er nødvendig å gjøre, som er ganske harde  
tak. Men hvis vi har det generasjonsansvaret, i tillegg til  
et stort omstillingsansvar, skulle en også tro at de to stør-  
ste partiene på borgerlig side i det minste hadde en ri-  
melig lik oppfatning av virkeligheten. Det var bare det  
jeg konstaterte i mitt innlegg – at det har altså ikke Høy-  
re og Fremskrittspartiet.

**Presidenten [15:58:04]:** Fleire har ikkje bedt om  
ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [15:58:07]

*Innstilling fra valgkomiteen om endringer i de faste  
komiteers sammensetning (Innst. 19 S (2022–2023))*

**Presidenten [15:58:12]:** Ingen har bedt om ordet.

Etter ynske frå energi- og miljøkomiteen og finans-  
komiteen vil sakene nr. 3 og 4 verta behandla under eitt.

Sak nr. 3 [15:58:28]

*Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endrin-  
ger i midlertidig lov om stønad til husholdninger som  
følge av ekstraordinære strømutgifter (økt stønadsgard)  
(Innst. 18 L (2022–2023), jf. Prop. 144 L (2021–2022))*

Sak nr. 4 [15:58:38]

*Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i stats-  
budsjettet 2022 under Olje- og energidepartementet  
(økonomiske tiltak i møte med ekstraordinære strøm-  
utgifter (Innst. 20 S (2022–2023), jf. Prop. 142 S (2021–  
2022), kap. 1820 post 75)*

**Presidenten [15:58:48]:** Etter ynske frå energi- og  
miljøkomiteen og finanskomiteen vil presidenten ord-  
na debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 mi-  
nutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta  
gjeve anledning til replikkar med svar etter innlegg frå  
medlemer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på  
talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på  
inntil 3 minutt.

**Marianne Sivertsen Næss (A) [15:59:18]** (energi- og  
miljøkomiteens leder og ordfører for sak nr. 3): Som

saksordfører vil jeg takke komiteen for et konstruktivt samarbeid i denne saken.

Vi har hatt ekstraordinære, høye strømpriser det siste året, og som en følge av det har man fra regjeringens side raskt fått på plass en strømsøttemodell for husholdningene. Den strømsøttemodellen ble forlenget og gjelder til og med mars 2023. Man har også justert modellen, bl.a. for at man i månedene oktober, november og desember skal ha en stønadsgrad på 90 pst. over 70 øre per kWh.

I dag har vi en sak til behandling som går på at stønadsgraden på 90 pst. også skal gjelde for september måned, med bakgrunn i at prisutsiktene er som de er. Med det vil jeg anbefale komiteens tilråding.

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

**Nikolai Astrup (H) [16:00:28]:** La meg starte med å si at vi mener det er veldig bra at regjeringen har kommet opposisjonen i møte og nå vil yte 90 pst. strømsøtte over 70 øre allerede fra 1. september. Det er nødvendig fordi strømprisene har vært svært høye over tid. Det er imidlertid grunn til å glede seg over at strømprisen kommer til å være lav i kveld, så da gjelder det å lade alle de powerbanker man måtte ha, og spare til senere i uken. Men generelt har det vært svært høye strømpriser, og dette er derfor et nødvendig tiltak.

Jeg vil imidlertid få lov til å minne om at det fortsatt er en vesentlig gruppe husholdninger som ennå ikke blir dekket av ordningen, og det gjelder borettslag og sameier som bruker energi under strømmålere som er registrert på næringssselskap, eller kjøper energi fra varmesentraler som er eid av næringssselskap som ikke er omfattet av prisreguleringen på fjernvarme. Det er snakk om 20 000 husstander, og det har allerede blitt varslet at enkelte av disse nærvarmesentralene er i ferd med å gå konkurs, med den følge at beboerne da vil gå over til direktevirkende el, som panelovner. Det vil selvfølgelig ha stor betydning for energieffektiviteten, med høyere strømförbruk, men da vil beboerne komme inn under strømsøtteordningen.

Det er altså ikke formålstjenlig for samfunnet at vi har en slik modell. Det er bedre at vi sørger for at disse kommer inn under ordningen, og jeg forventer at regjeringen tar de nødvendige grep og justerer ordningen, slik at også disse 20 000 husstandene kan omfattes. Så unngår vi konkurser i nærvarmesentraler og sørger for at energiförbruket ikke blir høyere enn det som er nødvendig.

**Ole André Myhrvold (Sp) [16:02:30]:** I halvannet år har de sørøstlige delene av landet vårt opplevd unormalt høye strømpriser. Derfor tok den da nylig tiltrådte

Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen et initiativ og fikk på plass en sikringsordning for husholdningene i desember i fjor, etter at den forrige regjeringen hadde toet sine hender og vist til at markedet skulle ordne opp. Ingen kunne i desember i fjor forutse det som deretter skulle skje, nemlig Russlands angrepskrig mot Ukraina og en påfølgende energikrig fra Russland mot resten av Europa. Sikringsordningen har derfor blitt utvidet og styrket i flere omganger, og det er også det vi skal gjøre i dag.

Gjennom sommeren har det blitt klart at til tross for at det er en tid da strømprisene og förbruket tradisjonelt sett er lavt, ble heller ikke denne sommeren normal. Krig og ugunstige værforhold bidro i motsatt retning. Derfor har vi i dag valgt å behandle en sak om å utvide sikringsordningen, med de samme premissene som allerede er vedtatt for oktober, november og desember, til også å gjelde for september, nemlig at det skal gis en sikring på inntil 90 pst. når snittet av strømprisen overstiger 70 øre per kWh, inntil et förbruk på 5 000 kWh. For landbruk, frivillighet og gartnerinæring gjelder andre faktorer for förbruk, men andelen som skal sikres, er inntil 90 pst. også der.

Dette viser at det er bred enighet om å sørge for at folk får trygghet også for september måned og får dekket sin andel. Det er godt å se at det er et bredt flertall i salen som ønsker å videreføre denne typen ordninger også framover, sånn at folk opplever trygghet for hjem og hverdag.

**May Helen Hetland Ervik (FrP) [16:04:27]:** Vi står i en krevende situasjon. De skyhøye strømprisene som vi nå ser, har kommet på Arbeiderpartiet og Senterpartiets vakt og rammer husholdninger og næringsliv hardt. Norge er bygd på elektrisk kraft. En hverdag med oppvarming, lys og matlaging for boliger og lys og varme for skoler, barnehager og eldreboliger har vært vanlig. Gjennom sist vinter var det mange som hadde utfordringer med de høye strømprisene. Nå står en ny vinter for døren, og folk er bekymret for hvordan de skal holde egen bolig varm.

I tillegg får vi signaler fra offentlige institusjoner som varsler om at temperaturen vil bli senket i tiden som kommer. Derfor var det helt nødvendig å oppjustere strømsøtten til husholdningene. Vi er tilfreds med at regjeringen valgte å komme opposisjonen i møte på dette punktet. I det videre arbeidet forventes det at regjeringen vurderer hvordan strømsøtteordningen kan justeres og fange opp husholdninger som faller utenfor ordningene i dag.

Samtidig vil jeg si at jeg er bekymret over situasjonen som næringslivet, spesielt i Rogaland og Sør-Norge, står i. Det ble sendt et tydelig og kraftfullt budskap fra

Stavanger-regionen og Rogaland i går og utenfor Stortinget 19. september. Bedriftsledere og representanter for næringslivet er svært tydelig på at det er uholdbare tilstander med skyhøye strømpriser. Bedriftene står på kanten av stupet, og vi ser nå at et stort antall arbeidsplasser står i fare for å forsvinne på grunn av regjeringens manglende handlekraft.

På grunn av skyhøye strømpriser og gasspriser tjener staten mye mer penger enn den noensinne har gjort. Krisepakken som regjeringen har fremmet for næringslivet, treffer ikke godt nok. Det synes som om regjeringen ikke forstår hvor alvorlig situasjonen er. Løsningen er ikke å påføre næringslivet flere avgifter, men heller å fokusere på å få ned kostnadsbruken. Fremskrittspartiet mener at de ekstraordinære inntektene staten får på grunn av den situasjonen vi står i, må tilbakeføres til næringslivet og folk flest.

**Lars Haltbrekken (SV) [16:07:05]:** Det er bra at det nå er enighet om å øke strømstøtten til 90 pst. også for september. Strømstøtten har vært viktig for svært mange. Samtidig bør vi nå også få på plass en mer treffsikker og rettferdig strømstøtteordning. Vi vet fra en rapport som ble lansert av Statistisk sentralbyrå for kort tid siden, at det er en sammenheng mellom folks inntekt og folks forbruk av strøm. Generelt er det sånn at de med lav inntekt bruker mindre strøm enn dem med høy inntekt. Vi bør da også få på plass en modell som gir dem som har de laveste inntektene, og som sliter mest med de skyhøye strømprisene, den største støtten.

SV har foreslått en totrinnsmodell, som vil gi større støtte for den første delen av forbruket og litt lavere for forbruk over dette, oppad begrenset til 3 000 kWh. Det vil både gi en bedre støtte til dem som har minst, og stimulere til økt satsing på energieffektivisering, som er viktig i den tiden vi går inn i. Det kan også finnes andre modeller som gjør det mer sosialt rettferdig og sikrer energieffektivisering, og det håper vi at vi etter hvert kan få en enighet i Stortinget om å få lagt fram.

**Sofie Marhaug (R) [16:08:53]:** Jeg vil først komme med en stemmeforklaring. Rødt har i innstillingen støttet Kristelig Folkepartis forslag. Vi kommer til å gjøre det i salen også, og subsidiært vil vi støtte forslaget om å øke strømstøtten til 90 pst. Ingen av de forslagene er identiske med Rødts eget forslag om makspris, men vi støtter alle forslag som gjør at folk får mer å rutte med i møte med de høye strømprisene.

Når det er sagt, fungerer ikke strømstøtten godt nok. Den ble innført som et midlertidig tiltak, med en begrunnelse om at vi hadde ekstraordinært høye strømpriser – det brukes fortsatt som en begrunnelse. Men nå har de høye strømprisene for det første økt betraktelig, og for det andre har de vart i over ett år. Det tyder jo på

at vi har et mer langsiktig problem som vi er nødt til å gjøre noe med.

Da mener Rødt at vi må gjøre noe med den viktigste driveren for de økende forskjellene og den fattigdommen som blir større i Norge i dag, ifølge SIFO, nemlig de høye strømprisene. Folk i Norge i dag – mange tusen mennesker – må velge om de skal hoppe over et måltid, eller om de skal ha et varmt sted å bo. Det er en type fattigdom som vi ikke er vant til, men som vi kommer til å se mer av framover. Strømstøtten hjelper litt, men ikke nok.

Jeg tror grunnen til at mange ikke er fornøyd med strømstøtten, er at Norge har en helt annen historie med demokratisk kontroll over kraften, der vi har sikret rimelige strømpriser og nok kraft gjennom politisk regulering. Vi har før hatt tilnærmet kostpris på strøm. Gjennomsnittet av kostprisen – konsesjonsprisen på kraft i Norge – er fortsatt 11,57 øre per kWh, og likevel er anslagene for gjennomsnittsprisen i vinter rundt 9 kr. Det er et markedsanslag – en analyse – og vi vet ikke om det blir akkurat sånn. Akkurat nå er strømprisen lav, men det som er sikkert, er at vi kommer til å ha ustabile og sannsynligvis veldig høye strømpriser også i tiden framover.

Rødt vil ta opp sine primære forslag i forbindelse med redegjørelse den 18. oktober og behandlingen av de 94 forslagene som handler om energipolitikk, energisparing osv., som komiteen holder på med å behandle i disse dager.

**Ola Elvestuen (V) [16:12:11]:** Venstre støtter også forslaget om at strømstøtte på 90 pst. utover 70 øre/kWh skal gjelde også for september. Det varslet vi allerede i august, og jeg er glad for at dette nå kommer på plass.

Så er nok vi også bekymret for det som representanten Astrup tok opp, nemlig disse nærvarmesentralene inn mot noen borettslag og sameier. Det mener vi at vi trenger å finne en løsning på, både fordi det er helt urimelig for dem som bor der som nå ikke får strømstøtte, og også fordi det er direkte miljøfiendtlig at de da går over på panelovner i stedet for å bruke disse nærvarmesentralene. Det kommer vi til å ta opp igjen også senere.

Vi vil se på strømstøtteordningen mer gjennom høsten og også i budsjettprosessen med tanke på hvordan ordningen bør være for neste år, og se om det er mulig å finne løsninger som kan være mer treffsikre overfor dem som trenger det mest i tiden framover. Vi vil ikke gå inn for noen makspris – de forslagene dukker opp stadig vekk. Makspris er ikke et fungerende virkemiddel, for vi trenger et system som stimulerer til energisparing, samtidig som vi skal gi støtte til dem som trenger det mest. Med makspris er det de som forbruker mest, som vil få



mest støtte, og det er også de som ofte har de beste lønningene.

Så er det i den situasjonen som vi nå er i, viktig at vi får på plass gode støtteordninger for strømsparetiltak. Regjeringen har varslet at det skal komme i budsjettet i morgen, men jeg synes at det er å komme for sent, og at man ikke har brukt de virkemidlene man har, når man ikke har gitt en tydeligere beskjed til Enova om at de kan bruke av de midlene de har. De har 12 mrd. kr som ennå ikke er benyttet. Man kan bruke mer av det til bredere strømstøtteiltak, enten det er varmpumper, tettelister, solcellepanel, batterier eller annet. Men det krever en tilleggsavtale. Det er mange som er misfornøyd med Enova. Det er det ingen grunn til å være, de gjør det de får beskjed om. Men regjeringen har myndighet alene til å lage en tilleggsavtale som gjør at de kunne brukt de midlene allerede nå, og gjort det mye bredere, slik at mange flere kunne ha fått bedre kontroll på de utgiftene som de har, og fått redusert dem.

**Une Bastholm (MDG) [16:15:24]:** De Grønne kommer til å stemme for regjeringens forslag om å øke satsen for strømstøtten, som har vært veldig viktig for mange.

Vi har likevel en ganske sterk bismak i munnen når vi nå stemmer for det som er en forsterkning av regjeringens modell, fordi vi mener det kunne vært gjort på en mye klokere måte. Regjeringens modell gjør, akkurat som en makspris ville ha gjort, at de som har høyest strømregning, som i mange tilfeller har en høy inntekt, også er de som får utbetalt mest fra staten. Dette bekreftes i den nye rapporten fra SSB, der de evaluerer strømstøtteordningen. Husholdningene med høyest inntekt fikk over dobbelt så mye i strømstøtte som dem med lavest inntekt sist vinter. Vi er kritiske til en ordning som deler ut så mye penger på vegne av fellesskapet, og som har så dårlig sosial profil.

En annen svakhet ved regjeringens strømstøttemodell er at den gir folk og bedrifter som har muligheten til å gjøre energisparende tiltak og investere i lokal strømproduksjon, mindre grunn til å gjøre nettopp det. Dette er veldig uklokt i en tid da norsk og europeisk velferd og sikkerhet er truet av energimangel som følge av Russlands krig i Ukraina. Problemet forsterkes av at regjeringen ikke har lagt fram nye tiltak eller forbedret støtte til energisparing i husholdninger.

Vi i Miljøpartiet De Grønne har i flere måneder nå tatt til orde for en ordning som hjelper folk med å betale strømregningen uten at staten betaler mest til dem som har høyest forbruk, og uten å redusere insentivet til energisparing. Det kan vi få til ved at statens ekstrainntekter fra høye strømpriser deles flatt ut igjen til alle innbyggere. En slik modell vil ta hensyn til at husstander

med flere medlemmer trenger mer plass og mer strøm til klesvask, oppvask og dusjing. Det bør vurderes, mener vi, om husstander med kun ett medlem bør kompenseres noe, fordi ordningen kan slå skjevt ut for enslige, og det er kanskje det som har vært det viktigste motargumentet mot den modellen vi foreslår.

Miljøpartiet De Grønne er ikke de eneste som ønsker en slik modell. Energi Norge har frontet ideen som en vannkraftbonus. Professor Bård Harstad og Erling Moxnes har også tatt til orde for en slik modell, og det samme har rektor ved Universitetet i Stavanger, Klaus Mohn.

Vi fremmer ikke forslaget om en annen ordning i dag, ettersom et slikt forslag allerede ligger til behandling i energi- og miljøkomiteen og vil komme til behandling i Stortinget senere, da også med mål om en endring av modellen fra neste år. Vi håper at flere partier ser at vårt alternativ er bedre for både sosial fordeling, miljø og energisikkerhet og ser fram til diskusjonene i komiteen de nærmeste ukene.

**Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [16:18:31]:** Vi burde kanskje snudd om på rekkefølgen, for jeg må alltid stille opp talerstolen, men da er den klar til statsråden etterpå.

Jeg får begynne innlegget mitt med å være redelig og si at også jeg er glad for en forsterket ordning. Jeg synes det er bra. Det er stor forskjell på 80 og 90 pst., det betyr veldig mye når strømprisen er høy, og det er jeg glad for at regjeringspartiene har fremmet forslag om. Vi opprettholder like fullt det forslaget vi har hatt hele tida, nemlig at en får 100 pst. kompensasjon over 50 øre. Vi mener at ordningen burde vært bedre, og ferske tall viser også at det er 400 000 husholdninger som uttrykker sterkt at de sliter økonomisk, at de har alvorlige økonomiske problemer.

Det er ikke en maksprisordning, i den forstand at vi også har en begrensning på 5 000 kWh i måneden. Det er 50 øre pluss moms, pluss nettleie, pluss elavgift – det er et ganske stort beløp en likevel betaler, høyere enn det som er normalen, og vi vet at det også betyr at mange vil spare strøm.

Når det er sagt, tenker jeg – som et tilsvarende svar til representanten Bastholms innlegg – at selv om dette har vært Kristelig Folkepartis modell hele veien, jobber vi med alternativer. Kan vi finne bedre løsninger for å kompensere folk så de slipper de enormt høye regningene mange sliter med akkurat nå? Hvordan kan en rette det inn for både å spare mer strøm og kanskje gjennomføre enøktiltak? Jeg har veldig sans for den modellen Miljøpartiet De Grønne fremmer, men jeg sliter med å finne det beløpet en skal lande på. Representanten Bastholm reflekterte selv rundt noen av dilemmaene knyttet til dem

som bor alene, eller kanskje en alenemor med ett barn, og ikke minst det geografiske, at det er stor forskjell på om en bor i en leilighet, eller har en helt normal, litt eldre enebolig på Sørlandet.

Vi har ikke funnet noen bedre løsning enn den vi fremmer, som vi mener det er sterke sosiale argumenter for. Det er heller ikke sånn at alle ordninger i samfunnet skal være omfordelende, som barnetrygd, skole, helse osv. Det er veldig rettferdig at alle får lik barnetrygd, og så omfordeler en gjennom skattesystemet. Jeg er veldig trygg og frimodig på den løsningen vi fremmer. Det kommer vel også en evaluering i morgen, knyttet til statsbudsjettet, og vi er veldig spent på det.

Til slutt vil jeg bare si at jeg gleder meg over de signalene som er på fastpris. Jeg har store forventninger og forhåpninger til at det kan bidra til at det blir bedre fastprisavtaler. Det hadde vært interessert også å få noen refleksjoner fra statsråden knyttet til at hvis en lykkes med å få så lave fastprisavtaler, så har en samtidig signalisert at strømstøtteordningen skal vare ut mars neste år. Hvordan henger de to tingene i hop? Det kan vi kanskje diskutere de neste månedene.

**Statsråd Terje Aasland [16:21:47]:** Strømstønsordningen er utvilsomt viktig for å redusere konsekvensene for husholdningene av de ekstremt høye strømprisene som har vært i løpet av det siste året. Det er en god ordning, og det er en ubyråkratisk ordning. Jeg er veldig glad for at en nå i dag får bred tilslutning i Stortinget for å øke støtten, bl.a. til 90 pst. over 70 øre fra og med september.

Med prisutviklingen vi har sett over sommeren, mener jeg det er behov for å oppjustere stønadsgraden allerede fra og med september, som vi nå får vedtatt, i tråd med det som regjeringen varslet tidligere i høst. Jeg mener forslaget vil bidra til å gi husholdningene nødvendig trygghet i en situasjon preget av mye usikkerhet, og derfor er jeg også glad for at Stortinget nå er gitt mulighet til å behandle saken allerede i dag, for å legge til rette for at flest mulig nettkunder kan få ekstra stønad allerede på fakturaen i oktober. Jeg tror det er viktig.

Økt stønadsgrad i september, sammen med justering av endrede prisforutsetninger, innebærer at statens samlede utgifter til stønadsordningen for husholdninger og borettslag øker med om lag 17,9 mrd. kr til totalt 34,8 mrd. kr for budsjettåret 2022, og som gjelder perioden fra desember 2021 til november 2022. Det er derfor også foreslått endringer i statsbudsjettet for 2022 som følge av lovendringen, som behandles parallelt med denne saken.

Regjeringen legger i morgen fram statsbudsjettet for 2023. Som tidligere varslet, vil regjeringen legge fram en gjennomgang og vurderinger av kraftsituasjonen for

2021–2022, bl.a. basert på eksterne utredninger. Gjennomgangen inkluderer også en evaluering av strømstønsordningen for husholdninger og regjeringens forslag til oppfølging av denne. Saken vi behandler i dag, gjelder kun endringer i stønadsgraden for september 2022.

**Presidenten [16:23:53]:** Det blir replikkordskifte.

**Nikolai Astrup (H) [16:24:08]:** Mitt spørsmål handler om nærvarmesentraler og de 20 000 husholdningene som benytter seg av den type løsninger, eller har felles strømmåler registrert på et næringsselskap som i dag ikke omfattes av strømstøtten. Man risikerer at de går over til ineffektive panelovner for å komme inn under strømstøtten, og at nærvarmeselskapene går konkurs som en følge av dette. Har regjeringen tenkt å foreta seg noe for å justere strømstøtteordningen, slik at den også omfatter disse 20 000 husholdningene?

**Statsråd Terje Aasland [16:24:47]:** For det første kommer vi i statsbudsjettet tilbake til hvordan vi vurderer evalueringen av dette.

Når det gjelder strømstøtteordningen, er den innrettet mot husholdningene, og den er i stor grad en automatisert ordning. Det gjør at den er ubyråkratisk, og vi er heldige som har en ordning som nettselskapene kan administrere. En viktig forutsetning for at ordningen skal fungere, har vært at nettselskapene kan administrere den basert på sine kundelister.

Dette med nærvarmesentraler er komplisert, i forhold til nettselskapene, og ordningen fanger derfor ikke opp strømforbruk i enheter utenfor borettslag osv. Men vi kommer som sagt tilbake i morgen, når statsbudsjettet legges fram, til hvordan vi vurderer innretningen på strømstøtteordningen for 2023.

**Nikolai Astrup (H) [16:25:46]:** Jeg takker statsråden for svaret. Det er ingen tvil om at dette er komplisert, men er det slik å forstå at svaret på spørsmålet da er nei?

**Statsråd Terje Aasland [16:25:57]:** Vi kommer som sagt tilbake til hvordan vi tenker rundt utviklingen i strømstøtteordningen i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.

**Ola Elvestuen (V) [16:26:19]:** Litt til det samme: Jeg skjønner at det ikke er rett fram, men det var det heller ikke da vi hadde fjernvarmesentralene, som heller ikke var omfattet av den første strømstøtteordningen da den kom på plass. Da måtte vi ha en egen prosess for å få dem inn. Så jeg håper at statsråden ser nærmere på hvordan det ble gjort, for å klare å finne en støtteordning også for disse nærvarmesentralene. Spørsmålet blir: Er det gjort noen konkrete sammenligninger mel-

lom disse to for å finne fram til en ordning som kan være praktisk, og som kan komme på plass ganske raskt?

**Statsråd Terje Aasland [16:27:00]:** Som representanten Elvestuen sier, er det ingen rett fram-sak å gjøre det, og jeg er opptatt av at vi ikke skal gjøre det så byråkratisk at nettselskapene ikke lenger klarer å administrere den, eller at de får behov for økte ressurser som følge av det. Men som sagt: Innretningen på strømstøtteordningen for neste år kommer vi tilbake til i morgen i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.

**Une Bastholm (MDG) [16:27:33]:** Jeg skjønner at statsråden vil komme tilbake til innretningen på strømstøtteordningen i forbindelse med statsbudsjettet i morgen. Jeg håper likevel statsråden har merket seg at store deler av Stortinget er kritisk til at vi har en strømstøtteordning som hjelper mange og er veldig viktig fordi vi ikke har noe annet akkurat nå, men som har en innretning som ikke gir de nødvendige insentivene til å spare energi, i en situasjon hvor vi har mangel på energi – og det gir høye strømpriser – og at det i tillegg er en usosial ordning fordi vi gir ut mer støtte til husholdninger som har høyt strømforbruk. Derfor er den også sosialt skjev; den deler rett og slett ut mer penger til dem som er rikest i landet. Ser statsråden disse utfordringene ved dagens modell?

**Statsråd Terje Aasland [16:28:21]:** Jeg synes ikke det er en utfordring at vi nå hjelper mange i en situasjon hvor strømprisene er ekstremt høye. Det synes jeg er bra ved denne ordningen, og den hjelper husholdningene med et strømforbruk opp til 5 000 KWh. Så er det min oppfatning at når en nå har redusert strømforbruket i sørlige deler av landet vårt med 9 pst., er dette også mer bevisst energibruk. Det er helt sikkert gjort energiltak for å spare det volumet som vil vedvare, og prissignalene slår ut også i markedet. Men 9 pst. spart energi er det som ligger der nå.

Når det gjelder at dette er en usosial ordning: Det er en ordning som har til hensikt å hjelpe mange. SSBs evaluering, som du kan studere i morgen, er også veldig tydelig på at det er vanskelig å drive omfordeling via den strømstøtteordningen som gjelder. Jeg mener den ordningen vi har nå, er god, og den hjelper veldig mange i en situasjon hvor strømprisene er ekstremt høye.

**Presidenten [16:29:31]:** Presidenten vil bare minne statsråden om at personlig pronomen ikke skal brukes. Man skal bruke «representanten». – Det gjaldt bare ett lite ord.

**Statsråd Terje Aasland [16:29:34]:** Beklager, president.

**Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [16:29:47]:** Vi har gjen-tatte proposisjoner til behandling i Stortinget knyttet til de ulike støtteordningene, som jo er bra, men det er en krevende måte å drive denne hjelpen på. Så åpenbart gjelder det å få gjort noen strukturelle endringer, som jeg vet regjeringen jobber med, men også det jeg var inne på når det gjelder fastprisavtale. Jeg er enig i – i alle fall slik jeg oppfatter at finansministeren har vært veldig tydelig på – at målet er at en kan få flere over på fastprisavtaler, som er rimeligere. Foreslåtte endringer knyttet til grunnrentebeskatningen vil forhåpentligvis også bidra til det.

Denne loven, som vi nå på nytt vedtar endringer i, sier at støtteordningen skal vare ut mars neste år. Hvis en lykkes med den intensjonen, som jeg er enig i, kan en komme i en situasjon der veldig mange velger en fastprisavtale og blir kompensert veldig godt. Det har vært et hull i dagens ordning, som jeg ikke synes har vært god, fordi en får oppslag som: Kom og lad hos meg, og bruk masse! Også tjener man i realiteten på det. Er det en problemstilling statsråden ser, og eventuelt vil gjøre noe med?

**Statsråd Terje Aasland [16:30:53]:** Aller først: Jeg er enig med representanten i at fastprisavtaler er et veldig viktig spor, og jeg tror at det er spesielt viktig for næringsutøvere. Det avbalanserer risiko og skaper mer forutsigbarhet og trygghet for hvilke energikostnader en har. Den delen av fastprissegmentet blir ikke rammet av den problemstillingen som representanten tar opp.

Men ordningen med fastprisavtaler og innvirkninger på strømstøtteordningen er vurdert. Det er veldig få som har fastprisavtaler i Norge i dag, ca. 2 pst. Vi ønsker å motivere både næringsliv og etter hvert også private husholdninger til å gå mer over til fastprisavtale, eller i hvert fall legge grunnlag for at disse kan bli bedre.

Som sagt vil jeg i morgen, når vi presenterer statsbudsjettet, vise innretningen vår på hvordan vi tenker 2023 bør være med hensyn til oppmerksomheten vi bør ha mot ekstremt høye strømpriser og utslagene for husholdningene.

**Presidenten [16:32:01]:** Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 3 og 4.

Det ringes til votering.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

**presidenten [16:39:01]:** Før vi starter selve voteringen, har vi en permisjonssøknad:

Fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Dag-Inge Ulstein fra 5. oktober og inntil videre.

Denne søknad foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Første vararepresentant for Hordaland, Astrid Aarhus *Byrknes*, befinner seg for tiden utenlands og er derfor forhindret fra å møte i Stortinget under representanten Dag-Inge Ulsteins permisjon.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Andre vararepresentant for Hordaland, Joel *Ystebø*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

**Presidenten [16:39:49]:** Joel Ystebø er til stede og vil ta sete.

Stortinget er da klar til å gå til votering over endret dagsorden nr. 3.

*Votering i sak nr. 1, debattert 5. oktober 2022*

Hans Majestet Kongens tale til det 167. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring (trontaledebatt)

**Presidenten [16:40:26]:** Under debatten er det satt fram i alt 37 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–8 samt forslagene nr. 13, 28 og 29, fra Sylvi Listhaug på vegne av Fremskrittspartiet
  - forslag nr. 9, fra Guri Melby på vegne av Venstre
  - forslagene nr. 10–12, fra Lan Marie Nguyen Berg på vegne av Miljøpartiet De Grønne
  - forslagene nr. 14–21, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
  - forslagene nr. 22–27, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
  - forslagene nr. 30–33, fra Olaug Vervik Bollestad på vegne av Kristelig Folkeparti
  - forslagene nr. 34–36, fra Bengt Rune Strifeldt på vegne av Fremskrittspartiet
  - forslag nr. 37, fra Christian Tybring-Gjedde på vegne av Fremskrittspartiet
- Forslagene nr. 30 og 33 er i løpet av debatten trukket.

Forslag nr. 16 er under debatten omgjort til et oversendelsesforslag, og forslaget lyder i endret form:

«Det henstilles til regjeringen å fremme forslag om nasjonale retningslinjer for åpningstider ved Nav-kontorene, for å sørge for et tilgjengelig og åpent Nav for alle som trenger det.»

Presidenten foreslår at forslaget oversendes regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det votes over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Barnas Fysioterapisenter videreføres som i dag fra

01.01.2023, slik at de kan fortsette behandlingen av barn fra hele landet.»

Høyre og Kristelig folkeparti har varslet støtte til forslaget.

**Votering:**

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 63 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.41.59)

**Presidenten [16:42:11]:** Det votes over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke tilbudet for mennesker med spiseforstyrrelser gjennom en styrkning av ROS-rådgivning om spiseforstyrrelser.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

**Votering:**

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 76 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.42.26)

**Presidenten [16:42:36]:** Det votes over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre norsk legemiddel- og smittevernberedskap, gjennom langsiktige og forpliktende avtaler med norske leverandører av legemidler og smittevernprodukter.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

**Votering:**

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 72 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.42.50)

**Presidenten [16:43:01]:** Det votes over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i påvente av mottak av nye maritime helikoptre, om å leie inn nødvendig og kritisk helikopterkapasitet.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

**Votering:**

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.43.14)

**Presidenten [16:43:23]:** Det votes over forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at tapt opplæring for barn og unge under pandemien og den nylige langvarige lærerstreiken kan gjøres opp for og hvordan de tenker å følge opp de elevene som har fått særskilte utfordringer med tanke på kunnskapshull, psykiske utfordringer eller annet.»  
Høyre har varslet støtte til forslaget.

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 65 mot 35 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.43.35)

**Presidenten [16:43:45]:** Det votes over forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å følge opp at oppsparte offentlige midler som følge av lærerstreiken kommer barn, unge og innholdet i skolen til gode.»

Høyre, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 57 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.43.59)

**Presidenten [16:44:09]:** Det votes over forslagene nr. 8 og 13, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stimulere til vekst i privat sektor slik at det offentliges andel av BNP reduseres i denne stortingsperioden.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om statlig finansiering for å erstatte Tretten bru og andre veibruer som er bygget på samme måte og har utbedringsbehov på grunn av konstruksjonsfeil.»

#### V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.44.20)

**Presidenten [16:44:29]:** Det votes over forslag nr. 9, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at skadde ukrainske soldater ikke betaler egenandel for medisinsk behandling og oppfølging i Norge.»

Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 54 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.44.46)

**Presidenten [16:44:58]:** Det votes over forslag nr. 10, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om raskest mulig øke skattene på petroleumsindustrien for å unngå at oljeskattepakken og de høye petroleumsprisene bidrar til sterk inflasjon og en usunn petroleumsdominans i norsk økonomi de kommende årene.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 85 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.45.11)

**Presidenten [16:45:22]:** Det votes over forslag nr. 11, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå jordbruks- og arealpolitikken for å identifisere nye tiltak som kan sikre at norsk matjord og dyrkamark brukes på en måte som styrker norsk selvforsyning og matsikkerhet. Nye tiltak må sikre at jordlovens intensjon om at matjord skal brukes til matproduksjon blir håndhevet og at matjord ikke forringes. Tiltakene må iverksettes senest i løpet av vinteren for å bidra til økt matsikkerhet i 2023.»

Rødt og Venstre har varslet støtte til forslaget.

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 89 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.45.33)

**Presidenten [16:45:43]:** Det votes over forslag nr. 12, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å stanse alle nye utbyggingsprosjekter som medfører inngrep i naturreservater.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 93 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.45.53)

**Presidenten [16:46:01]:** Det votes over forslag nr. 14, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et vern mot petroleumsvirksomhet, gjennom opprettelse av petroleumsfrie områder, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, Mørefeltene, Jan Mayen, Skagerak, kystnære strøk, samt den faglig definerte iskantsonen.»

Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 79 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.46.15)

**Presidenten [16:46:24]:** Det votes over forslagene nr. 15 og 20, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i arbeidet med å revidere opplæringsloven foreslå for Stortinget å love elevenes rett til lærerutdannede lærere i alle sine fag, samt en tidsplan for innføring av dette.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge hvilke konsekvenser Fosendommen må få for andre planlagte inngrep i samiske reindriftsområder.»

Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

**V o t e r i n g :**

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.46.38)

**Presidenten [16:46:49]:** Det votes over forslag nr. 17, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fjerne adgangen for fartøy med lengde over 28 meter til å fiske med konvensjonelle redskap innenfor 4 nautiske mil.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.47.00)

**Presidenten [16:47:09]:** Det votes over forslag nr. 18, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en rettferdig arveskatt, med høyt bunnfradrag.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.47.23)

**Presidenten [16:47:33]:** Det votes over forslag nr. 19, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa slutte Noreg til FNs atomvåpenforbod.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 83 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.47.47)

**Presidenten [16:47:56]:** Det votes over forslag nr. 21, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa ta initiativ overfor Det internasjonale pengfondet og Verdsbanken for å stansa krav om innbetaling av ukrainsk statsgjeld og vidare sletta og restrukturera gjelda.»

Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.48.10)

**Presidenten [16:48:19]:** Det votes over forslag nr. 22, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en maktutredning med særlig vekt på strukturer og maktbalansen i arbeidslivet.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Rødt ble med 88 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.48.30)

**Presidenten [16:48:38]:** Det votes over forslag nr. 23, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke helseprofesjonene på sykehusene, og redusere helsebyråkrati og antallet kontroll- og ledernivå.»

Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Rødt ble med 73 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.48.54)

**Presidenten [16:49:04]:** Det votes over forslag nr. 24, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen undersøke effekten bruk av anbud har på arbeidsvilkår og lønnsdannelsen, både for ansatte og ledere, spesielt i kollektivtransport og jernbane.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Rødt ble med 85 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.49.13)

**Presidenten [16:49:21]:** Det votes over forslag nr. 25, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å endre lov om offentlige anskaffelser, slik at offentlige innkjøp generelt gir økt aktivitet og sysselsetting i Norge.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Rødt ble med 87 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.49.31)

**Presidenten [16:49:41]:** Det votes over forslagene nr. 26 og 27, fra Rødt.

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen årlig rapportere til Stortinget om omfanget av skatteomgåelse og skattetak for staten, med status på det internasjonale arbeidet mot skatteflukt og regjeringens initiativ for å bekjempe problemet.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå Navs beredskap og kapasitet til å håndtere den økende økonomiske utryggheten og gå i dialog med frivilligheten for å få oversikt over kapasiteten til sosiale aktiviteter, matutdeling og hjelpetilbud i julen, og komme tilbake til Stortinget i nysalderingen av statsbudsjettet for 2022 med ekstra bevilgninger om nødvendig.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

**V o t e r i n g :**

Forslagene fra Rødt ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.49.54)

**Presidenten [16:50:05]:** Det votes over forslag nr. 28, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å skrinlegge prøveordningen med kvittering ved politikontroller og heller sørge for at politikontroller og andre sikkerhetstiltak intensiveres for å få kontroll på voldsutviklingen i hovedstaden.»

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.50.14)

**Presidenten [16:50:23]:** Det votes over forslag nr. 29, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge de nødvendige lovendringer for Stortinget, for å sikre Politiets sikkerhetstjeneste de samme fullmakter og den samme virkemiddeltilgangen for å forhindre sabotasje mot norsk sokkel, som de med dagens lovverk har for å forhindre terroranslag.»

Høyre og Venstre har varslet støtte til forslaget.

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 64 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.50.33)

**Presidenten [16:51:04]:** Det votes over forslag nr. 31, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke bostøtten.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

**V o t e r i n g :**

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 83 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.51.17)

**Presidenten [16:51:25]:** Det votes over forslagene nr. 34–36, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen frita fiskere født før 1962 fra kravet om elektronisk fangst og posisjonsrapportering for fartøy under 11 meter.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i lag med næringen se på forenklinger av systemene for fangst og posisjonsrapportering for fartøy mellom 11 og 15 meter og utsette innføring av fangst og posisjonsrapportering for fartøy under 11 meter til disse forenklingene er innført.»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen skrote krav om satellittutstyr for fangst og posisjonsrapportering for fartøy med fartsområde kystfiske eller mindre, og godkjenne 4G-basert utstyr uten iridium for disse fartøyene.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslagene.

#### V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 74 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.51.41)

**Presidenten [16:51:51]:** Det votes over forslag nr. 37, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta i bruk eksisterende fregatt- og kystvakthelikopter (NH90) ved Maritim helikopterving (MHV) på Bardufoss og i Bergen i den ekstraordinære trusselsituasjonen Norge står.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.52.02)

**Presidenten [16:52:10]:** Det votes over forslag nr. 32, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fortsatt sikre ideelle behandlingsinstitusjoner og omsorgstilbud innen rusomsorgen.»

Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble bifalt med 55 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.52.28)

**Presidenten [16:52:39]:** Det votes over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem løsninger som gjør at fastleger kan avlastes fra oppgaver av ikke-klinisk art og hvordan oppgaver kan fordeles til annet helsepersonell.»

Samtlige partier har varslet støtte til forslaget.

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble enstemmig bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.52.48)

**Presidenten [16:52:51]:** Presidenten vil så foreslå at Hans Majestet Kongens tale ved åpningen av det 167. storting og beretningen om Noregs rikes tilstand vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

#### V o t e r i n g i s a k n r. 2, debattert 5. oktober 2022

Innstilling fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innst. 19 S (2022–2023))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

#### v e d t a k :

Kommunal- og forvaltningskomiteen skal ha 14 medlemmer.

Transport- og kommunikasjonskomiteen skal ha 13 medlemmer.

#### V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

#### V o t e r i n g i s a k n r. 3, debattert 5. oktober 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutgifter (økt stønadsgrad) (Innst. 18 L (2022–2023), jf. Prop. 144 L (2021–2022))

**Presidenten [16:53:39]:** Under debatten har Sofie Marhaug satt fram et forslag på vegne av Rødt og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«I midlertidig lov 22. desember 2021 nr. 170 om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutgifter gjøres følgende endringer:

§ 5 andre ledd skal lyde:

Stønad gis bare dersom stønadsgrunnlaget overstiger 50 øre per kWt eksklusive merverdiavgift i prisområdet hvor kunden er tilknyttet (terskelverdi).

§ 5 tredje ledd skal lyde:



Reguleringsmyndigheten for energi skal beregne stønadssats basert på følgende formel:  $1,0 \times (\text{stønadsgrunnlag} - \text{terskelverdi})$  for forbruk fra og med september 2022 til og med mars 2023. For forbruk i desember 2021 skal stønadssatsen baseres på følgende formel:  $0,55 \times (\text{stønadsgrunnlag} - \text{terskelverdi})$ »

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt og Kristelig Folkeparti ble med 92 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.53.54)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

#### L o v

om endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (økt stønadsgrad)

#### I

I midlertidig lov 22. desember 2021 nr. 170 om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter gjøres følgende endring:

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Reguleringsmyndigheten for energi skal beregne stønadssats basert på følgende formel:  $0,8 \times (\text{stønadsgrunnlag} - \text{terskelverdi})$ . For forbruk i desember 2021 skal stønadssatsen baseres på følgende formel:  $0,55 \times$

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

#### v e d t a k :

I statsbudsjettet for 2022 gjøres følgende endring:

| Kap.     | Post | Formål                                                                                              | Kroner         |
|----------|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| Utgifter |      |                                                                                                     |                |
| 1820     |      | Norges vassdrags- og energidirektorat:                                                              |                |
|          | 75   | Stønad til husholdninger for ekstraordinære strømutfgifter, overslagsbevilgning, for høyes med..... | 17 915 000 000 |
|          |      | fra kr 16 885 000 000 til kr 34 800 000 000                                                         |                |

#### V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

(stønadsgrunnlag – terskelverdi). For forbruk i september, oktober, november og desember 2022 skal stønadssatsen baseres på følgende formel:  $0,9 \times (\text{stønadsgrunnlag} - \text{terskelverdi})$ .

#### II

Loven trer i kraft straks.

**Presidenten [16:54:17]:** Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til tilrådingen.

#### V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

**Presidenten [16:54:27]:** Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

#### V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

**Presidenten [16:54:36]:** Lovvedtaket vil bli ført opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

#### Votering i sak nr. 4, debattert 5. oktober 2022

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med ekstraordinære strømutfgifter) (Innst. 20 S (2022–2023), jf. Prop. 142 S (2021–2022), kap. 1820 post 75)

Sak nr. 5 [16:55:06]

*Referat*

1. (1) Saker som Stortinget ikke har behandlet i sesjonen 2021–2022 (Dokument 11 (2021–2022))  
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (2) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mimir Kristjánsson og Tobias Drevland Lund om et mer tilgjengelig Nav (Dokument 8:1 S (2022–2023))  
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
3. (3) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg, Une Bastholm og Rasmus Hansson om opprettelse av et solidaritetsfond (Dokument 8:5 S (2022–2023))  
Enst.: Sendes finanskomiteen.
4. (4) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg Unneland, Grete Wold og Cato Brunvand Ellingsen om å fjerne muligheten for kommunale tiggeforbud (Dokument 8:3 S (2022–2023))
5. (5) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Wetrhus Thorsvik, Abid Raja, Grunde Almeland, Alfred Jens Bjørlo og Sveinung Rotevatn om en utredning av forliksrådsordningen (Dokument 8:6 S (2022–2023))  
Enst.: Nr. 4 og 5 sendes justiskomiteen.
6. (6) Representantforslag fra stortingsrepresentant Olaug Vervik Bollestad om å justere grensa mellom Sandnes og Strand kommunar, slik at Forsanddelen av Sandnes kommune blir ein del av Strand kommune (Dokument 8:2 S (2022–2023))  
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
7. (7) Riksrevisjonens undersøkelse av Forsvarets informasjonssystemer for kommunikasjon og

informasjonsutveksling i operasjoner (Dokument 3:3 (2022–2023))

Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

8. (8) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Liv Kari Eskeland, Ingunn Foss, Lene Westgaard-Halle, Turid Kristensen og Anne Kristine Lindestad om revidering av brukthandelleva for å sikre god sirkulærøkonomi (Dokument 8:9 S (2022–2023))  
Enst.: Sendes næringskomiteen.
9. (9) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen og Sofie Marhaug om en rettferdig og klimavennlig flyavgift (Dokument 8:4 S (2022–2023))  
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
10. (10) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mimir Kristjánsson og Bjørnar Moxnes om å endre EØS-loven etter islandsk modell for å sikre Norges handlingsrom og nasjonale interesser overfor EU (Dokument 8:8 S (2022–2023))
11. (11) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Rasmus Hansson og Lan Marie Nguyen Berg om at Norge stanser handel med mat, fôr og fôrråvarer med Russland og utvider havneforbudet for russiske fartøy til å omfatte fiskefartøy (Dokument 8:10 S (2022–2023))  
Enst.: Nr. 10 og 11 sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

**Presidenten [16:55:49]:** Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

---

Møtet hevet kl. 16.56